פרשת **נח** תשפ"ג לפ"ק | גליון תתת"ע שנה כ"ה

קול התאחדותינו

יו"ל ע"י התאחדות האברכים דחסידי סאטמאר

בנשיאות כ"ק פרן דבינו הגה"ק שליט"א

בני ברק יצ"ו

כי יצר לב האדם רע מנעוריו

שתי עיירות שכל אחד מהן השתייכה למדינה אחרת, שכנו על יד הגבול, וביניהן היה יער שנחשב לשטח הפקר, יהודי העיירות היו מתגנבים באישון לילה לתוך היער ומחליפים ביניהם סחורות, וכך הצליחו לעשות מעט לפרנסתם על אף מצב הקשה שבעת ההוא גזרו על היהודים גזירות קשות ושללו מהם את כל מקורות הפרנסה.

פעם אחת יצא יהודי אחד באמצע הלילה ועל גבו שק מלא סחורה ונכנם ליער, כדי שיוכל להעבירו בעיסקת חליפין ליהודי מהעיירה השניה, ומובן מאליו שהוא היה מפוחד וזהיר, וכל רשרוש ששמע עצר את נשימתו, לפתע ראה מרחוק שוטר, לבו עמד מלפעום, מיד הלך והשליך את השק מעל שכמו, כדי שהשוטר לא יוכל לתפוס אותו עם הסחורה, והמשיך לצעוד כך ללא הסחורה.

והנה הוא רואה שהשוטר עומד ומסתכל עליו, אולם הוא ממשיך לעמוד כך כבול עין ללא נוע, הוא מתקרב עוד יותר והשוטר אינו זז ואינו מניע אבר, ההליט היהודי, בוודאי הוא אילם או שיכור, אם כך – חשב היהודי לעצמו – למה אשאיר את השק הפקר, חוזר הוא על עקבותיו, מרים את השק ושם אותו על שכמו וממשיך ללכת, עיניו אינן סרות מהשוטר, והשוטר ממשיך לעמוד באותו מצב ללא תנועה, היהודי ממשיך ללכת וכבר עבר את השוטר בשלום וכך הולך הוא סמוך ובטוח שכל רע לא יאונה לו.

אבל לפתע לאחר שעבר את השוטר מרחק מסוים, רואה הוא שהלה מתחיל ללכת אחריו, עכשיו כבר אין לו שום ברירה, אין הוא יכול לסלק את השק מעל גבו שהרי הוא כבר נראה עם השק, לעצור אינו יכול מכיון שהשוטר הולך בעקבותיו, מה יעשה, ממשיך הוא ללכת, והשוטר הולך אחריו ושותק, חושב היהודי אולי בכל זאת הוא ינצל ממנו כיון שהוא אינו אומר מאומה, וכך עובר היהודי לכל אורך היער כשהשוטר הולך בעקבותיו, והוא כבר מגיע אל העיירה השניה, ואז לפתע צועק השוטר לעברו: יהודי! מה יש לך בשק... פרץ היהודי בבכי מר ונואש: רשע מרושע, הלא ראית אותי כבר בתחילת היער, ואם כן מדוע נתת לי ללכת את כל הדרך הארוכה, כשלבי דופק בחזקה וכתפי נשברות מכובד המשא, כיצד יכולת להניח לי ללכת את כל הדך ואתה כל הזמן שותק, ועתה תשלח אותי בחזרה על עקבותי.

והנמשל מובן מאליו, שאדם משנולד הוא מגיע לכלל בינה, אל יחשוב ואל יתן מרגוע לנפשו כי זכיתי לבי וטהרתי מחטאי וימצא מרגוע לנפשו, ויביא ראיה מזה שהיצר מניח לו בתורתו ובתפילתו ויסמך עצמו על אמרם ז"ל כיון שלא חטא שוב לא יחטא, וידמה בנפשו שהוא נכלל בברכת הפסוק רגלי חסידיו ישמור, כי זאת ידע וישית נגד עיניו תמיד כי יצר האדם רע, ומנעוריו עומד ואורב לו בצידי ושבילי הדרכים, והוא הוא אחד מתחבולותיו שהאדם ישוה לו וידמה לו שהשטן שכח ממנו, ושלא יפחד להביא עצמו לידי נסיונות ושערי היתר, ועי"ז יפול בניקל בשערי איסור וישקע ברשתות היצר ח"ו, ולבסוף יביא אותו בחשבון, ויענש על כל פסיעה ותנועה.

תוכן הענינים

לקח טוב ..... א
דרש תפרים - לקיטת תפרים ..... ב
קדו"ש י"א קר"ו ..... ג
בשפתי צדיקים - לשון חכמים ..... ד
פרפראות לחכמה - דורש טוב ..... ה
חוקים להזדווגם ..... ו
לוח ההילולא ..... ז
דבר בעתו ..... ח
נועם שיחתן ..... ט
למען ציון לא אחשה ..... י
משולחן מלכים ..... יא
דברי תקודש ..... יב

להכנסת מודעות, מזל טוב, הנצחת שם, לעי"נ, אפשר לפנות:
להר"ר **אלטער אשר אנטשיל אילאוויטש** הי"ו
052-7648437

כל הזכויות שמורות ©

הלימוד שלא לשמה, ממשיך עכ"פ שפע פרנסה

וחנה עלה זית טרף בפיה. "נראה לפרש, כי כתיב (משלי ג, טז) 'אורך ימים בימינה בשמאלה עושר וכבוד', ודרשו חז"ל (שבת סג. ועי' בפירש"י שם) אורך ימים בימינה הלומד תורה לשמה, ובשמאלה הלומד תורה שלא לשמה, עושר וכבוד איכא. והנה ידוע שהשמן רומז לתורה (עי' מנחות פה:) ו'זית' מורה על תורה שלא לשמה, כי כמו שהזית מעורב עדיין בתוכו שמרים ואינו צלול, כמו כן התורה שלא לשמה שלומד אבל אינו בבהירות, כי עיקר הלימוד הוא תורה לשמה. וזה פירוש הכתוב: **'וחנה עלה זית'** רומז לדפין הגמרא שאדם לומד אפילו שלא לשמה **'טרף בפיה'** אפילו הכי בא ג"כ לאדם פרנסה. 'טרף' רומז לפרנסה, כמו שנאמר (משלי לא, טו) **"ותתן טרף לביתה".**

אור לשמים

יסוד גדול לתורה ולמצוות הנלמד מהמבול

ויזכור אלקים את נח וגו' **ויעבר אלקים רוח על הארץ וישוכו המים.** הנה ה'אור החיים' הק' כבר דייק למה לנו לידע מה עשה ה' תחבולה (ויעבר אלקים רוח על הארץ) בכדי להשקיט המים, וכתב כי המים היו עמוקים במצותם אשר גזר עליהם ה' להתגבר, והגם שכבר נמחה כל היקום, המשיכו להתגבר ולקיים ציווי הש"י, ולא דרשו דרשות מדעתם נגד ציווי הש"י, להימנע מהתגברות שאין בה עוד צורך מאחר שכבר נמחה כל היצור, רק עשו שליחותם, הגם שלא ידעו עוד מה טעם לזה, עד שהש"י שלח רוחו אליהם שכבר כלתה מצותן אזי נחו שקטו, עד כאן. **"וטובא איכא למשמע מהדבר הזה לכל בעל נפש, דהעבד הנאמן אין לו לבקש טענה לפטור את עצמו ממצותיו ית', הגם שידמה בדעתו וימצא איזה טעם למצוה, ולפי הטעם שמצא, ימצא עת שאינו נוהג הטעם הזה, ועל ידי זה יבוא להפר חוקי התורה, אשר מזה נתפקרו הפלסופים, שבדו טעמים מלבם למצות הש"**, וכאשר מצא עת שאינו נוהג הטעם אשר בדו מלבם בשכלם המזוהם, התירו להפר חוקי התורה עד שיצאו מכלל כל חוקי התורה, ובפרט בדורותינו בעוה"ר וכו', **חלילה לעשות ולתלות המצוה על הטעם שנתגלה לנו,** לומר, הנה בעת הזאת הטעם הזה איננו נוהג, אזי אפטור מהמצוה. כי הם חכמתו של יוצר בראשית ואין סוף לחכמתו ודעתו, ואם כן אין סוף לטעמים שלהם, **"ואם הטעם הזה שאנו משיגים אינו נוהג באיזה זמן ועת, הנה עוד לאלקי מילין וטעמים עד אין סוף וחקר".**

וזה הענין שהמים עשו רצון קוניהם בלי שום טעם, דהנה חטא דור המבול היה בזנות, ומבואר ב'ברית מנוחה' (בהקדמה) "להיות שהיה לדורות הקודמים ידיעה גדולה בנסתרות (עי' זוה"א נו:) והבינו הרכבת כחות עליונות אלו עם אלו, ואמרו כן נעשה גם אנחנו וכו', ודור המבול בחכמתם הגדולה הקרו למצוא טעם לכל איסור ברזין עליונים. והנה עי"ז מצאו לעצמם היתרים, באופן זה מותר, כי נמצא הרכבה כזאת באורות עליונים, עד שהפרו חוק והתירו לעצמם כל האיסורים, עד שהביא עליהם הקב"ה את מי המבול. **"וחשמיענו הקב"ה בהנהגת מי המבול, שהעבד הנרצה בעבודתו ומצותיו, לעשות רצונו בכל זמן ועידן אפילו בלא מצוא טעם, וחכן הדבר כי הוא יסוד ופנה לתורה ולמצות"**

אגרא דכלה

שיתלה סיבת צמצום מזונותיו רק בגזירת עליון בלבד

וחנה עלה זית טרף בפיה וגו'. פירש"י: "טרף, חטף. ומדרש אגדה, לשון מזון, ודרשו (עירובין יח:) 'בפיה' לשון מאמר, אמרה: "יהיו מזונותי מרורין כזית בידו של הקב"ה ולא מתוקין כדבש בידי בשר ודם" ע"כ. הנה, במסורה איתא, טרף ב' במסורה, חדא כאן, ועוד (הושע ג, א): "כי הוא טרף וירפאנו" (עי' בעל הטורים), וראיתי לפרש שבא לרמז לאדם שרואה מזונותיו מצומצמים, שלא יתלה חלילה את הדבר בטבע, אלא ידע ויבין שהכל הוא בהשגחה, ויתבונן במעשיו ויתקן הכל. וזהו הרמז: **"כי הוא טרף"**, היינו אם נטרף ונחטף ממנו הטרף היינו המזונות, כמו שמפורש כאן **"וחנה עלה זית טרף בפיה"** כאמור אזי יתן לב להתבונן **"כי הוא טרף"** שהכל מאתו ית"ש ובהשגחתו, וכשידע ויבין זאת, **"וירפאנו"** תהיה לו רפואה בהמשכת כל טוב.

הרח"ק מהר"ש מבעלזא זללה"ה

באכילתו יקרב המאכל אל פיו ולא להיפך

ואתת קח לו מכל מאכל אשר יאכל ואספת אליך. נראה לרמז, דהתורה הקדושה מלמדת אותנו את הדרך אשר נלך, והוא דרך ארץ בשעת אכילה, לבל לקרב את גופו להמאכל שהוא אוכל, רק ליקח הכף עם המאכל אצלו, כמובא בשם הרה"צ מהרי"ם מזלאטשוב זצלה"ה, לבל יאכל כדרך הרעבתנים. וזהו: 'קח לך' דייקא, 'מכל מאכל אשר יאכל ואספת אליו' ולא להרכין גופו להמאכל כו'.

מעדני מלך

תפילה אחר הלימוד פרחת לעילא

וירבו המים וישאו את התבה ותרם מעל הארץ. אין מים אלא תורה (תענית ז' ע"א) ובא הכתוב לרמז דתפילה שהוא אחר לימוד התורה, התפילה מקובלת ביותר ועולה למעלה, **'מפני שתפלה שאחר לימוד הוא בודאי בקדושה ובדחילו ורחימו ופרחת לעילא'.** וזהו שרמז **'וירבו המים'** היינו אחר שהרבה בלימוד התורה אזי **'וישאו את התבה ותרם מעל הארץ'** יעלו תיבות התפלה מן הארץ ותתקבל לעילא.

הגה"ק רבי מנחם מענדל מליפקא זללה"ה

תורה ותפילה

זהרורי אורה
למספרים הקדושים,
בפרשה יפה נדרשים

לאמץ ידים בכוחות איתנים
בתורה ותפילה עמודי עולמים,
הצריכים חיזוק כל הימים

תורה

ד' המדרש בפרשתן המדבר ברוממות מעלת עסק תורה שבע"פ ומעלת לומדיה, וגודל שכרה הנפלא בזה ובבא

אלה תולדות נח נח, יתברך שמו של מלך מלכי המלכים הקב"ה שבחר בישראל משבעים אומות כמ"ש **כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו** (דברים ל"ב) ונתן לנו את התורה בכתב ברמז צפונות וסתומות ופרשום בתורה שבע"פ וגלה אותם לישראל כו'. ועל שבע"פ נאמר **'ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים'** (איוב י"א) וכתיב **'ולא תמצא בארץ החיים'** (שם כ"ח) ומאי לא תמצא בארץ החיים וכי בארץ המתים תמצא אלא **שלא תמצא תורה שבע"פ אצל מי שיבקש עונג העולם תאוה וכבוד וגדולה בעולם הזה אלא במי שממית עצמו עליה** שנאמר 'זאת התורה אדם כי ימות באהל' (במדבר י"ט) וכך דרכה של תורה פת במלח תאכל ומים במשורה תשתה ועל הארץ תישן וחיי צער תחיה ובתורה אתה עמל, **לפי שלא כרת הקב"ה ברית עם ישראל אלא על התורה שבע"פ שנאמר 'כי ע"ל פ"י הדברים האלה כרתי אתך ברית'** (שמות ל"ד) ואמרו חז"ל כו' זו היא תורה שבע"פ שהיא קשה ללמוד ויש בה צער גדול שהוא משולה לחשך שנאמר **'העם ההולכים בחשך ראו אור גדול'** (ישעיה ט) אלו בעלי התלמוד שראו אור גדול שהקב"ה מאיר עיניהם באיסור והיתר בטמא ובטהור ולעתיד לבא **'ואוהביו כצאת השמש בגבורתו'** (שופטים ה) ולא קבלו ישראל את התורה עד שכפה עליהם הקב"ה את ההר כגיגית שנאמר **ויתיצבו בתחתית ההר** (שמות י"ט) כו', ואם תאמר על התורה שבכתב כפה עליהם את ההר והלא משעה שאמר להן מקבלין אתם את התורה ענו כלם ואמרו נעשה ונשמע מפני שאין בה יגיעה וצער והיא מעט, **אלא אמר להן על התורה שבע"פ שיש בה דקדוקי מצות קלות וחמורות והיא עזה כמות וקשה כשאול קנאתה, "לפי שאין לומד אותה אלא מי שאוהב הקב"ה בכל לבו ובכל נפשו ובכל מאודו שנא' ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך"** (דברים ו'), ומנין אתה למד שאין אהבה זו אלא לשון תלמוד ראה מה כתיב אחריו **'והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום על לבבך ושננתם לבניך'**, שצריכה שינון, ובפ' שנייה כתיב בה בכל לבבכם ובכל נפשכם ולא כתב בכל מאדכם **ללמדך שכל מי שאוהב עושר ותענוג אינו יכול ללמוד תורה שבע"פ לפי שיש בה צער גדול ונדוד שינה ויש מבלה ומנבל עצמו עליה לפיכך מתן שכרה לעה"ב שנאמר העם ההולכים בחשך ראו אור גדול אור גדול אור שנברא ביום ראשון "שגנזו הקב"ה לעמלי תורה שבע"פ ביום ובלילה שבזכותן העולם עומד"**, שנאמר (ירמיה נ"ג) 'כה אמר ה' אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתי', **אי זה הוא ברית שנוהג ביום ובלילה זו תלמוד** כו', ואומר (תהלים א) כי אם בתורת ה' חפצו ובתורתו יהגה יומם ולילה, ואף הקב"ה כרת ברית עם ישראל שלא תשכח תורה שבע"פ מפיהם ומפי זרעם עד סוף כל הדורות כו' שנא' לא ימושו מפיך וגו' כו'. וצדקה עשה הקב"ה עם ישראל שהקדים והגלה את גלות יכניה לגלות צדקיה כדי **שלא תשתכח מהן תורה שבע"פ וישבו בתורתן בבבל מן אותה שעה עד היום ולא שלט בהן לא אדום ולא יון ולא גזרו עליהם שמד 'ואף לימות המשיח אין חבלי של משיח רואין'** כו', ומשם מתחלת הגאולה משם עולין לירושלים שנאמר **'ועלו מושיעים בהר ציון', אותה שעה 'והיתה לה' המלוכה'.** **מדרש תנחומא** – פר' נח, ג'

תפילה

יאיר כל תיבה מהתפילה שמוציא מפיו, ע"י האמונה שכל דיבור שמוציא מפיו כלול מ'עלמות נשמות ואלקות'

צהר תעשה לתבה וגו', האיר אדוני אבי זקיני [הבעל שם טוב] **נ"ע**, 'תבה' מרומז על מלה, שהוא נקרא תיבה, וזהו מה שאמר **'צוהר תעשה לתבה'**, ואמר הוא ז"ל **שתראה להאיר התבה היוצא מפיך** וכו', תחתיים שנים ושלישים תעשה, יש לומר כאן מרומז מה ששמעתי מן אא"ז נ"ע כי בכל דיבור ודיבור יש עולמות נשמות ואלהות, וזהו שמרמז כאן אצל התבה, ותיבה הוא פירוש דיבור וזהו תחתיים היינו עולמות שהוא מדרגה תחתונה, שניים הוא לשון משנה אותיות נשמה, והיינו נשמות, ושלישים היינו אלהות, על שם הכתוב (בפ' בשלח) ושלישים על כלו, שהוא על ידי שהוא מושל ומנהיג את הכל, וכל אלה, **'תעשה', היינו התבה והדיבור שתוציא מפיך יהיה בכוונה זו, ובאמונה שלימה, שיש בכל דיבור תחתיים שניים ושלישים, והם עולמות ונשמות ואלהות** כנ"ל, והבן: **דגל מחנה אפרים**

דבש תמרים

פנינים יקרים, מעצר הפרוה שרים, רבותינו הקדושים עצי התמרים

אלה תולדות נח איש צדיק תמים היה וגו'. וכתיב בתריה כי אותך ראיתי צדיק לפני בדור הזה ולא נאמר צדיק תמים, וי"ל דהנה נח היה צדיק אלא שהיי לו קצת חסרון מה שלא התפלל על בני דורו, והנה הר"ם בספר המורה כתב כי גם בדורות שמאדם ועד נח לא היו חיים כ"א קי או ק"כ שנים כדכתיב והיו ימיו מאה ועשרים שנה רק אנשים פרטים הנקובים בשמותם בתורה לומר שהיו חיים ערך טי מאות שנה וכדוי ע"ד נם, ומעתה נח שהיה בן שש מאות בעת המבול ראה כמה דורות, וקודם דור המבול שלא היה צורך להתפלל להגין בעדם היה צדיק גמור מבלי שום חסרון, וזש"ה צדיק תמים היה בדורותיי שקודם המבול אז היה צדיק תמים בלי שום חסרון כי לא היה צריך להגין עליהם, אך עתה זאת היה לו את האלקים התהלך נח, זהו החסרון שהסכים עם מדהי"ד ולא הגין בתפילתו בעדם, וזה שא"ל הקב"ה כי אותך ראיתי צדיק לפני בדוי"ר הזה דייקא, ולא אמר תמים כי בדור הזה לא היה תמים כי לא התפלל עליהם.

(ישמח משה)

☆

אלה תולדות נח איש צדיק תמים היה וגו'. וכתיב בתריה כי אותך ראיתי צדיק לפני בדור הזה ולא נאמר צדיק תמים, ני"ל ביאור הדבר כי ידוע שמשביעין אותו אפי כל העולם אומרים עליך צדיק אתה היי בעיניך כרשע ובסמי"ק מונה בין הלאוין שלא להיות צדיק בעיניו שנאמר אל תאמר בצדקתך עייייש, ושמעתי בשם צדיק אחד שאמר אפי יאמר לי השיי בעצמו שאני צדיק שבודאי אני מאמין כי אמת הדבר היינו באותו רגע שאומר הי אבל ברגע שאחיי שוב יוכל להיות חיי שאינו כן כי יש קונה עולמו בשעה אחת ויש להיפך הלילה, וע"ד שאמרו המקדש אשה ע"מ שאני רשע אפי כל ימיו היי צדיק היי מקודשת, וע"כ אפי אם שמעתי מפי השיית עצמו שאני צדיק לא הייתי מחזיק אי"ע לצדיק ע"כ שמעתי, ולזה בשעה שאמר השיי לנח כי אותך ראיתי צדיק שבודאי נח היה מאמין באותו רגע שהוא צדיק, ונחסר לו אז המצוה שלא להיות צדיק בעיניו שהוא אי מתרי"ג מצוות לדעת סמי"ק, ושוב אין לו תואר תמים, משא"כ שלא בפניו שהוא מחזיק אי"ע שאינו צדיק ומקיים הל"ת זו, ע"כ יש לו תואר תמים.

(ויטב לב)

☆

נח איש צדיק וגו' את האלקים התהלך נח. ויבואר עפיי"מ שכתב בצמח הי לצבי עהי"פ מה הי"א שואל מעמך, כי בחינת ענוה ויראה כמעט אי אפשר להיות ביחד, כי משורש ענוה להיות בטל במציאות ואינו בגדר שיתיירא כי מה הוא, וגדר יראה יש על כל פנים במציאות, וזש"ה מה הי"א שואל מעמך, היינו שתהיה בבחינת מה, כי אם ליראה, היינו ליראה לא תהיה בבחינת מה ע"כ, והנה רשיי פירש במסי ע"ז נח איש צדיק תמים שהיה עניו ושפל רוח, ועל כן אמר הכתוב דאף שהיה עניו, מכל מקום לענין היראה היה בבחינת גאות לבש, ויגבה לבו בדרכי ה', וזהו שאמר את האלקים התהלך נח וכתרגומו בדחלתא דהי הליך נח, שאף שהיה עניו, מכל מקום לגבי היראה הלך בדרך ויגבה לבו, והענוה לא מיעט ממנו גדר היראה.

(עצי חיים)

לקיטת תמרים

אמרות וסיפורים, מלוקט מספרים, על רבותי"ק עצי התמרים

המעביר על מדותיו להפך שורת הדין לרחמים וחסדים, כן במדה זו מודדין לו

אלה תולדות נח כו' את האלקים התהלך נח, ולעיל כתיב **ונח מצא חן בעיני ה'.** להבין אומרם ז"ל (סנהדרין קח.) שאף על נח נחתך גזר דין אלא שמצא חן, והענין צריך הבנה, כלום משא פנים יש בדבר. **שמעתי זה שנים מפ"ק אדמו"ר** (הנה"ק בעל הייטב לב זצ"ל) **[שליט"א],** דהנה אמרו רז"ל תמים בדרכיו צדיק במעשיו, ופירש 'תמים' עניו וסבלן כו', **והיינו שהיה מעביר על מדותיו, ועל ידי זה זכה שפיר להינצל ממי המבול, ואף גם שנגזר עליו ונחתם גזר דינו, הרי צדיקים מהפכים מדת הדין למדת הרחמים,** כפירש"י ז"ל על הכתוב 'ויזכור אלקים את נח', כי על ידי שהוא מעביר על מדותיו להפך משורת הדין ולמתק טבעו לטוב, כן במדה זו מודדין לו. **וזהו ונ"ח מצא ח"ן בעיני ה' כי** 'נח' **הנו"ן קודם לחי"ת** 'וחן' **בהיפך,** [ועל דרך זה פירש להלן כי באברהם אבינו ע"ה נאמר (להלן כה- כח) שבע כבשות הצאן 'לבדהן' ה"א קודמת לנו"ן, ואבימלך אמר אשר הצבת 'לבדנה' נו"ן קודם לה"א], וזה טעם שמצא נח חן מכל אנשי דורו ונטל חלקם בחיים, וביאור טעם הכתוב **אלה תולדות נח איש צדיק תמים היה וגו', תמים בדרכיו עניו וסבלן ומעביר על מדותיו, ולכן גם את האלקי"ם התהלך נח להפכו לרחמים.**

גרסא דינקותא (בראשית)

אלה תולדות וגו'. וברש"י ללמד שעיקר תולדותיהן של צדיקים מעשיהם הטובים, ויובן בהקדם דברי הכתוב גם מעוף השמים שבעה שבעה לחיות זרע על פני כל הארץ, ולכאורה לחיות זרע מיותר הוא, אך הנה ממשמעות הכתובים משמע שע"י הקרבנות שהקריב נח אחר המבולהציל את העולם שלא יבא עוד מבול, וזהו כוונת הכתוב שמאלו הבהמות יקריב קרבנות אחר המבול וע"י הקרבנות גרם לחיות זרע על פני כל הארץ, והיה זה שכרו על הקרבנות שלא יבא עוד במבול, אך הנה ידוע כי שכר מצוה בהאי עלמא ליכא, אולם כתבו המפרשים דעל מה שמוסיפים יתר על החיוב איכא שכר בהאי עלמא, ונח לא נצטווה מפי הקב"ה על הקרבנות והוי אינו מצווה ועושה ששכרו בעוה"ז, וכתה בבני"י לפרש הכוונה של מצוות ומעש"ט דלכאורה היינו אך, ובי דמצוות קאי על מה שמחויבים ע"פ הדין, ומעש"ט פירושו מה שמוסיפים מעצמו על החיוב, וזש"ה אלה תולדות נח ופירש"י שעיקר מעשיהן של צדיקים מעשיהם הטובים, דכוונתו על מה שהקריב הקבנות אחר המבול שזה נקרא מעשים טובים על שהיי בלי ציווי, וע"ז נשארו לו תולדות כי בא בשכרו להחיות זרע.

(דברי יואל)

☆

כי אותך ראיתי צדיק לפני בדור הזה. יש לפרש עפ"י"מ שמצינו בדברי חז"ל בכ"מ שהשפעת האב על יוצאי חלציו נמשכת עד עשרה דורות, וכענין שאמרו חניכת אבות בניטין עד עשרה דורות, ובמסי קידושין גר עד עשרה דורות מותר בממזרת מכאן ואילך אסור, ובמסי סנהדרין גיורא עד עשרה דורא לא תבזי ארמאה באפיה, הרי שקשר האב עם בניו ובני בניו נמשך עד עשרה דורות, וכן ידוע מכקי"ש הבעש"ט זי"ע שהבטיח כי עד עשרה דורות יבא להשתתף בשמחת צאצאיו, והנה שנינו עשרה דורות מאדם ועד נח, ועשרה דורות מנח עד אברהם, וכתב התוס' יו"ט דלא דמי עשרה דורות שמאדם ועד נח לעשרה דורות שמנח ועד אברהם, כי אדם ונח בכלל עשרה, אבל אברהם אינו בכלל עשרה, ומעתה יש לומר כי אף שהעידה תורה נח איש צדיק תמים, מכל מקום זאת היתה מהשפעת הקדושה של אדם הראשון יציר כפיו של הקב"ה, שהרי הוא היה הדור העשירי לאדם, וזש"ה כי אותך ראיתי צדיק לפני בדוי"ר הזי"ה היינו בהיותו בדור זה הוא הדור העשירי לאדם הראשון, אבל אברהם אבינו היה כבר הדור האחד עשר מנח, ועכ"ז התחזק בצדקו בלי סיוע מהשפעתו של נח, וע"ז אמר רש"י נח היה צריך סעד לתומכו היינו זכות אבותיו בהיותו דור עשירי מאדם, אבל אברהם התחזק מעצמו בלי שום זכות אבות.

(ברך משה)

☆

ואתם פרו ורבו. ובמסורה ג"פ ואתם, דין, ואידך ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש, ואידך ואתם הדבקים בה"א חיים כלכם היום, ויבואר דהנה איתא בזוה"ק גי דרגין אינון מתקשרין דא בדא קוב"ה ואורייתא ויישראל, ובי בספה"ק דבאמצעות התורה איתקשרין הני תלת בהדי הדדי, ואמרתי בכוונת הענין עפ"מ דאי' בזוה"ח שיש ששים ריבוא אותיות בתורה, וכנגדן יש שישים ריבוא נשמות בישראל וכל נשמה אחוזה ומוקשרת באות אחת שבתורה, ובמגלה עמוקות נתן בו רמז שכן ישראל"ל ר"ת יש שישים ריבוא אותיות לתורה, והנה אי' בזוה"ק שכל התורה כולה שמותיו של הקב"ה הם, וע"כ כיון שכל איש ישראל מקושר לאות אחת בתורה שהיא כולה שמותיו של הקב"ה, ע"ז מתקשרין בנ"י אל הקב"ה, ושפיר מתקשרין הני תלת דרגין חדא, וזאת תורת המסורה ואתם פרו ורבו היינו ע"י קיום מצוה זו תזכו להוריד נשמות חדשות מאוצר הנשמות להשלים סי' ריבוא נשמות שבישראל, שכל נשמה ונשמה מקושר לאות אחת בתוה"ק, ובאמצעות התוה"ק ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש האמור בקבלת התורה, ע"ז ואתם הדבקים בה"א חיים כלכם היום להיות דבוק באור פני מלך חיים.

(כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א)

לקיטת תמרים

אמרות וסיפורים, מלוקט מספרים, על רבות יה"ק עצי התמרים

פיס איש הפשוט בדרך נועם וחכמה

ולעבר ילד שני בנים שם האחד פלג כי בימיו נפלגה הארץ ושם אחיו יקטן. סיפר לנו הרה"ג רב דקהל מקור חיים, שבעת שדיבר רבינו זללה"ה מענייני הישיבה ובאיזה מסכתא ילמוד בזמן הזה, סיפר רבינו זי"ע מעשה מאביו מרן הגה"ק בעל קדושת יו"ט זללה"ה, שבעיר סיגוט היה דר איש פשוט מאוד, וכשהי' לו יארצייט בשבת קודש פרשת נח, ביקש לעלות לתורה, ועלה לתורה, והבעל קורא סיים בו "ושם אחיו יקטן", והאיש הפשוט הנ"ל הי' לו הרבה בושה מסיום זה, והלך לקרוא את הבעל קורא לדין תורה אצל הקדושת יו"ט זי"ע, והקדושת יו"ט ידע היטב את האיש הפשוט הנ"ל, על כן פסק שצריך לקרוא להסופר ולמחוק את תיבות "יקטן", וקרא להסופר ואמר לו מה שפסק הקדיו"ט, ותמה הסופר על פסק דין זה, ושאל: "הא כל הספר תורה יפסל על ידי זה", ואז ענה בעל הקדושת יו"ט להאיש הנ"ל: **"אם משום חסרון תיבה זו יפסול את כל הספר תורה, אם כן מוכח דתיבה זו יש לה חשיבות גדול, אם כן אין לך במה להתבייש מתיבה זו".**

מבצר תורה ויראה (ח"ב דף מ"ח)

פנינים מתורתן של מרן רבי"ה ק' בעל דברי יואל זי"ע
מספר "קדושת יואל" אשר על מכבש הדפוס

נמסר לנו בתשו"ח ע"י מערכת "ליקוטי אורה"

אלה תולדות נח נח איש צדיק תמים היה בדורותיו (ו, ט). כבר עמד רש"י ז"ל בזה, להלן (ז, ו) כשאמר לו הקב"ה 'כי אותך ראיתי צדיק לפני', נאמר צדיק סתם, ולא צדיק תמים.

ויש לומר דכאן בריש הפרשה נאמר צדיק תמים היה 'בדורותיו', והיינו שרק כשהעריכו אותו נגד בני דורו היה נקרא צדיק תמים, כי המרחק שהיה בינו לבין בני דורו היה גדול ביותר, עד שכנגד בני דורו היה ראוי לקרותו צדיק תמים. מה שאין כן להלן שהקב"ה הוא שאמר לו כי אותך ראיתי צדיק לפני, לכן לא קראו צדיק תמים, דלפי שכנגד בני דורו היה צדיק תמים, מכל מקום כלפי שמיא עדיין לא היה נגדר צדיק תמים, דהא כלפי שמיא אפילו צדיק סתמא כבר הוא מדריגה גדולה, וכמאמר הכתוב (שיר ד, י) 'המעט מגלוח יצדק', ועל כן אמר לו הקב"ה דכלפי שמיא הרי הוא נחשב לצדיק סתמא, ולצדיק תמים אינו רק כנגד בני דורו.

פרשת נח תשל"ב

ויאמר אלהים לנח קץ כל בשר בא לפני כי מלאה הארץ חמס מפניהם (ו, יג). ופירש"י לא נחתם גזר דינם אלא על הגזל. והקשו המפרשים, הא לעיל מיניה כתיב קץ כל בשר, ופירש"י כל מקום שאתה מוצא זנות ועבודה זרה מנדלמוסין הוא לעולם, הרי שעיקר גזר דינם היה על זנות, והיאך קאמר הכא דלא נחתם גזר דינם אלא על הגזל.

ויתבאר על פי מה שהביא ק"ו זללה"ה בישמח משה (ר"פ ויחי) בשם מהר"י מברנגאל זללה"ה (פרשת משפטים) לפרש הפסוק (שמות כב, ו) 'והיה כי ינעק אלי ושמעתי כי חנון אני', ודקדק על אומרו כי חנון אני דמורה על מדת הרחמים, והא אין העונש בא אלא מצד מדת הרחמים אלא מצד מדת הדין. לאמנם ירמז הכתוב, כי בזמן שהנעלב צועק, מתעורר מדת הרחמים ומסכים למדת הדין להענישו, ובכן קשה להנעלב מן העונש. וזה שאמר ושמעתי כי חנון אני, פירוש בשביל לעקור הנעלב גם מדת חנון מסכים על העונש, עכ"ל.

ועל דרך זה אפשר לפרש העונש של מבוי דור המבול, דאלמלי חטאו רק בעבודה זרה ובעריות בלבד, יתכן שהיו יכולים עדיין לעורר רחמים ולהמתיק דינם בתפלה, אבל כיון שחטאו בגזל, ומלאה הארץ חמס, על ידי זה עלתה לעקתם של הנעלבים השמימה, והסכימה מדת הרחמים למדת הדין על מבולם (בר"ר פרשה לג, ג), וזהו כוונת רש"י ז"ל שכתב לא נחתם גזר דינם אלא על הגזל, כלומר דבשבילו כן לא היה להם עוד תקנה.

ס"ג נח תשכ"ה

בוא אתה וכל ביתך אל התיבה (ז, א). ויש להבין, למה הוצרך הקב"ה לצוות לנח ובניו שיבואו אל התיבה, הלא כיון שכבר נזהו על העשיה, אם כן מובן מאליו שהכוונה היא שגם יכנס לתוכה, דלמה עשתה אם לא שיכנס לתוכה. ובמדרש רבה (בר"ר פרשה לב, ג) בוא אתה וגו', כתיב (תהלים יח, ז) 'כי לדיק ה' לדקות יאהב'. ולריך ביאור.

ויש לומר על דרך למעלה בפרשת העקידה שאמר הקב"ה לאברהם (בראשית כב, ג) 'קח נא את בנך את יחידך אשר אהבת את יצחק וגו'', ופירש"י דכשאמר לו את בנך, אמר לו אברהם שני בנים יש לי, אמר לו את יחידך, אמר לו זה יחיד לאמו וזה יחיד לאמו, אמר לו אשר אהבת, אמר לו שניהם אני אוהב, אמר לו את יצחק, ולמה לא גילה לו מתחלה וכו', כדי ליתן לו שכר על כל דיבור ודיבור, עכ"ד. הרי לנו מזה, שמוסיף הקב"ה בציווים כדי להרבות את שכר המלט.

ובמו כן יש לומר לענייננו, דלהכי הוא הקב"ה לנח בא אתה וכל ביתך אל התיבה, הגם שהיה מובן מאליו שיכנס לתוכה דהא לכך עשתה, אלא כדי ליתן להם שכר מיוחד על בואם לתוכה. ולזה הסמיך כאן המדרש את הכתוב כי לדיק ה' לדקות יאהב, ללמדנו דמשום הכי הוא הש"ת על כך בתפורש, לפי שהש"ת אוהב כשים לאים הישראלי לדקות וזכיות רבות, לכן ליום ע"כ במיוחד, כדי להרבות את שכרן.

לקט ששנ"ה שנה ז סימן סט

מכל אשר בחרבה מתו (ז, כג). פירש"י ולא דגים שניס, ומיתת במדבר (נר"ל פרשה לב, יח) כי הדגים נרחו ליס הגדול למוקיונס. ויש לעיין למה הוצרכו לנרות לל היס מוקיונס, וכי לא היו יכולים ליסנר נמקומס.

ויש לומר על פי מה שהאריכו נספרים הקדושים נגודל הפגס שהרשע גורס לסניניו ולהמשתייכים לליו, ונמעשיו הרעים פוגס נחי נצומח ונדומס. ולכן דור המבול נעוונותיהס הרעים גרמו פגמים נכל סניניהס, על כן נרחו הדגים לל היס מוקיונס, נמקוס שמין סס סוס יפוב ומדס מסר יחטף, כדי שלא יפגמו.

שיחה שב"ק בהעלותך תשכ"ה אחה"צ על הספינה בדרכו לארה"ק

וסיים רבינו בדרך צחוק מכאיב, אבל עכשיו שמצאו ישוב גם אצל ים אוקיונוס והיינו מדינת אמעריקא, ממילא גם הדגים אין להם היכן לברוח, כי החטא של האנשים של הישוב הלז משפיעים גם על הדגים.

וכוש ילד את נמרוד הוא החל להיות גבור בארץ, הוא היה גבור ציד לפני ה' על כן יאמר כנמרוד גבור ציד לפני ה' (י, ח-ט). ויש לעיין למה המריך זה הכמוב כל כך, וכפל ושילש הוא החל להיות גבור, הוא היה גבור, נמרוד גבור ציד.

ונראה לפרש נדרך רמז מוסר, נגד אלו המחמילים לנטות מדרך הירחים והחסידים, ומשנים מלבושם לפי רוח הזמן, ואומרים שאינם משנים רק מלבושם החיצוני, אבל נפנימיות נשם הם נשארים ירחים ושלמים, להנה אמרו חז"ל (מועד קטן טז ע"ב) מה כוסי משוה נעורו אף שאול [המלך] משוה נמעשיו, עיין שם. ודייקו חז"ל לומר שהכוסי משוה נעורו דוקא, ולא אמרו נסתמא שהכוסי משוה, כיון שנעשה נריחתם ונפנימיותם הם כשאר בני אדם, ואינם משוים אלא נעורם ונחיצוניותם, כי להם יש עור שחור ולשאר בני אדם עור לבן, אבל נפנימיותם הם דוגמת שאר בני אדם.

לזה אמר הכמוב 'וכוש', היינו אלו המשנים מלבושם, ואומרים שנפנימיות נשם הם נשארים ירחים ושלמים, וטוענים כי הם דוגמת הכושי שמשוה רק נחיצוניותו ולא נפנימיותו. על זה אמר שלא כן הוא, אלא היש אלזה 'ילד את נמרוד', וילד הוא מלשון התחלה, ולזה לומר שידע כי נחמת נמעשים כאלו כאר התחיל למרוד נהשי"ת. ואמר הכמוב 'הוא החל להיות גבור נארץ', כי נמה שמתחיל להתגבר ולהמשך אחרי אריות, ידע שזה 'הוא היה גבור ליד לפני ה', שזה הוא מתגבר נגד השי"ת נעצמו רח"ל. 'על כן יאמר', פירוש על היש הלזה יאמרו ויהיו מרחיש עליו, 'כנמרוד גבור ליד לפני ה', שהוא הוא המורד שעמד נגד השי"ת.

דרשה פרשת נח תרצ"ו לפני קריאת התורה באחד מבתי המדרשים החסידים

וכדאי לציין כי דרשה זו נשא רבינו נגד הפירצה שנפרץ אז אצל הנשים ללבוש פאה נכרית, וסיים אחר כך, זוכרני כי מלפני עשרים שנה כשהייתי דר כאן (בשנת תרע"ו בעת מלחמת העולם הראשונה, שאז נסע רבינו מעיר ארשיווא והתיישב בעיר סאטמאר עד יעבור זעם), לא רצו משפחה זו (רבינו רמז בזה על איזה משפחה חשובה שדרו שם) להשתדך עם מי שבמשפחתו יש אשה אחת שמלובשת בפאה נכרית, וכהיום כבר יש נשים מלובשות בפאה נכרית במשפחה זו עצמה. ועל זה המשיך רבינו, כי מי שיהיה מן ה'עשרה ראשונים' שיבערו פירצה זו מביתם, אני מבטיחו 'כל טוב', ומי שלא יעשה כן, אין אני רוצה לומר, 'חלילה בהיפך'. ובשבועות שאחר זה נעשה מהפיכה גדולה בעיר, ועשו מהפאות הבדלות, ושרפום ברבים.

ויאמרו הבה נבנה לנו עיר ומגדל וראשו בשמים וגו' (יא, ד). ומבואר בדברי מכז"ל שדור הפלגה נתחלק לכמה כיתות, כת אחת אומרת נעלה ונעשה מלחמה (סנהדרין קט ע"ב, תנחומא נח, יח), וכת אחת אומרת לחמד לחלף ותרנ"ו אנה הרקיע מתמוטט, לכן נוחו ונעשה סמוכות (נר"ל פרשה לח, ג), וכת אחרת אומרת נבנה מגדל מארץ ועד לרקיע, ונשב נתוכו כמלאכי השרת (תוספות דרבי עקיבא איגר ריי"ם).

ויש להבין, דבשלמא כת הראשונה שרצו לערוך מלחמה נגד השי"ת כביכול, נודאי מגיע להם עונש חמור ביותר, אבל אותה כת שרצו לעלות לתקן את הרקיע, ומה גם אותה כת שרצו להיות כמלאכים, מה גדלה חטאתם כל כך שיענשו בעונש גדול. אך הכוונה הוא, כי באותו סולם שים מי שרוצים לעלות בו ללמוס עם השי"ת כביכול, אסור לעלות בו לתקן את הרקיע, ואסור לעלות בו להיות כמלאכי השרת.

ליל שב"ק אחר ברכת המזון בשעת חלוקת הפירות [מפי הרה"ח ר' אשר לעמל שווארץ ע"ה], ודרשה פרשת ראה תשב"י בעיר הבירה לאנדאן יצ"ו.

קהל
יטב לב
ד'סאטמאר

נתייסדה ע"י הבעש"ט הגה"ק
מהרי"ב ז"ע ושוקללה"ה

בניו ברק
יע"ו

בנשיאות
כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק
שליט"א

קול רנה וישועה באהלי צדיקים

מימן טוב ומזל טוב יהא לנו ולכל ישראל אמן

קול צהלה ורינה, שפתותינו תרנה
נברך לאלוקינו, שהשמחה במעונינו, עת הזמיר הגיע בגבולינו

ובהדרת קודש ובאותות כבוד ואהבה, נשגר בזה ברכת מזלא טב"א, אל מול פני הדרת גאון מאורינו ומאלפינו, המסור מריחוק מקום וקירוב הלב למעננו, שר התורה והיראה, לוחם מלחמת ה' בעוז ובגבורה, משריש בלבות רבבות אלפי ישראל מסוף העולם ועד סופו השיטה הברורה, מלהיב לבבות בני ישראל בדברים אהובים, היורות זקים ושביבים, חסידא ופרישא, בוציגא קדישא, נהורא נפישא

כבוד קדושת מרן רבינו הגה"ק שליט"א

לרגל השמחה שבמעון קדשו

בנישואי נכדו למזל טוב ובשעטו"מ

החתן **יחזקאל שרגא מייזליש** שליט"א

בן חדב"נ הגה"צ רבי **שמעון זאב מייזליש** שליט"א

רב ביהמ"ד ישמח משה בקרית יואל יע"א

ובהאי עידנא דחדוותא נודה לשמו ונהללו על אשר בא בימי חגים וזמנים לששון לפאר בראש קהילתינו הק' בשלי חות הקודש של מרן רבינו הגה"ק שליט"א

ומצלאין אנו לחיי מלכא מרנא ורבנא, יזכהו השי"ת לנהל את עדת מי מנה, מותך נחת והרחבת הדעת, על מי מנוחות ינהלינו ובמעגלי צדק ינחינו, ויזכה לרוות רוב נחת דקדושה מכל יו"ח במדה גדושה, מתוך בריות גופא ונהורא מעליא, עדי נזכה במהרה לרגלי מבשר צדק משמיע ישועה, ומלכינו מרן שליט"א בראשינו, במהרה בימינו, אמן.

המברכים בקידה חמש מאות

הנהלת הקהילה

פה בני ברק יצ"ו

ובכן צדיקים ידאו וישמחו
וישרים יעלוזו וחסידים ברינה יגילו

סיפורי צדיקים, בגיאור הפסוקים המלאים זיו ונוגה מפיקים

אלה תולדות נח נח

פע"א נזדמן הרה"ק מבארדיטשוב זי"ע לבית מרן החת"ס בשעה שהיה יושב בעמק הלכה באיזה תוספות תמוה, כשנכנס הרה"ק מבארדיטשוב נתן לו החת"ס שלום, ושאלו: האם כבודו תלמיד חכם ויודע ללמוד, הרה"ק מבארדיטשוב שהיה עייף ויגע מטלטול הדרך השיבו: אילו הייתי יושב במנוחה כמו הרב דפרעשבורג והייתי סועד היום סעודה כמו הרב מפרעשבורג, הייתי גם אני יכול ללמוד, תיכף ומיד ציוה החת"ס שיביאו לפני האורח מעט יין ישן טוב ומיני מתיקה, וביני לביני חזר להתעמק בלימודו בדברי התוספות המוקשים, הרה"ק מבארדיטשוב ישב לפניו שעה ארוכה ולא טעם מאומה, כשהרגיש החת"ס שהאורח עדיין לא טעם, תמה ושאלו: למה אינו טועם מר, הלא כל זה הובא בשביל מעלתו, השיב לו הרה"ק: בגמרא הקשו (ברכות ל"ה.) כתוב אחד אומר "לה' הארץ ומלואה", וכתוב אחד אומר "והארץ נתן לבני אדם", ותירצו: לא קשיא, כאן קודם ברכה, כאן לאחר ברכה, ואם כן, כל זמן שכבוד תורתו לא יברך על המאכל הזה עדיין לא קנה החפץ מהשי"ת ואינו שלו, ולא יוכל לכבדני בדבר שאינו שלו, מיד בירך החת"ס ושתה מעט, ורק אח"כ אכל ושתה הרה"ק מבארדיטשוב, אח"כ שאלו החת"ס שוב: האם כבודו יכול ללמוד, והשיב לו: אם אומרים לי דבר תורה אני מבינם, יגיד לי הרב מפרעשבורג איזה דבר תורה והראה לו הגאון את דברי התוספות התמוהים אשר עמד בהם באין מבין דבר, תיכף פתח הרה"ק מבארדיטשוב בהתלהבות קאפיטל כ"ד שבתהלים "לדוד מזמור" עד כי נפל תחת השולחן מרוב דביקות, כמנהגו, ואח"כ קם והגיד להחת"ס פירוש דברי התוספות, החת"ס שראה כי זה אינו מגדר האנושי, אמר להרה"ק מבארדיטשוב: טוב, עתה הנני מכיר גדולת כבוד קדושתו, אך עם כל זה יגיד נא לי מדוע אמר דווקא מזמור הלז שבתהלים, השיב לו הרה"ק: כי במזמור זה מרומז שם בעלי התוספות המוקשה, והתפללתי אל ה' שבעל התוספות יבוא מהיכל העליון ויאמר לי הפשט, ואכן בא ואמר לי, או אז ידע החת"ס כי איש אלוקים קדוש לפניו וכיבדו מאוד, ודיברו מענין לענין עד שבאו למאמר חז"ל (מכות י"ז:) אמר רבא דילידא אימיה כרבי שמעון תלד, ואם לאו לא תלד, והיא פליאה דאם כן לא שבקת חיי לכל בריה, ואמר הרה"ק מבארדיטשוב: כתיב "ולשם יולד גם הוא" שהוא הוליד את עצמו, כי "אלה תולדות נח - נח" שתולדותיהן של צדיקים מעשים טובים, וא"כ הצדיק מוליד את עצמו ע"י מעשיו הטובים, כמו שאמו הרה ויולדת אותו, וזהו "ולשם יולד גם הוא" שהוא גם הוליד את עצמו, כאמור, וכן ר' שמעון היה מהתנאים שהתעצמו כל כך במעשיהם הטובים שנקראו בשם "לידה" שהולידו את עצמם, וזהו שאמרו "דילדה אימיה כרבי שמעון תלד" דהיינו מי שיתעצם כל כך עד שהגיע למדריגה כזו כמו רבי שמעון, יוכל לכנות עצמו בשם "לידה", ואם לאו לא תלד שאם לא יתעצם עד למדריגה נעלה זו אין הוא מכונה בשם לידה.

(עשר אורות)

לשון חכמים

לשון חכמים צדק ומישרים, בדרך צחות ומליצה נאמרים

אלה תולדות נח וגו'. פירש רש"י יש מרבותינו דורשים לשבח וכו' ויש דורשין לגנאי וכו'. **אמרתי בדרך צחות,** דזה רבות שנים עמדתי על דברי רש"י שכתב יש "מרבותינו" דורשים לשבח, ובגנאי כתב יש שדורשים לגנאי ולא כתב "יש מרבותינו", והוא דקדוק עצום ולא ראיתי מי שעמד על זה. ורק יש לומר דיש מרבותינו היינו תלמידי חכמים, דורשים תמיד לשבח רכן הוא מדתם, אבל יש דורשים, אם הם רק 'יש דורשים' דהיינו כלפי חוץ בלי שום תוך ופנימיות, אנשים כאלה דורשים תמיד לגנאי, וזה נכון מאד ואמת.

פרדס יוסף

ותשחת הארץ לפני האלקים. אומרים העולם על דרך צחות, כי אפשר לו לאדם לעשות מעשה השחתה ורשעות, כגון לצער את חבירו ולרודפו עד חרמה, ולומר שכוונתו היא לשם שמים, וכדומה יש עוד הרבה אופנים שאין צורך להאריך בזה. וז"ש 'ותשחת הארץ', דהיינו שעשו הרבה מעשי השחתה, אבל הם אמרו שעושים זאת 'לפני אלקים' בשביל השי"ת, להרבות כבוד שמים בעולם.

ילקוט אמרי שפר

מזלא טבא וגדיא יאה

בשם כל הקהל הקודש, נישא בזה אלומות גודש, בברכת מזל טוב, מריחוק מקום וקירוב לב, קדם מע"כ ידידינו היקר והנעלה, מופלג בכל מידה ומעלה, אהוב לשמים ולאנשים, תומך נלהב למען החזקת קהילתינו ומוסדותינו הקדושים, מרבה צדקה וחסד לכל דורשים ומבקשים, מריחוק מקום מצודתו פרוסה עלינו, מגדיל עשות בהתמסרותו העצומה למען כל קדשינו,

הרבני הנגיד הנכבד המפואר

מוה"ר רפאל פערלמוטטער הי"ו

מראשי קהילתינו הק' במאנסי יע"א

לרגל השמחה שבביתו, רון שיר ושבח על שפתו

בנישואי בתו החשובה שתחי' למזל טוב

עב"ג החתן החשוב המצויין כמר **מנחם יהושע שאלאמאן** הי"ו

וצרופה ברכתינו המרובה, בהודאה וחיבה, שיזכה לראות ולדוות מכל יוצ"ח תענוג ונחת, מתוך אושר ועושר והרחבת הדעת, וימשיך לעמוד לימין מוסדותינו הקדושה, ובשכר זאת יתברך בברכאן דנפישא.

המברכים ברגשי הוקרה והערכה, אסידי התודה והברכה

יחזקאל ראטטער

בשם הנהלת המוסדות והקהילה

פה בני ברק יצ"ו

קץ כל בשר בא לפני כי מלאה הארץ חמס מפניהם. ברש"י אי' לא נחתם גזר דינם אלא על הגזל, ונל"פ עפי"מ דאיתא אין בית דין נזקקים על פחות משוה פרוטה אבל בשכבר יושבים אז ידונו על הכל, ודין פרוטה כדין מאה, והנה מבואר כאן במדרש דהיו גוזלים פחות פחות משוה פרוטה, לכך דייק רש"י בלשניה ואמר לא נחת"ם גזר דינם אלא על הגזל, היינו שעל החטא של גזל לא היו יכולים לדון אלא בשעת גמר הדין דבתחלה אין בית דין נזקקין לפחות משוה פרוטה.

(עדות ביהוסף)

☆

ומן הבהמה אשר לא טהורה היא. ונראה עפי"ד הרמ"א בדרכי משה (יו"ד סי' ל"ה) סימן לידע על הבהמה מחיים אם כשרה היא או לא, שיעביר האדם ידו ויחליקה על שדרת הבהמה, אם היא שוחה, נכפפת ונכנעת תחת ידו סימן הוא שהיא טריפה, וזה מרומז כאן בכתוב: "ומן הבהמה אשר לא" היינו שהיא מכניעה עצמה ונחשבת כ"לא", סימן הוא ש"טהורה היא" וכשרה, וטעמי הנגינה ג"כ ירמזו על כן, שהרי הנגינה על תיבת "לא" היא מונח שהיא נגינה מפסקת, ומחלקה מתיבת טהורה.

(חתם סופר)

☆

כל החיה כל הרמש כל רומש על הארץ למשפחותיהם יצאו מן התיבה. אי' בגמ' (סנהדרין ק"ח:) למשפחותיהם יצאו ולא הם, ונל"פ עפי"מ שמצינו בגמ' (חולין נ"ח.) דכל בריה שאין בה עצם אינה מתקיימת י"ב חודש, עי"ש, והנה ידוע דמשפט דור המבול היה י"ב חודש, וא"כ לפי"ז צריך לומר שהתולעים עצמם מתו בתיבה ורק משפחותיהם יצאו מן התיבה ולא הם.

(גן רווה)

☆

וירד ה' לראות את העיר ואת המגדל אשר בנו בני האדם. ג' במסורה א' דין, ב' משמים הביט ה' וראה את כל בני האדם, ג' להודיע לבני האדם, ונל"פ כוונת המסורה דהנה לכאורה קשה למה הוצרך הקב"ה לירד לראות הלא הכל צפוי וגלוי לפניו ית', רק הענין הוא שהקב"ה עשה זאת כדי שילמדו ממנו בני האדם שאין לדיין אלא מה שעיניו רואות, וזאת תהיה תורת המסורה "וירד ה' לראות את העיר ואת המגדל אשר בנו בני האדם" ולכאורה קשה הלא "משמים הביט ה' וראה את כל בני האדם" וא"כ למה הוצרך לירד, והתי' הוא "להודיע לבני האדם" שצריך דרישה וחקירה במשפט.

(ראשי בשמים)

☆

ויגוע כל בשר הרומש על הארץ בעוף ובבהמה ובחיה ובכל השרץ השורץ על הארץ וכל האדם. ולהלן נאמר וימח את כל היקום אשר על פני האדמה מאדם עד בהמה עד רמש ועד עוף השמים, כאן כתב את האדם לבסוף ולהלן הקדימו תחילה והוא תמוה. ונראה, דהנה מצינו במצרים כשטבעו בים סוף דכתיב שם ג' לשונות ירדו במצולות כמו אבן, יאכלו כקש, צללו כעופרת, ואמרו רז"ל הרשעים כקש , הולכין ומטורפין עולין ויורדין, בינונים כאבן, והכשרים כעופרת שנחו מיד. ולפי זה כאן במי המבול בודאי היה ראוי לו לאדם להיות נענש ולהתייסר ביסורים קשים יותר משאר בעלי חיים, כי הוא בעל בחירה ובעל שכל, ולפיכך כשבא הכתוב להודיע סדר גויעתם האיך היה, פרט תחילה שאר הנבראים, שמתו תחילה, ואח"כ כתב את האדם שמת לבסוף, משא"כ בפסוק אחריו שלא בא להודיענו סדר המיתה, כי אם לומר שנמחו כל הנבראים וישאר אך נח, חשב את האדם בתחלה, כי הוא החשוב שבנבראים ועיקר בריאת העולם, ושאר הנבראים טפלים לו.

(תורי זהב)

וירד ה' לראות את העיר ואת המגדל אשר בנו בני האדם. ג' במסורה א' דין, ב' משמים הביט ה' וראה את כל בני האדם, ג' להודיע לבני האדם, ונל"פ דהנה לכאורה למה הוצרך ה' לירד לראות הלא הכל צפוי וגלוי לפניו ית', רק הענין הוא שהקב"ה עשה זאת כדי שילמדו ממנו בני האדם שאין לדיין אלא מה שעיניו רואות, וזאת תהיה תורת המסורה "וירד ה' לראות את העיר ואת המגדל אשר בנו בני האדם" ולכאורה קשה הלא "משמים הביט ה' וראה את כל בני האדם" וא"כ למה הוצרך לירד, והתי' הוא "להודיע לבני האדם" שצריך דרישה וחקירה במשפט. **(ראשי בשמים)**

דורש טוב

צהר תעשה לתבה, כתב רש"י יש אומרים 'חלון', ויש אומרים 'אבן טובה' המאירה להם.

ויש לומר דשני הי"א ברש"י הולכים לשיטתם, במחלוקת שהביא רש"י קודם (פסוק ט') **צדיק תמים היה בדורותיו, יש מרבותינו דורשים אותו לשבח** כ"ש שאלו היה בדור צדיקים היה צדיק יותר, **ויש שדורשים אותו לגנאי** לפי דורו היה צדיק ואלו היה בדורו של אברהם לא היה נחשב לכלום.

לדעת הדורשים לשבח, אפשר לפרש צהר 'חלון', שהותר לו להסתכל בחלון ולראות את הרשעים אובדים. **אולם לדעת הדורשים לגנאי,** שרק כנגד בני דורו נחשב לצדיק, **אי אפשר לפרש צהר 'חלון', שאינו ראוי לראות בפורענותם,** כמ"ש אצל לוט (יט, יז) אל תביט אחריך, ומפרש רש"י אל תביט אחריך, אתה הרשעת עמהם ובזכות אברהם אתה ניצול, אינך כדאי לראות בפורענותם ואתה ניצול. לכך פירש דצוהר היינו 'אבן טובה', שמאירה רק לפנים, אולם להביט החוצה אי אפשר ודפח"ח.

רבי שלמה קלוגער ז"ל

וְהָיְתָה הַקֶּשֶׁת בֶּעָנָן, וּרְאִיתִיהָ, לִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם

(בראשית ט, טז)

מאת: הרב שלמה שבתי קעסטנבוים, חבר המערכת

בפרשתן פ' נח מצינו איך שכרת הקב"ה ברית עולם עם יושבי הארץ הנשארים אחר המבול, יוצאי התיבה, נח ובניו, ככתוב בתורה (שם פסוק ט-טז) **וַאֲנִי, הִנְנִי מֵקִים אֶת בְּרִיתִי אִתְּכֶם, וְאֶת זַרְעֲכֶם, אַחֲרֵיכֶם. וְכָל נֶפֶשׁ הַחַיָּה אֲשֶׁר אִתְּכֶם, וְלֹא יִכָּרֵת כָּל בָּשָׂר עוֹד מִמֵּי הַמַּבּוּל, וְלֹא יִהְיֶה עוֹד מַבּוּל, לְשַׁחֵת הָאָרֶץ. אֶת קַשְׁתִּי, נָתַתִּי בֶּעָנָן, וְהָיְתָה לְאוֹת בְּרִית, בֵּינִי וּבֵין הָאָרֶץ. וְהָיָה, בְּעַנְנִי עָנָן עַל הָאָרֶץ, וְנִרְאֲתָה הַקֶּשֶׁת בֶּעָנָן.** הבוכ"ע הבטיח שלא להביא שוב מבול על הארץ, ולזה יצר את הקשת כאות וסימן להבטחה זו, כאשר בכל פעם שבני האדם בעולם חוטאים, אזי הקשת מופיע בענן להזכיר אותה הברית שהוא כרת אחרי המבול.

מדי פעם כאשר הקשת מופיע בשמים אנו מברכים ברכה מיוחדת על הבטחת הקב"ה לנח ובניו אשר לא יביא שוב את המבול למרות חטאינו, ובגמרא מס' ברכות (נט.) נחלקו רבותינו על נוסח הברכה לומר על הקשת 'ברוך אתה ה'... זוכר הברית', או 'ברוך אתה ה'... נאמן בבריתו וקיים במאמרו'. לבסוף נקבע לומר ברכה אחת המכילה את שתי הדיעות, **'ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם זוכר הברית ונאמן בבריתו וקיים במאמרו'**. וכן נפסק בשו"ע או"ח (סי' רכ"ט סעי' א), וכוונת הברכה פי' ב'אבודרהם': 'נאמן בבריתו' היינו שלא יעביר בריתו אע"פ שרבו הרשעים בעולם, 'וקיים במאמרו' היינו דאף אם לא הי' כורת את הברית, אך מכיון שאמר אפי' בדיבור בעלמא 'ולא יהי' עוד מבול לשחת הארץ' ברור הוא שיקיים את מאמרו.

וב'שערי תשובה' (שם סק"א) מביא בשם החיד"א ב'מחזיק ברכה' (סק"א) "דאף אם רואה עוד הפעם בתוך ל' יום חוזר ומברך, דלא דמי לכל הנך דקיימא לן דפעם אחת חודש די לברוכי, דכאן הקשת שבירך עליו חלף הלך לו, ודמי לברכת הלבנה ורעמים", עי"ש, וכ"כ במשנ"ב סק"ב. וב'ברכת הבית' (שער כט אות יט) כתב, שאם לא נתפזרו העננים וחזרה הקשת אינו חוזר ומברך דומיא דברקים ורעמים, דבעינן נתפזרו העבים אם עדיין לא נתפזר העננים לא יברך עוד הפעם, אולם ב'קצות השלחן' סימן ס"ז (בדי השלחן ס"ק כ"ז) מדייק מדברי השע"ת דאף אם לא נתפזרו העננים חוזר ומברך על קשת שני, עי"ש. אולם אם יש ב' קשתות בפעם אחת מבואר בספר ברכת הבית (שער כ"ט סעי' י"ט ובס"ק י"ז) דאינו מברך אלא פעם אחת, דהברכה קאי אתרוייהו וקאי כ"ז שלא נתפזרו העננים, עי"ש.

ועי' ב'ביאור הלכה' (שם) שכתב בזה"ל: "לא נתבאר אם בעינן דוקא שיראהו בתמונת קשת דהוא חצי גורן עגולה, או אפילו מקצת ממנו די", עי"ש. אולם הגאון הגדול הראב"ד ירושלים שליט"א בספרו שו"ת 'תשובות והנהגות' ח"ג (סי' ע"ז) מסיק להלכה, וכתב: "כיון דלמעשה לא הכריע אין לברך אלא בחצי גורן עגולה ולא בפחות דהוה חשש ברכה לבטלה" עי"ש. כעי"ז איתא ב'ספר הברית' מאמר י', שכתב: "ולפעמים לא תתראה הקשת רק בחלק אחד קטן בקערורית השמים, והוא ספק קשת, וברכתו כדין ספק ברכות" עי"ש.

ובגמ' מס' חגיגה (טז.) על מאי דתנן 'כל שלא חס על כבוד קונו ראוי לו שלא בא לעולם', אמרינן 'מאי היא', רבי אבא אמר 'זה המסתכל בקשת'. ואיתא שם, "דרש ר' יהודה ברבי נחמני מתורגמניה דריש לקיש כל המסתכל

בג' דברים עיניו כהות", וא' מהם הוא ב'קשת', היינו שהמסתכל בו עיניו כהות. וב'טור' (שם) איתא דהיינו שמסתכל ביותר, וב'בית יוסף' מביא בשם ה'אבודרהם' וז"ל: "נשאל הרא"ש, איך מסתכלין בקשת כשמברכין דהא אמרינן המסתכל בקשת עיניו כהות, והשיב **דאין מסתכל כרואה, כי המסתכל מוסיף ומדקדק בהבטתו יותר מהרואה ואסור**" עכ"ל, וכן נפסק בשו"ע (שם): "ואסור להסתכל בו ביותר, אלא רואהו ומברך", ובכף החיים (סק"ה) כתב "ולכן מותר לראות מעט בשעת הברכה", עי"ש.

ופלא הוא פירושו של ה'מהרש"א' שם (חגיגה טז.) בטעם הדבר, שמאחר ובקשת יש דמות וזיו השכינה, המסתכל בה נענש כמסתכל בשכינה, וכמו שבשכינה 'לא יראנו האדם וחי', כך בקשת עיניו כהות כי סימא חשוב כמת, עי"ש.

וב'ילקוט הגרשוני' סי' רכ"ט כתב, דאף בקשת המשתקפת מתוך מים או נהר [כשרואה ה'ווידערשיין'] אין להסתכל הרבה, עי"ש, ויש מו"מ באחרונים אי מברכין על הקשת בכגון דא. ובשו"ת 'בצל החכמה' ח"ב (סימן י"ח) מסיק להלכה, וז"ל: "נראה שאם כי דעתו לאסור להסתכל במראה הקשת אשר במים בעננים או על הארץ, מ"מ אין לברך ברכת זוכר הברית כו' רק כשרואה את הקשת בעצמו", עי"ש.

ועי' ב'חיי אדם' (כלל ס"ג-ס"ד, במאמר המוסגר) "בשם ספר אחד ששמו נעלם דאין כדאי להגיד לחבירו שיש קשת מטעם מוציא דבה דהוא כסיל", דהיינו דכל מי שמבשר בשורה רעה לחבירו יש בזה משום מוציא דבה דהוא כסיל, כמבואר במס' פסחים (ג:) דהמספר בשורה רעה הוא בגדר ומוציא דבה וגו' עי"ש, וכ"כ ב'משנה ברורה' סק"א, וב'כף החיים' סק"א.

אולם בספר 'שלמת חיים' סימן ר"ד הקשה ע"ז, דלכאורה הא ביו"ד סי' ת"ב (סי"ב) מבואר דנהגו להודיע לבנים זכרים על הפטירה שהוא תועלת שיאמרו קדיש, וא"כ גם בקשת יש תועלת שהלה יברך, והשיב דפשוט דשם שהוא לתועלת הנפטר אין אנחנו רשאים לוותר על תועלתו, משא"כ בזה הלא באמת אפשר דבאותו רגע כבר אינו נראה והלא בכל שמועות רעות מברך ובכל זאת נקרא מוציא דיבה, ועל כרחך יש לחלק, עי"ש.

ובספר 'בית ישראל' [להרה"ג רבי ישראל אברהם אלטר לאנדא ז"ל הרב מעדעלין] (מס' פסחים ג:) כתב דבר נפלא, וז"ל: "נתגלה לו בחלום פעם אחת דאעפ"כ כשרואה אדם קשת מותר לו לברך בקול רם הברכה זוכר הברית, אע"פ שעי"ז ישמע חבירו, וזה לא הוי בכלל מוציא דבה כיון שהוא אינו מספר לחבירו כלום, רק הוא מברך להקב"ה וממילא מבין מזה החבר שיש קשת", עי"ש, אולם בספרו 'חתן ישעיה' [הגאון הנ"ל הי' חתן הרה"ק רבי ישעי'לע מקערעסטיר ז"ל] (פ' ויחי) כתב, דכל דבריו של החיי אדם צ"ע, וז"ל: "ולענ"ד תמוה הדבר דלמה אין להגיד לו לחבירו כדי לזכותו לברך ברכת הקשת, וגם כדי שידע וראה שאין אנו זכאין וכי הקב"ה מראה לנו בזה שאין הדור זכאי ורק מרחם עליהם מכח שבועתו שנשבע שלא יביא מבול לעולם, וא"כ **אדרבא טוב להגיד לו לחבירו שיראה בושתו ובושת הדור וישוב לפני הקב"ה וגם יברך ברכה הראוי על ידי שיגידו לו**, ע"כ לא זכיתי להבין זה ואם קבלה הוא נקבל, וצ"ע", עי"ש.

וגם רבינו האלשיך הק' (בראשית ט יד) פירוש כן הפסוק: "והיה בענני ענן על הארץ ונראתה הקשת, שהוא שתתראה לבני האדם, שאז על ידי שיראוה בני האדם שיתנו לב לשוב", וע"ע בספורנו שכתוב בפרשתן על הפסוק (ט, יג) והיתה לאות ברית, וז"ל "והיא תהיה אות לצדיקי הדור שדורם חייב, כאמרם כלום נראתה הקשת מימיך, ויתפללו **ויוכיחו וילמדו דעת את העם**" וכן פירוש על הפסוק (ט, יז) זאת אות הברית, וז"ל: "**ועליך ועל כיוצא בך מוטל להתעורר בהראותה ולהעיר בני הדור לשוב להשכיל להיטיב**", עי"ש.

וכן בספר 'ברית כהונה' (מערכת ק, אות ג) כתב שם, וז"ל: "המנהג פשוט פה דכל מי שרואה הקשת אומר לחבירו או לחבירו לברך על זה, ומ"ש הכף החיים ז"ל סי' רכ"ט אות א' בשם הח"א דאין להגיד לחבירו שיש קשת משום מוציא דבה, לענ"ד אינו נראה, דאדרבא אנחנו שמחים ונותנים תודה וברכה לה' אשר בחסדו כרת הברית הזאת שלא להשחית את עולמו עוד, וכ"נ דעת רבותינו בגמרא ובפוסקים ודעת הראשונים שתיקנו ברכה זו, ועוד **דאדרבא טפי עדיף להגיד לזולתו כדי שכולם אחד הרואה ואחד השומע ישימו לב לשוב אל ה', כי בראותם כזאת יכירו וידעו כי העולם כולו במצב קשה ונורא לולי רחמיו וחסדיו ברוך הוא**, ולכן לענ"ד יפה נהגו פה להגיד", עי"ש.

ובספר 'חשוקי חמד' (ברכות נט.) כתב דאם רק מרמז מותר, כגון ששואל אותו היכן יש סידור לומר ברכת

הקשת, ומביא ראיה מהא דאיתא בגמ' מס' פסחים (ד.) שע"י רמז מותר לספר על המת ולא הויא בכלל מוציא דבה, עי"ש, אולם בשו"ת 'חוות יאיר' (סי' רא) כתב שאין לספר על מוות למי שלא חייב להתאבל, והמגיד והמגלה אפילו ברמז ה"ל מוציא דיבה ומצער לחבירו בחינם", ע"כ.

ועי' ב'מקור חיים' [קיצור הלכות] שכתב: "אמרו לו נראה קשת אינו מחיוב לילך חוץ ולברך וכ"ש להפסיק מלימודו". אולם ב'ספר חסידים' (סימן תתז) כתוב, וז"ל: "אחד היה בבית הכנסת לאחר שכבר אמרו קדוש קדוש וכו' ברוך כבוד ה' וכו' ימלוך וכו' עד סוף ברכת האל הקדוש, אמרו לו הקשת נראה בענן יצא מבהכנ"ס ובירך על הקשת אמרו לו העוסק במצוה פטור מן המצוה ואתה עסוק במצוה לענות אמן אחר כל ברכה שאומר ש"צ, אמר זאת הברכה עדיפא מפני שעוברתה", עכ"ל.

וב'מקור חיים' (שם) כתוב, "דאף הרואה דרך חלון, ואפילו סומא דאמרו לו שהוא לנגדו מברך", עי"ש, ולפי"ז אם חבירו אומר לו שיצא הקשת מברך אף דאינו מסתכל בו משום שחס על כבוד קונו.

וכבר דנו הפוסקים מהו הדין כשרואה קשת בלילה, דהנה בתוס' (ראש השנה דף כ"ד. ד"ה גירי קא משדיא) מבואר דאין קשת אלא ביום עי"ש, וכן בשלה"ק בפרשתן כתב בשם הרמ"א להסביר מה דלא הי' הקשת בימי רשב"י, דלכאורה הא הוא בטבע ומאי הגריעותא, וזל"ק: "בשם רבינו משה איסרליש שמעתי דאף שהקשת הוא בטבע, מ"מ לא הי' נראה הקשת אם היו זכאין, כי א"א לפי הטבע אלא כשירד המטר 'ביום' והחמה זורחת, ואילו הי' זכאין לא הי' יורד המטר אלא בלילה בזמן שבני אדם בביתם כמו בלילי שבת, וזה שאמר לי' לרבי יהושע בן לוי (כתובות עז:) נראתה הקשת 'בימיך', ימים ולא לילות, דאם זכה לא הי' נראה ביום דלא ירד הגשם ביום" עי"ש, ויסוד דברי הרמ"א הוא בספרו תורת העולה (ח"ב פ"ד), אולם ב'רוקח' בפרשתינו מבואר בהדיא דקשת נראית בלילה, וב'מדרש תלפיות' ח"א (דף קמ"ה) כתב, דבשנת ת"ל נראית קשת בלילה כמו ביום, עי"ש.

וב'ספר הברית' הסביר הדבר (מאמר י, פ"י) וז"ל: "ולפעמים בזמן מרובה אפשר שתראה הקשת גם כן בלילה כשהירח שלם ומלא, אף גם בעשור לחודש והלאה שאז קרובה להיות מלאה, אך רק בזמן עלותה או שקיעותה, והנראית בלילה היא יותר לבנה מהנראית ביום, מפני שבאה מאור חוזר של הירח", עי"ש. וע"ע בספר 'שער השמים' [לאבי הרלב"ג] מאמר ראשון (שער ז') "פעמים יראה הקשת בלילה בחצי החודש כי הלבנה שלימה בעת ההיא אך לא נראה בחמישים שנים אלא שני פעמים, ואמנם המראה ההיא נוטה אל הלובן יותר כדמות האש הנראה במקום חשוך שהיא נראה יותר לבנה מאשר תראה במקום המאיר", ע"כ, וכ"כ בספר 'שבילי אמונה' (סוף נתיב ב) "גם אפשר שתראה הקשת בלילה כשהירח שלם, ובלבד בעת עלותו או בעת שקעו, וזו הנראית בלילה היא יותר לבנה מהנראית ביום", עי"ש.

ועי' בשו"ת 'מהרש"ם' ח"ב (סי' קכ"ד) שדן בזה, וז"ל: "ומה ששאל בדין שנזדמן שראו הקשת בלילה אם יש לברך הברכה, ורמז לדברי תרגום יונתן 'ותתחמי קשתא ביממא', תשובה: הנה בשל"ה פ' נח הביא בשם הרמ"א לבאר ענין אות הקשת, וגם מ"ש נראה הקשת 'בימיך', כי לא יתראה הקשת אלא ביום כשהשמש נגד הענן, ואם הי' זוכין שירד הגשם בעתם בלילי שבתות לא הי' נראה הקשת עי"ש, אבל בכ"ז כיון שבש"ס לא חלקו בזה בעכצ"ל דודאי ע"פ רוב לא יתראה בלילה, אבל אם לפעמים ע"צ מיעוטא דמיעוטא יזדמן שיתראה יש לברך וכו', ומכש"כ שלא נזכר בתורה ובש"ס שום חילוק בודאי יש לברך כשיזדמן בלילה כנלע"ד, **וכן שמעתי שהרה"ק ר' יהושע אבד"ק בעלז זצ"ל בירך על הקשת בלילה**", עי"ש.

וב'בן איש חי' (פ' עקב סעי' יז) העיר דלפי מש"כ היערות דבש ח"א (דרוש י"ב דף סא ע"ד) על מאי דתמהו כל בעלי טבעים על זכירת ברית הנאמר בקשת, את קשתי נתתי בענן והיתה אות ברית ביני ובין הארץ, כי הוא דבר טבעי כאשר תזרח השמש מול עבים עכורים מלאים קטורי מים, כאשר הנסיון מורה, בשימך נגד קוי השמש צלוחית מלא מים. וביאר דיש תרי קשת, א. קשת משונים בגוונים דהוא טבעי, אבל בקשת שיש בו מראה תכלת לגמרי הוא הקשת הנרצה להזכרת ברית כי תכלת מלשון כלי', ר"ל תכלת מורה כי נתחייבו ח"ו כליון ויש להם תכלית טוב בזכירת ברית, ולפי"ד דיש תרי גוונא קשת א"כ יוצא מזה דצריך לברך על הקשת בלי שם ומלכות, דאין אתנו יודע מהו הקשת הנכון שחייב לברך עליו, מיהו אין דבריו הנזכרים האמורים בדרך דרש כדאי לעקור מנהג ישראל לברך בשם ומלכות, ובפרט כי גדולי הפוסקים סתמו מלייהו בזה, מיהו הרוצה להתחסד לברך בלי שם ומלכות ויהרהר שם ומלכות אין מזניחין אותו, עי"ש.

וכבר ראיתי מציינים ל'הגהות בן אריה' שהעיר מדברי הזוהר הקדוש פרשת פינחס (דף ריד ע"ב ודף רטו ע"א) שאמרו מאן דחזי קשת בגוונוי נהירין אצטריך לברכא וכו', ומשמע דדוקא בגוונוי נהירין, ועי' ב'מגדים חדשים' (ברכות נט) שהאריך בזה.

ובחומש 'עמק דבר' [להנצי"ב] מחדש דבר נפלא, דלכאורה הפסוקים בפרשת הקשת נראים כפולים להמעיין בה, וגם לשון הברכה שקבעו חז"ל 'זוכר הברית ונאמן בבריתו וקיים במאמרו' נראה מיותר, וביאר וזת"ד: "אלא כך הענין דמשמעות **ונראתה הקשת** היינו 'שנראתה כרגע ונתכסתה מיד', ואמר הקב"ה אם יהיה בשעת הענן נראתה הקשת כרגע, אז **וזכרתי את בריתי** תדע שמה שבא כרגע השמש נגד הענן המביא הקשת, מזה יהיה לסימן שהגשם אינו בא מתחילה לברכה, אלא לשטף מים רבים ולהיות מבול רחמנא ליצלן, אבל **הנני מקים בריתי שלא יהיה עוד המים למבול לשחת כל בשר**, דהייו שיהיה למבול אבל לא לשחת כל בשר, אלא לעונש לשטוף כמה בני אדם ובהמה רבה [דהיינו רוח סערה ושדפון כמו שרואין בזמנינו הרבה פעמים] ועל זה האופן בא נוסח זוכר הברית, דבלא זה היה כח הדין לשטוף מכל וכל, ובזה שהי' הקשת יהי' מבול מים רק לשטוף כמה בני אדם אבל לא לשטוף כל וכל, וזו חלק הראשון של הברכה דהקב"ה זוכר הברית אף בשעת דצריך לבוא מבול לא יהי' בחוזק. אבל **והיתה הקשת בענן** שאם תעמוד הקשת איזה משך זמן, 'ע"י שיהא הגשם עם זוהר השמש מעורבים', אזי לא די שאינו בא למבול לשחת, אלא **וראיתיה לזכור ברית עולם** שעשיתי להנהיג הטבע ולקיום העולם וכו', וראיתיה לזכור ברית עולם בין אלקים המנהיג ומשגיח לטוב ולברכה יתירה, ואם כי הוא יתברך ויתעלה אחד הוא ואין שני מכל מקום כך דרך הלשון יפה, והיינו שמברכין על הקשת זוכר הברית ונאמן בבריתו, 'זוכר הברית' הוא באופן הראשון, 'ונאמן בבריתו' באופן השני, וידוע דמשמעות 'נאמן' הוא לשלם שכר כדאיתא בתורת כהנים כמה פעמים אני ה' נאמן לשלם שכר' וכו', וכך ביאור הלשון 'ונאמן בבריתו' שבהיות הקשת בענן במשך הענן הוא **לסימן ברכה לארץ** כדאיתא בתענית (ג:) שמשא דבתר מטרא מטרא וכו', ובהגהות 'הרחב דבר' הוסיף: "והנה אמרו בכתובות ס"פ המדיר (עז:) ששאלו מריב"ל נראתה הקשת בימיך, ומשמע שם דבזמן שיש זכות צדיקים אין הקשת נראה כלל וזה פלא, ולפי דברינו ניחא דמש"ה דייקו לשאול 'נראתה הקשת' ולא שאלו אם היתה הקשת, אלא אם נראה באופן הראשון **שיהא נראה כרגע ונכסה** שבא לאות על שראוי להיות מבול לולי הברית, אבל היות הקשת בענן **אינו אלא סימן ברכה**, עי"ש, ולפי"ז אם נראה הענן זמן מרובה אין שאלה בכלל להראות לחבירו דאדרבה הוא סימן ברכה, והדברים מחודשים.

וכדי לציין דבר נפלא מה שאמר ה'מהרש"ם' בהספידו על הגה"ק בעל 'דברי יחזקאל' משינאווא ז"ל [נדפס בקובץ כרם שלמה, ומשם בספר ויהי בנסוע דף רכ"ד] בהאי ענינא דקשת, וז"ל: "ואל תדמו בנפשותיכם כי אחרי שהיה זקן ושבע ימים קרוב לתשעים שנה מה יש לנו לזעוק ולדאוג האם לעולם יחיה ולא יראה מות, אבל הנה בשמואל ב' כתיב ויקונן דוד על שאול וגו' ויאמר ללמד בני יהודה קשת הנה כתובה על ספר הישר, וביארתי עפ"י מה שכתב בשל"ה פ' נח לבאר ענין אות הקשת שתמהו רבים כי הלא הוא ענין טבעי בהיות השמש בצד א' ולעומתו הענן יתהוה מראה הקשת, וכן תמהו על ענין הליקוים של המאורות, וביאר עפימש"כ בש"ס מס' שבת דף ל"ב מאי דכתיב כי יפול הנופל ממנו, תנא דבי ר"י ראוי היה זה ליפול משמת ימי בראשית אלא שמגלגלין זכות ע"י זכאי ומגלגלין חוב ע"י חייב, ופירש"י כי הקורא דורות מראש צפה והביט מראשית הבריאה באיזו יום ובאיזו שעה יהיה הדור או האיש חייבים ויתגלגל על ידו החיוב, וכן בענין הקשת והליקוים מראשית הבריאה צפה והביט הקב"ה בדורות החוטאים וייסד הטבע כפי מצב הדור, ואם תקשה לך לפי"ז על הבחירה, כבר ביאר הרמב"ם ושאר מחברים שאין ידיעתו כידיעתנו, עיי"ש היטב, והנה בשאול כתיב (דברי הימים א, יג) וימת שאול במעלו אשר מעל וגו', וחשבו ישראל מה לנו לקונן עליו ואיהו דאפסיד אנפשיה, לזה אמר הנה כתובה על ספר הישר, והוא מ"ש כי יפול הנופל ומקרא זה מלמדנו שמגלגלין חובה ע"י חייב, וכן הדבר בנושא שלנו כי הגם אשר הגה"צ הזה היה זקן ושבע ימים, אבל עלינו לפחוד ולדאג על אשר נתגלגל החוב הזה ע"י חייבים שבדורינו זה, ומי יודע מי המה החייבים ומי יאמר זכיתי לבי טהרתי מחטאתי עי"ש.

הנה ענין הקשת רחבה היא מדי, ובעז"ה בשבוע הבא נמשיך עוד לבאר בענין זה.

מרכז המוסדות הרבני יואל

מסאטמאר

קרית יואל

בני ברק

בהשגחת כ"ק מרן רבינו הקדוש זיע"א

עתיסד ע"י כ"ק מרן רבינו הקדוש זיע"א

יברכך ה' מציון

בשיר ושבחה הלל וזמרה, נברך בשפה ברורה, את מעלת כבוד ידידינו, ויד נפש כל ח' נודה לשמו בתוך אמוני, כשהשמחה במעונו נהללו בפינו, בברכות וכל טבוון וקשוט ציון דורש לנו תמיד ומסור למענינו, משלוך עצמו מנגד למוסדותינו הק' פה בני אברהם היו יהיה לגדול בשכר עבודתו הקדושה ברוח נאמנה ומסורה ובכל לב

בשם העדה הקדושה והמפוארה, בשם הנהלת מוסדותינו החינוך הטהורה, ובשם ילדי התשב"ר בני ציון היקרים נרם יאירה, נעלה ונרוממ בנוי ועטרה, ידידינו המשובח והמרומם לתפארה, ותיק ועושה חסד תדירא, הוא הגבר אשר זיכה רבים וזכה לזכות אנשי שלומינו בעוז ובגבורה, וה' ברך את אברה"ם בהצלחה וסייעתא דשמיא להרים קרנינו למעלה מן המשוערה, יומם ולילה לא ישבות למען מוסדותינו המעטירה, הוא הודה זיוה והדרה, כה"ן שדעתו יפה ישרה

ה"ה ידידינו הנכבד והמפואר, מוכתר בכל תואר
איש חי ורב פעלים לתורה ולתעודה, כל פה אליו יודה

מו"ה בן ציון אברהם כהן הי"ו

מנהל מוסדות יטב לב בארה"ק

לרגל תת ה' שמחה במעונו, רוממות קל בגרונו
בהולדת נכדתו תחי' למזל טוב
אצל חתנו האברך החשוב היקר והמצויין, עדיו לתפארת ולגאון,
מוה"ר **יואל בער שוואַרץ** הי"ו

מן דבשמיא יהא בסעדך ויגן עליך תמיד פעלך הכבירה, כל ימי חייך ירדפוך אך טוב ויתן לך את ברכת אברה"ם תענוג ונחת הון ואושרה, בנים ובני בנים פורחת כגפן סלמלא ברכות במידה יתירה, למלא כל משאלותיך באספקלריא המאירה, עד בלי די דורות ישרים ישפיע לך אדון היצירה, ותראה ברכה והצלחה בפעלך להתינוקות של בית רבן ותזכה להמשיך לעמוד ליטינו רבות בשנים, ולהרים קרנה עשרת מונים, למען חינוך הטהור תמיד נספר תהילתך, עדי נזכה כולנו שטרן רבינו שליט"א יוליכנו לקראת הגואל צדק

החותמים למען שמו בברכת מזל טוב, מריחוק מקום וקירוב לב

הנהלת מוסדות סאטמאר בני ברק

חוקים להורותם
הלכות ודינים, פסקי הראשונים והאחרונים, עם תוספת ביאורים וטעמים שונים
נו"נ ע"י הרב הגאון דומ"ץ דקהילתינו שליט"א

דיני הזכרת ותן טל ומטר

בן א"י בחוץ לארץ [לאחר ז' חשון ולפני ס' יום שאחרי התקופה]

אם יצא מאר"י לאחר ז' חשון - ממשיך לומר בחו"ל ותן טל ומטר.

ברכי יוסף (סי' קי"ז סק"ו) והטעם כתב שם בכדי שלא יהא נראה כחוכא ואיטלולא שהתחיל לשאול ואח"כ מפסיק, ומובא בשע"ת (סק"ב), וכן פסק בשו"ת מנח"י (ח"י סי' ט), ובפרט אם דעתו לחזור לא"י תוך שנה דאז יש לצרף דעת הפר"ח שבן א"י בחו"ל שדעתו לחזור לא"י תוך אותה שנה שואל שם מטר אף שיצא מא"י לפני ז' חשון, כיון דיצטרך לגשמים באותה שנה, ואם יש לו אשה ובנים בא"י יש לצרף גם דעת המוהריק"ש בהגה ודעת ההלכות קטנות דשואל מטר כיון דאשתו ובניו צריכים לגשמים כבר עתה דהם בא"י.

ובשו"ת שבה"ל (ח"י סי' כ"ב) הביא דברי הברכ"י והוסיף דמכל מקום נכון לשאול רק בברכת שומע תפילה כיון שמצד מטבע ברכת השנים לא חייב בחו"ל, רק הוא מתפלל על בני א"י א"כ מקומו בשומע תפילה, דלכו"ע יכול אדם בחו"ל [ואפי' בן חו"ל ממש] להתפלל בשומע תפילה על בני א"י.

ואם יצא מארץ ישראל לפני ז' חשון - ינהג כמו בחוץ לארץ ואינו מתחיל לשאול טל ומטר וממשיך לומר ותן ברכה.

דנחלקו האחרונים בזה דדעת הפר"ח דתלוי בזמן שדעתו לחזור לא"י דאם דעתו לחזור לא"י בתוך אותה שנה אז שואל מטר דכיון דיצטרך לחזור לא"י באותה שנה נמצא דהוא צריך לגשם בא"י, משא"כ אם אין דעתו לחזור אז דינו כחו"ל ואינו שואל.

ודעת המוהריק"ש (בהגה"ה ערך לחם) מובא בהלכות קטנות (ח"א סי' ע"ד) ומובא בבאה"ט (סק"ד) לחלק בין היכא שיש לו אשה ובנים בא"י דאז שואל מטר כיון ששאשתו ובניו הנמצאים בא"י זקוקים לגשמים לבין היכא שאין לו אשה ובנים בא"י דאז אינו שואל מטר, ובתשו' הרדב"ז (ח"ה ב' נ"ה) כתב כבר כשני סברות אלו.

אולם דעת הברכ"י (סק"ד) דאינו שואל מטר כיון דהוא יחיד בחו"ל ואין היחיד שואל וכן הביא שם בשם כמה פוסקים, ובמשנ"ב (סק"ה) נוטה לדבריו, וכן פסקו כמה אחרונים קצוה"ש (סי' כ"א י') דינים והנהגות לחזו"א (פ"ד הל' כ"ה) שו"ת מנח"י (ח"י סי' ט') שו"ת שבה"ל (ח"י סי' כ"ב).

ויש שנוהגים באופן זה לשאול מטר בברכת שומע תפילה.

מובא שכן אמר רבינו הקוה"ט בעל דברי יואל זי"ע לאנשי אר"י ששהו בחו"ל שיאמרו בברכת שומע תפילה, מובא בשולחן מלכים מפי הגאון דומ"ץ קרית יואל שליט"א וכ"כ בשו"ת חשב האפוד (ח"ג סי' ז') דבכדי לצאת ככו"ע יאמר בשומע תפילה, ויכוין שהוא מתפלל על מטר בשביל א"י.

בן חו"ל הנמצא בא"י

בן חו"ל הנמצא בארץ ישראל - להרבה פוסקים ינהג ככני אר"י וישאל מטר כברכת ברך עלינו.

ברכ"י שם, כיון דהוא צריך למטר באותם הימים שהוא נמצא באר"י, ובדעת הפר"ח דלעיל אינו ברור מה דעתו כאן, דהוא כתב רק לגבי בן א"י בחול דתלוי בזמן שדעתו לחזור, ולא כתב לגבי בן חו"ל בא"י, אולם במשנ"ב כשהביא דברי מבואר שדין שניהם שוה וא"כ לדבריהם תלוי דאם דעתו לחזור דאז אינו שואל מטר, ואם אין דעתו לחזור אז שואל מטר, אולם למעשה נקטו האחרונים כהברכ"י, וכן מובא למעשה במרא דשמעתתא, שו"ת קנה בושם (ח"א סי' י'), והוא כתב שם דבבן חו"ל בארץ ישראל כו"ע יודו להברכ"י דשואל כאנשי המקום ועי"ש שהביא ראיה לזה.

ויש אומרים דיאמר רק בברכת שומע תפילה.

בשולחן מלכים הובא שהגאון דומ"ץ קרית יואל שליט"א אמר לכ"ק מרן רבינו שליט"א כענין זה ששואלים בברכת שומע תפילה, וכן מובא שם דרבינו שליט"א בעת ביקורו בא"י בתקופה זו היה נמנע מלהתפלל לפני העמוד מחמת זה, וכנראה שלא שאל מטר.

וכשחוזר לחו"ל יאמר ותן ברכה ככני חו"ל.

ואף דהבאנו לעיל בשם הברכ"י דאם התחיל לשאול מטר לא יפסיק דיהא נראה כחיכוכא וטילולא, זהו דוקא בבן א"י שיצא לחו"ל ולא בבבן חו"ל ששהה בא"י וחזר, כן הסכים בשו"ת מנח"י הנ"ל לדעת השואל, והסברא בזה דדוקא בן א"י דשייך לומר שהוא נגרר אחר מקומו, משא"כ בבן חו"ל דהטעם דשואל מטר בא"י אינו אלא משום שצריך לחיי שעה אין שייך זה.

ש"ץ המתפלל לפני העמוד

שליח ציבור שמתפלל לפני העמוד - כשמתפלל חזרת הש"ץ אל ישנה ממנהג המקום, ויאמר כפי מה שנוהגים באותו המקום שהוא נמצא, אף אם בתפילת לחש הוא נוהג שלא כמנהג המקום

ברכ"י (סק"ח), דכיון שחוזר שמו"ע בשביל הציבור לכן יאמר כהציבור. וכן נהג רבינו שליט"א בעת שהותו באר"י בשנת האבל לפטירת אביו רבינו הק' בעל ברך משה זי"ע.

ג' חשון

הגה"ק רבי ישראל מריזשין זי"ע

ואלה תולדות

הגה"ק רבי ישראל מרוזין זי"ע נולד ביום ג' תשרי שנת תקנ"ז לאביו ר' שלום שכנא בן הרה"ק ר' אברהם ה"מלאך" בן הרה"ק רבי ר' בער המגיד הגדול ממעזריטש זי"ע, ולאמו הרבנית הצדיקת מרת חוה בת הרה"ק ר' אברהם מקאריסטטשוב חתן הרה"ק ר' נחום מטשערנוביל זי"ע.

הרה"ק מרוזין העיד על עצמו שיש לו נשמה של חזקיהו המלך, מובא בספר אבן שתיה בשם אחד מזקני החסידים ששבת אצל הרה"ק מרוזי"ג ואצל השלחן הטהור היו מסובים צדיקים מפורסמים ובראשם הרה"ק ר' יחיאל מיכל מקורימא זי"ע בן הרה"ק ר' הירש מעגדל בן הרה"ק רבי ר' זושא זי"ע שהי' נמי כשותף להרה"ק מרוזי"ן בעת צרה שישב עמו בבית הסוהר מחמת אותו עלילה שהעלילו על הרה"ק מרוזי"ג ובאמצע סעודת ליל שבת ראו איך שהרה"ק מרוזי"ן לוחש דבר מה באזנו של ר' יחיאל ושמע שאמר לו "כאשר אבוא לעולם העליון אתדיין עם אבותי הק' מדוע הביאו נשמה גבוהה כמותי לדור שפל כזה".

במעלליו יתנכר נער

מסופר שבהיותו ילד קטן הלך לשוק הטבחים והראה להטבחים מה כן לקנות כי זה יהי' כשר ומה לא לקנות כי זה יהי' טריפה, וכשמוע מזה אביו הוכיחו על זה ואמר לו שלא יעשה זאת כי התיקון של הבהמה היא ע"י שחיטה כשירה וע"י הברכה שמברכין על שחיטתו, וע"י אמירתו הוא מעכב התיקון מהבהמות הטריפות, אך הילד טען לעומתו ברוב תמימותו אבל הלוא התורה חסה על ממונן של ישראל ולמה יפסידו בלוקחם בהמות הטריפות.

כשהי' כבן ה' או בן ו' מצאו אביו פ"א לבדו מהלך בחדר אנה ואנה סופק כפיו ומתיפח חרש, שאלו אביו למה זה תבכה, עמד הילד ושתק ואח"כ אמר: אוי אבא מחשב אני לעצמי כמה פעמים הרימותי את ידי שלא לש"ש.

ידוע שכל ימיו עשה סיגופים קשים על גופו ואף שנהג עצמו במלבושי כבוד ומלכות אבל ידוע שמנעליו שהי' מזהב הי' פתוח מלמטה ודרך על ארץ ממש, והסיגופים אלו כבר התחיל משנות נעוריו וילדותו, כשהי' ילד קטן נתייתם מאביו ואחיו הגדול הרה"ק אברהם מפרוהביטש זצ"ל גידלו, פ"א ראתה אשת הרה"ק ר' אברהם איך שהילד מחזיק בידו חתיכת ברזל מלובן באש ושם אותו על גופו הק', הלכה וסיפרה לבעלה מה שראתה, ר' אברהם קרא לאחיו הילד ושאלו על זה ענה לו הילד "הנני מוכרח להראות להיצה"ר כי לא יפחידוני מאומה בדברים כאלו היינו בצער הגוף, כי אין לי שום עסק עם הגוף".

ימי ההילולא

א' מרחשון

- **רבינו יונה חסיד מגירונדי ב"ר אברהם** (שערי תשובה) - **ה"א כ"ד**
- **רבי שמעון הכהן שאטין ב"ר משה יחיאל** (כהנות שלם) - **תרכ"א**
- **רבי ארי' יודא לייב ב"ר ברוך אב"ד לאנצהוט - תקפ"ד**
- **רבי ישכר דוב בעריש ב"ר משה** (עבודת יששכר) - **תרל"ח**
- **רבי חנני' יו"ט ב"ר שמואל אהרן דייטש אב"ד העלמעטין** (טהרת יו"ט) **תשנ"א**

ב' מרחשון

- **רבי אברהם אבלי אב"ד עיר חדש - תקע"ז**
- **רבי יצחק הלוי הורוויץ ב"ר משולם ישכר** (תולדות יצחק) - **תרס"ד**
- **רבי משה יהודה לייב ב"ר שלמה שפירא אב"ד סטרי זשוב - תרע"ד**

ג' מרחשון

- **רבי ישראל ב"ר שלום שכנא מרוזשין** (עירין קדישין) - **תרי"א**
- **רבי אליעזר ב"ר נפתלי צבי מדושיקוב - תרכ"א**
- **רבי יודא לייב ב"ר מנחם מענדל מליבאוויטש - תרכ"ז**

תיקן העליונים

פ"א נכנס אחד מחסידי רוז"ין לבקר את הרה"ק ר' נחום בער זצ"ל בנו של הרה"ק שלום יוסף בנו הגדול של הרה"ק מרוז"ין זי"ע ולא מצאו בחדרו וחיכה על בואו, בינתיים פתח איזה ספר, וראה כתוב שם טעם על מה שנזהרים לא לאכול מה שהי' מונח תחת המיטה שישנו עליו בלילה, כי השינה הוא אחד מששים ממיתה נמצא ששורה רוח טומאה על המאכל, ובתוך כך נכנס הרה"ק ר' נ"ב ושמע מהחסיד מה שראה עתה בהספר, אמר רנ"ב א"כ לכוא' בצדיקים לא שייך טעם זה ולמה מ"מ נמנעים מלאכול, אבל לפי מה ששמעתי ממשמשו של זקיני הרה"ק מרוז"ין ניחא, כי המשמש סיפר לי שפ"א מאוחר בלילה אחרי שעזר לזקיני ללכת לנוח וכבר הסיר מעליו את המלבושים ויצא מחדרו, ניגש אליו איש אחד וביקש ממנו שירשהו ליכנס להרבי גער בו המשמש ואמר לו איך תוכל ליכנס בשעה שהוא כבר שוכב במיטה והתחיל ההוא לבכות מרה עד שנגע ללבו של המשמש אמר לו אני אינני יכול לעזור לך אם אתה רוצה תיכנס, והוא נכנס, והמשמש חיכה ליציאתו ומכיון שעבר זמן רב וראה שהוא איו יוצא, נכנס להחדר והנה הוא רואה

ימי ההילולא

ד' מרחשון

- **רבי יודא ב"ר ישעי' מודערן זצ"ל** (זכרון שמואל פרי עץ) - **תרנ"ד**
- **רבי יעקב ב"ר אלימלך צבי שפירא - תרס"ו**
- **רבי קלונימוס קלמיש ב"ר אלימלך** (חובת התלמידים) - **תש"ד**

ז' מרחשון

- **רבי שמעון ב"ר אברהם אשכנזי** (נחלת שמעון) - **תקס"ד**
- **רבי יודא צבי אייבענשטיין מראזלא ב"ר משה מסאמבור**
- **רבי נתן דוד משידלאווצא ב"ר ירחמיאל צבי מפרשיסחא – תרכ"ז**
- **הגאון רבי יהודא מאיר שפירא זצ"ל** (חכמי לובלין) -
- **רבי חנוך העניך ב"ר יוסף דוד אב"ד סאסוב וקערעצקי** (התנ קדוי"ט) **תש"ג**

ח' מרחשון

- **רבי נחום קאפלאן** (רבי נחום האראדנער) – **תר"מ**
- **רבי מרדכי ב"ר דוד מסקווירא - תר"פ**

ט' מרחשון

- **רבי אשר ב"ר יחיאל** (הרא"ש) - **ה"א פ"ח**
- **רבי אברהם משה** (סופר) **מפשעווארסק ב"ר צבי הירש** (אור פני משה) - **תקנ"ד**
- **רבי שמואל טייטלבוים ב"ר אלעזר ניסן אבד"ק גארליץ - תרמ"ט**
- **רבי יוסף הלוי ראטענבערג זצ"ל אב"ד קאזיוו - תרי"ד**

י' מרחשון

- **גד בן יעקב אבינו משבטי י-ה**
- **רבי מאיר מרגליות ב"ר צבי** (מאיר נתיבים) - **תק"נ**

שהרבי יושב במיטתו מלובש בכל בגדיו אפ' בחגורתו, שאל המשמש בחרדה הרי הכנסתי איש היכן הוא ענה לו הרבי וכי מה הפלא האם אינך יודע שישנם כאלו שליכנס הם צריכים רשות אצל לצאת יכולים בלי רשות ומבלי להרגיש בהם ביציאתם, וא"כ סיים רנ"ב מתורץ שהרי אצל צדיקים נמצאים מתים במטתם ממש.

כשברח מעבר לגבולות רוסיא ובא והשתקע בעיר סאדיגורא מצא ש"הירידי" שבעיירה זו הי' דייקא בכל יום ששי, דבר זה הסיב עגמת נפש מחמת החילול שבת רח"ל שהי' נגרם ע"ז כי בדרך כלל העגלונים שהובילו את הסחורות לבתי הקונים היו יהודים פשוטים ועיקר פרנסתם היתה תלויה ביום זה ולא יכלו לעמוד בנסיון, אמר הרה"ק מרוז'ין שעפ"י האר"י ז"ל מובא שלמה הי' צורך בעליה לרגל בזמן שביהמ"ק הי' קיים כי יש תיקון הנשמות ע"י הסתכלות הפרצופים זה בזה ומחמת זה הי' צורך בעליה לרגל שיתראו אלו עם אלו ויתוקנו ע"ז, והנה כאשר חרב ביהמ"ק בעווה"ר ונתבטל העליה לרגל איך אפשר להמשיך עם האי תיקון יש שני עצות א) "הנסיעה להצדיק" מקום שמתאספים שם הרבה יהודים, ב) ההמון עם נוסעים ל"הירידי" ששם נפגשים איש עם רעהו, וכ"ז בשביל תיקון הנשמות ע"י הסתכלות הפרצופין, וסיים "נו אז איך בין דא וואס דארף נאך דעם ירידי" הדבר יצא מפי הצדיק ורצון יריאיו יעשה, אחר כמה ימים הוציאו המלכות פקודה שיעבירו הירידי מסא"ג לטשערנוביץ ליום שני בשבת.

ג' חשון

הגה"ק רבי אליעזר מדזיקוב זי"ע

מתולדותיו

נולד לאביו הרה"ק ר"נ מראפשיץ זי"ע בשנת תק"נ בערך בעיר דוקלא, כבר בילדותו יתנכר הנער בפקוחותו ובחריפתו, ואביו חיבבו אותו למאד והי' רגיל ליקח אותו עמו כשנסע לצדיקי דורו, פ"א נסע עמו להרה"ק רבי וועלוועל'ע זבאריזשער זי"ע (בן המגיד מזלאטשוב זי"ע) ששהה אז בעיר זו, באותו זמן פרצה מגיפה בעיר הנ"ל ל"ע והשלטונות העמידו חבל מתוח בכניסת העיר כדי למנוע מאנשים זרים מלהכנס לשם כדי שלא יתפשט המגיפה בכל המדינה וכל מי שהי' ברצונו לדבר עם אחד מקרוביו תושב העיר נפגש עמו שם זה מצד זה וזה מצד זה, רבי אליעזר שהי' ילד פיקח הצליח להתגנב לצד השני של החבל מקום תושבי העיר ובכך הי' יכול להכנס להעיר, וביקש אביו ממנו שילך להרה"ק רבי וועלוועל'ע – שהי' גדול ממנו בשנים – וימסור לו משמו שחפץ מאוד להתראות עמו, פ' שרמז לו בזה שהוא יבא להגביל, כשבא להרה"ק מזבאריז ומסר לו את דברי השליחות והבין כוונתו כנ"ל, אחז הרה"ק מזבאריז את כנף העליון של הבגד וענענו, כי כך נהג תמיד לעשות בשעה שרגז ושאל את הילד: אליעזר'ל מה אתה אומר, והשיב לו בפקחותו: איננו אומר כלום..., פ"א כששבת הרה"ק מראפשיץ אצל הרה"ק הנ"ל ואתו עמו בנו הילד אליעזר'ל, בעת שלחנו הטהור בליל שב"ק בשעת אמירת הזמר 'כל מקדש' שמע הנער שהרה"ק מזבאריז' הוציא כל תיבה ותיבה מפיו מתוך הסידור כמו ילד שמתחיל להתלמד עברי, כי כן הי' דרכו בקודש, ובעיני הילד הי' זאת לתמי' ושחק קצת, הרה"ק מזבאריז' הקפיד ואמר: "אזוי, מ'לאכט שוין פון מיר" ומיד סגר את הסידור והפסיק מלזמר, הרה"ק מראפשיץ זי"ע נתן לבנו מכה קלה על הלחי, ונצטער הרה"ק מזבאריזש שבשבילו נענש הילד, וכמידת צדיקים פנה אליו בדברי רצוי דמבקש סליחתו שבשבילו קיבל מכה, ולפי שנתיירא הילד מהקפדתו ענהו בחכמה שאינו מוחל להרבי אלא אם כן יברך אותו, ואכן בירך אותו ("ג אורות).

גם לקחו אביו בילדותו להסתופף בצל הרה"ק החוזה מלובלין

ז״ע, שכיבד אותו לזמר בשלחנו הטהור, כידוע שהי׳ לו קול ערב ומתוק מאד, והי׳ החוזה קורא אותו בשם ״אונזער שפיל פויגעל״ והרבה דברים קלט אז מהחבריא הק׳ שהי׳ שם, ע״פ ציווי של החוזה ז״ע לקחו אביו בנערותו להמגיד הק׳ מקאזניץ זי״ע, שכיבד אותו להתפלל לפני התיבה, וכשניגש להעמוד להתפלל נפל עליו פחד ואימה בראותו את המגיד הק׳ מושכב על המטה סמוך להעמוד ועיניו הקדושים נשואות השמימה, ורמז לאביו שאינו יכול להתפלל מגודל הפחד, אבל אביו הראה לו שיתחזק ויאמץ לבו ויתפלל לפני התיבה, בסעודה השלישית כיבד אותו המגיד לזמר ׳דרור יקרא׳ ואמר בלשונו הק׳: ״דאס פויגעל וואס האט מיך דערפרייט זאל מיך נאך אמאל דערפרייען״, (בהיותו בצל אביו הק׳ וביקשו שירד לפני התיבה ענה ואמר לאביו דיש לו פני׳ דכשהוא מתפלל לפני העמוד הוא מעורר בתשובה את כל הקהל, אמר לו אביו ״אויב אזוי דארפסטו טאקע נישט צוגיין״).

כשהי׳ עם אביו ברימאנוב אמר לו אביו שיגיע זמן שיעמוד על פתחו של הרבי ר׳ הירש, וכן הי׳ כשנתפרסם הר״ר הירש בעולם, ונסע אליו לרימנוב כשרצה להכנס אליו אמרו לו הגבאים שהרבי ישן עכשיו וימתין זמן מה עד שיעיר משנתו, ורצו הגבאים ליתן לו כסא לשבת ולא רצה באמרו שרצונו לקיים דיבורו של אביו שיעמוד על פתחו של הר״ר הירש, כמו״כ נסע עם אביו לזידיטשוב אצל העטרת צבי זי״ע, ואצל הרה״ק מרוזין זי״ע, ואחר פטירת אביו הק׳ הי׳ נוסע להרה״ק הס״ק מראדישיץ שאף סמכו לרבי ומנהיג.

האיש מקדש

כשהגיע לפרקו נשא את הצ׳ מרת חי׳ בתו של הגביר הרבי ר׳ יחיאל מיכל ראזנפעלד ז״ל (אחיו של הרב יעקב יוסף ראזנפעלד אביו של הרה״ק ר׳ שלום מקאמינקא זי״ע), אחרי הנישואין ישב בראווא על שלחן חותנו ועסק בתורה ועבודה במנוחה עד שחותנו נהפך עליו הגלגל ל״ע אז נאלץ לעסוק במסחר היין, וכעבור זמן חזר לאביו הק׳ בראפשיץ, בהיותו שם בראפשיץ ברח מן הרבנות רק חפץ ליהנות מיגיע כפיו והתפרנס מקולו הערב שנתמנה שם לחזן בית הכנסת, עד אחר הסתלקות אביו הק׳ שנאלץ מחמת הפצרת זקני הצדיקים ובראשם הרה״ק רבי שמעון מיערוסלוב זי״ע לקבל את הרבנות בעיר דזיקוב.

על כס הרבנות

כשהגיע המשלחת מעיר דזיקוב להציע לו את כתב הרבנות מכר כפתור זהב משלמותי׳ של אשתו (שיריים מעשירות שהי׳ לה מבית אבי׳) לעשות סעודה לכבוד המשלחת כמו המנהג דאז מגודל עניותו, ואח״כ הי׳ קבלת פנים שבה השתתפו רבים מצדיקי הדור ובראשם הרה״ק רבי שמעון מיערוסלוב זי״ע, ואמר פלפול ארוך ונחמד, וכשגמר הפלפול עבר לדברי מוסר קשים כגידים ובתוך הדברים אמר: דאם תשמעו בקולי אתנהג אתכם בטוב ובנעימות ואם לא אעשה מכם ׳שחת קצוצה׳, והמסובים נבהלו מתקיפותו, והרה״ק ר״ש מיערוסלוב העיר בחיוך: ר׳ אליעזר״ל במטותא מינך קצת מתינות..., גם בדרשתו הראשונה לבני הקהל לאחר דברי פלפול בענין טומאה בציבור אי דחוי׳ או הותרה, המשיך בפירוש הפסוקים בפ׳ שופטים בפסוק ״כי תקרב אל עיר להלחם עלי״ דקאי על רב העיר שקורא לכל אחד ואחד שבעיר הן אוהב הן שונא בקריאה של חיבה ושלום, והי׳ אם שלום תענך – שילכו בדרך התורה שנקרא ׳שלום׳ הרי טוב, אבל ״אם לא תשלים אתך, ועשתה עמך מלחמה וצרת עלי׳ וגו״ עד רדתה....

ענוות צדק

הנהגתו הי׳ כמו אביו שהסתיר כל מדריגותיו הק׳ בפשטות ובתוך דברי שיחת חולין שלו הי׳ טמירין בה רזין וחכמה עמוקה, ומאוד שנא את ה׳שיינע יודן׳ והמראים עצמן לבעלי מדרגה, ולעת זקנתו סעד על שלחנו רק עם יחידי סגולה ובני עלי׳ האמתיים והי׳ מפרש מה שאומרים בזמירות לליל שב״ק וזכינו לקבל שבתות וכו׳ ומתוך מיעוט עוונות כלומר מתוך מיעוט חסידים כי החסידים דרכם לחשוב שהם מלאים עוונות וע״י שיהי׳ לו מעט חסידים יהי׳ לו מתוך מיעוט עוונות,

פ״א שלח הרה״ק רבי מאיר״ל מפרימשלאן זי״ע פרישת שלום אליו על ידי שליח שנסע לדזיקוב וצוהו לאמר לו בשמו שראה אותו בעולמות העליונים, כשהגיע השליח לדזיקוב סיפר הדברים כמסיח לפי תומו לבניו של רבי אליעזר״ל, וביודעם מנהגו של אביהם הק׳ שדרכו בקודש להסתיר מדריגותיו הגבוהים איוותה נפשם לשמוע תשובתו על זה שהרי עכשיו גילה הרה״ק רבי מאירל שאכן ראשו מגיע השמימה, על כן התלוו להשליח ונכנסו יחדיו לאביהם, כשהשליח מסר השליחות ענה לו ר׳ אליעזר״ל בדרך צחות: אכן ראה אותי בשמים פעם אחת וזה הי׳ קודם לידתי..., והוסיף: אולי מתכוון לשיעורי במשניות שאני לומד בהשכמת הבוקר (י״ג אורות).

עם דרי מעלה

ר׳ אליעזר״ל עמד בקשרי ידידות עם מרן הגה״ק הד״ח זי״ע, כי הוא קירב אותו כשבא פעם ראשונה להסתופף בצל אביו הק׳ (מראפשיץ), והי׳ דרכם לנסוע לבקר זה את זה לפרקים, פ״א חלה ר׳ אליעזר״ל והורע לו מאוד והי׳ מסוכן ל״ע ושלח למחותנו הד״ח זי״ע שיבוא לבקרו, ובבואו ציוה שיצאו כולם מחדרו, ויצאו כולם חוץ מבתו מרת בילא אלמנת הרה״ק ר׳ מאיר נתן זי״ע (בן מרן הד״ח שנקטף בדמי ימיו) שעמדה אחורי הארגז וממנה נודע שיחתם הק׳, ר׳ אליעזר״ל פנה אל הד״ח ואמר לו: מחותן הנני ירא מאוד העתירו נא בעדי שיהי׳ לי רפואה שלמה, השיב לו הד״ח למה המחותן רוצה לישאר בזה העולם השפל הלא בעלמא דקשוט ייטב לו ושם יפגוש עם אביו הרה״ק מראפשיץ וכו׳, ענה לו ר׳ אליעזר״ל: ולמה לא יחוס מחותני על בניי שהם נשארים יתומים בלי אב ומשענה, השיב לו הד״ח: וכי מה יעשה מחותני עם בניו כשיהי׳ בוודאי ישתדל עבורם שישיגו כסאות רבנות ובכן הנני מבטיח לכם שאשתדל שיהי׳ להם רבנות ומקור פרנסה בכבוד, ענה ר׳ אליעזר״ל ואמר: ידע המחותן שבשעה שאני מזמר בימים הנוראים ״אין קצבה״ ואני אומר ׳דרי מעלה עם דרי מטה׳ נעשה אז שמחה וצהלה בכל העולמות והפמליא של מעלה רוקדים ״און פאטשן צו״, וזאת השמחה יחסר למעלה, ענה הד״ח דא״כ הדבר נלך למקום, וכן הוה שהלך למקום ופעל לו ישועה וחי אח״כ עוד ח״י שנים.

בחזיון הלילה

פ"א בחג הסוכות באמצע שלחנו הטהור קם ר' אליעזר"ל ממקומו והי' מסתובב בין המסובין וחילק להם מרק והי' משים לב שכל אחד יקבל חלקו ובראותו תמיהתם הרב של המסובין סיפר להם דבלילה ראה אברהם אבינו בחלומו ואמר לו בזה"ל: כך היא דרכה של הכנסת אורחים, אתה יושב בראש כמלך ואחרים משמשים ומגישים לאכול לפני האורחים ואינך שם לבך לדעת אם כל אחד קיבל חלקו, אני לא עשיתי כך אלא אני טרחתי בעצמי לשרת את האורחים שבאו בצל קורתי כמ"ש והוא עומד עליהם תחה העץ וגו', וע"כ קיים רצון צדיק לשמש בעצמו את האורחים.

ובא השמש

בראש השנה שנת תרכ"א אמר פי' בברייתא דרבי ישמעאל "כל דבר שהי' בכלל ויצא מן הכלל ללמד וכו'" ר"ל כל דבר שהי' בכלל – היינו הצדיק שהי' בזה העולם – ויצא מן הכלל ללמד – היינו שיצא מן העולם ללמד זכות – לא ללמד על עצמו וכו' – היינו דלא יצא ללמד זכות רק על עצמו אלא על כלל ישראל כולו יצא, במוצאי יום הכיפורים אחז ביוקנא קדישא דיליה ואמר: "מיר זען שוין אויס ווי רבי ישראל'טשע פון ריזשין", ולאחר ג' שבועות הבינו כוונתו שנסתלק בדיוק ביומא דהילולא של הרה"ק מרוזין ז"ע, קודם פטירתו ציווה שיתנו לו מים בכוס ששתה בו אביו הרה"ק מראפשיץ ז"ע קודם פטירתו ובירך שהכל ושתה, ויצאה נשמתו הק' בטהרה ביום ג' חשון תרכ"א ומנ"כ בדיוקו והקימו אוהל על קברו.

ז' מרחשון

הגה"ק רבי חנוך העניך טייטלבוים זי"ע
אבד"ק סאסוב וקערעצקי

ואלה תולדות

נולד ביום ג' אלול שנת תרמ"ד לאביו הגה"ק רבי יוסף דוד זי"ע בן הגה"ק רבי שלמה מסאסוב זי"ע, בן הגה"ק רבי חנוך העניך מאלעסק בעל "לב שמח" זי"ע.

יסופר שהיה נהוג בביתו של זקינו הגה"ק בעל לב שמח מאלעסק זי"ע כשהיו מגיעות הנשים מיו"ח טרם לידתן להכנס אל הקודש בכדי להפקד בדבר ישועה ורחמים, היה מצוה אז איזה שם יתנו להרך הנולד, וממילא ידעו והבינו כבר מה יוולד בן או בת, כשהגיעה אמו הרבנית מרת חי' רחל, ונכנסה כנהוג אצל הסבא קדישא בעל לב שמח על מנת להפקד ולהצטוות איזה שם יתנו להנולד, שינה את מנהגו ולא אמר כלום, אלא בירכה בלבד, והוסיף שבעניין השם יראו כבר, הרבנית ע"ה נתמלאה מזה פחד וחכתה בכליון עינים ליום המיועד שיעבור בשלום בלי שום מכשול ח"ו, ואכן שלשה ימים קודם לידתה הוא יום ר"ח אלול תרמ"ד נסתלק הס"ק בעל לב שמח לעולמו, וביום ג' אלול נולד ה"חנוך העניך" השני, אז ראו רוח קדשו של הס"ק הלב שמח שאמר שבעניין השם יראו כבר, שעתיד להקרא על שמו הטהור.

בשחר טל ילדותו כבר התבלט בכשרונותיו המופלגים ובזכרונו הנפלא, אשר כידוע היה לו חוש הזכרון מיוחד במינו, ואת אשר ראה פעם לא שכח לעולמי עד, וכאילו בו ביום ראה, והיה משתמר בקרבו בבחי' בור סיד שאינו מאבד טיפה, ובבחי' בכל יום יהיה בעיניך כחדשים וכאילו היום ניתנו.

פע"א אמר: אל תתפלאו על מיטב זכרוני, כי ברכת צדיק היא תעשיר, מתנה טובה היא לי בזכות ברכתו של דודי הגה"ק רבי יצחק מאלעסק זי"ע, שברכני בילדותי "זאלסט האבן אַ גוטן זכרון", וכן ראו בו שהיה זוכר בע"פ כל הש"ס רש"י ותוס', ועד זיבולא בתרייתא לא שכח מה שלמד מעודו.

בהיותו כבן חמש נתייתם מאביו הק' רבי יוסף דוד זצ"ל אשר נלב"ע על פני אביו הרהר"ק רבי שלמה מסאסוב זי"ע, ואז לקחו זקינו לביתו שיתחנך על ברכיו.

גם שלחו זקינו לפרקים אצל אחיו הגדול הגה"ק ר' יצחק מאלעסק ללמוד תורה וחסידות מפיו, והיה מחזיק עצמו כתלמיד וחסיד נאמן מדודו הנ"ל, באשר ממנו קיבל דרך העבודה, תורת החסידות וחכמת האמת, ולא פעם אחד ראו אצלו כשהיה מדבר מדודו הנ"ל זלגו עיניו דמעות מרוב התפעלות, והיה מספר תמיד מגודל עבודתו ורוב מעשיו בהמשכת ישועה ורחמים לישראל.

האיש מקדש

בשנת תרנ"א בהיותו כבן ז' שנים התחילו לדבר בו נכבדות עם הרבנית הצדקנית מרת אסתר ע"ה בת מרן הקדושת יו"ט זי"ע אשר שלח רב ת"ח לבחון את המיועד להיות חתנ, ושחזר אליו סיפר בהתפעלות על העלם הצעיר הזה אשר הוא מלא וגדוש בכל חדרי תורה, וכי עדיו לגאון ולתפארת. בשנת תרנ"ב בהיותו כבן שמונה נגמר השידוך בכי טוב עם הרבנית מרת אסתר שהיתה אז בת ט' שנים, זמן החתונה קבעו על אחר שש שבע שנים.

בהיותו כבן ט"ו שנים התחילו להכין לקראת החתונה המיועדת, זקינו הגה"ק רבי שלמה מסאסוב זי"ע הכין עצמו לנסוע לעיר סיגוט מקום משכנו של המחותן מרן הקדושת יו"ט זי"ע אשר שם תיערך החתונה הגדולה

וסיפר כ"ק מרן רבינו בעל ברך משה ז"ל [שהיה חתנו של הגה"ק מקערעצקי בזיוו"ר] שבעת החתונה נתאספו חסידים לאלפים לקחת חבל בשמחת הצדיקים, ואגרא דכלה דוחקא, ומתוך הלחץ זו הדחק נשברו שם כל השולחנות, וכאשר רצו לברך ברכת המזון לא היה אף שולחן אחד שיוכלו לברך עליו, ונענה מרן הקדושת יו"ט ואמר אל המחותן הרה"ק ר' שלמה מסאסוב זי"ע: הן כבודו הלא מפורסם כבעל מופת ורופא חולים אולי תוכלו לרפאות את אלו החסידים חולי הרוח, ענה לו הרה"ק מסאסוב בבדיחותא: כי קבלה בידו שלחולי זה אין מועיל שום רפואה. [אגב, מענין הצפיפות שהיה בעת החתונה יסופר שהיה הצפיפות כה רב, שלא יכלו ממש לצאת להחופה והכריזו להמון שהחופה תתקיים במקום פלוני בכדי שיתפנו לשם ויוכלו לצאת לקראת החופה].

עוד סיפר רבינו בעל ברך משה ז"ל כי בעת כתיבת התנאים של הרה"ק מקערעצקי (בשנת תר"ס) ביקש המחותן ממרן הקדושת יו"ט שיבטיח קעסט להזוג, שאל הקדושת יו"ט, על כמה שנים אתם מבקשים, ענה הרב מסאסוב, שלכל הפחות על שמונה שנים ישב סמוך על שולחנו, נענה הקדושת יו"ט ואמר: ארבעה שנים אני יכול להבטיח ותו לא, ויהי ככלות ארבעת השנים בשנת תרס"ד עלה הקדושת יו"ט בסערה השמימה, ויהי לפלא.

בעת אשר ישב אחרי חתונתו בצל חמיו מרן הקדושת יו"ט ביקש ממנו חותנו שילמוד עם בנו הצעיר רביה"ק זי"ע שהיה עדיין בחור צעיר כבן י"ד, ואכן קבעאז עמו ללמוד בחברותא בשקידה רבה יומם ולילה עד ליום חתונתו, וסיפר מרן רבינו בעל ברך משה ז"ל ששמע מדוד מרן רבינו ז"ל שהעיד שאז כבר באותה תקופה ראה והבחין על גיסו שהוא בקי כבר בכל כתבי האריז"ל בעל פה, ולעומתו ברוך יאמרו שהרה"ק התבטא על רביה"ק פעם ואמר: "וועז די וועלט וואלט געוואוסט וי אזוי ער האט אפגעראכטן די בחורי"שע יאהרן וואלט מען איהם אונטער געלייגט גאלד אונטער די פוס וועז ער וואלט געגאנגען".

ארבע שנים ישב בסיגעט על התורה ועל העבודה, חותנו הק' אהב אותו אהבת נפש, וכשהיה נוסע לפרקים על שבתות היה מוסר את ההנהגה ביד בנו מרן העצי חיים ז"ל וביד חתנו, בליל שב"ק היה העצ"ח אומר תורה, ובסעודת יום שב"ק היה חתנו אומר תורה, ושניהם יחד ישבו מסובין בראש השולחן.

פע"א אמר הקדושת יו"ט לפני הבעה"ב הפשוטים שלא הבינו את ערכו הרם של חתנו, ומה גם שבחיצונותו היה נראה קטן הקומה ובפרט בעת חתונתו שהיה צעיר כבן ט"ו ולא עשה רושם אצלם, הוציא הקדוי"ט מטבעות מכיסו ואמר: ראו הלא מטבעות מטבעות יש, מטבע של נחושת היא גדולה, אבל מטבע של זהב היא קטנה, ודי לחכימא ברמיזא.

על כס הרבנות

בשנת תרס"ד עם פטירת חותנו הקדושת יו"ט כשבנו העצי חיים נתמנה למלא מקומו בסיגעט, ביקש לו זקינו הרה"ק ר' שלמה מסאסוב שיחזור לעירו ויעזור לו בהנהגת הקהילה, באשר החזיקו שהוא הראוי למלא מקומו בק"ק סאסוב.

בדרכו לסאסוב עבר דרך עיר אלעסק לבקר את רבו ודודו הגה"ק ר' יצחק מאלעסק זי"ע שהיה אז כבר בימיו האחרונים רתוק למיטתו אשר לא ירד ממנה כבר.

כשהגיע לאלעסק היה נבוך מאוד מה לעשות, אם להכנס אצל דודו אזי בוודאי ישאל ממנו על שלום חותנו הקדושת יו"ט, ואיך יגלה לו מפטירתו, הלא בוודאי יצטער מאוד מהשמועה לא טובה, על כן החליט לא להכנס אל הקודש פנימה, אלא יעמוד מרחוק להסתכל בצורתו הקדושה, והיה זה מחכמתו הגדולה וממידותיו התרומיות לעצור כח מלהכנס בימיו האחרונים אל רבו אשר נפשו היתה קשורה בנפשו כל הימים, בכדי שלא לגרום לו ח"ו צער ועגמת נפש, שם באלעסק נשאר עד פטירת דודו.

אח"כ נסע לסאסוב לשאוב מים חיים מבארו של זקינו הרה"ק ר' שלמה מסאסוב זי"ע, בהגיעו לסאסוב שמח בו זקינו כעל כל הון כי הוא הראוי לירש את כסא אבותיו הק', תיכף מינוהו כדיין ומורה הוראה בעירו, ואח"כ לראש בית דין, והיה עונה על כל שאלות החמורות.

עד שנת תרע"ד ישב לו על כס הרבנות בסאסוב אחרי שזקינו רבי שלמה מסרו בידו לאט לאט, בהחזיקו אותו כיורשו הרוחני, זקינו הק' אף הדריכו במשך שנים הללו בהנהגת עדה ובהמשכת ישועות לכלל ישראל בקריאת הקויטלעך וכדומה, וכאשר ידוע היו רבבות ישראל דופקים על פתחו של זקינו רבי שלמה לקבל ברכת צדיק ולהוושע בדבר ישועה ורחמים, ושמו הלך בכל המדינות כי איש מופת הוא, והוא בעצמו היה שולח כמה פעמים את המשכימים לפתחו לילך עם קוויטל להפקד אצל נכדו, ובפרט לתושבי מדינת אונגארין וראמעניא היה כמעט כולם מפנה לנכדו ע"מ להוושע, והיה בזה עינו של צדיק פקוחה לראות את הנולד כי עתיד הוא להתיישב במדינה זו, על כן רצה לפרסם שמו הטוב.

בשנת תרע"ד הארץ ברח עם זקינו מסאסוב ללעמבערג, אך כשהיה כבר ללעמבערג פנה אליו זקינו ואמר לו: שמע בני היות שהנך אב בית דין לעיר סאסוב, עליך לחזור לסאסוב, כי אחריות הקהילה עליך היא, וח"ו להפקיר קהלה בישראל, ואמנם משפחתו נשארו בלעמברג והוא חזר לבדו לסאסוב, לאחד תקופה קצרה נתחלקה המדינה, לעמבערג היתה תחת ממשלת אוסטריה, וסאסוב נכנסה תחת ממשלת הרוסים, ונתהוה מרחק מקירוב המשפחה, ולא היו שיירות מצויות מפני המלחמה הגדולה.

הרוסים חקקו חוק אכזרי על כל היהודים אשר נמצאו תחת ידם, וגזרו שהרב אב"ד שבעיר הוא האחראי על כל העיר שלא יברחו, על כן גזרו אומר שכל הרבנים ילקח לסיביר בתור ערבות על הקהילה שלא יברחו, אז החליט לברוח מסאסוב, בזמן בריחתו מהאויב סבל הרבה יסורים קשים, ובפרט בעת ההליכה הזאת של שלשת ימים נתעייף מאוד עד שהגיע לכלות הנפש ממש, וכשהגיע לגבול הצבא האוסטרי תיכף לקחו אותו ללעמבערג לבית החולים, והרופאים אמרו נואש, אולם בחסדי ה' השתפר מצבו והבריא כאחד האדם.

משם ברח עם זקינו לאושפיצין אשר בה נשתהו עד סוף המלחמה שאז חזר זקינו ללעמבערג, ואותו שלח לסאסוב לנהל את העדה, וגם אז נשאר נפרד מזקינו עקב המלחמה החדשה של פולין ואוקריינא, אחרי מאמצים רבים נסע ללעמבערג כי רצה עוד להתראות עם זקינו, אבל לדאבונו הגיע רק איזה ימים אחרי פטירתו של זקינו.

אחרי פטירת זקינו נשאר בלבוב, ומרוב אהבת ישראל אשר בקרבו מסר נפשו וכל אשר לו עבור להציל יהודים לקוחים למות ולהחביאם תחת צל כנפיו, ועל אף שהיה הדבר כרוך במסירות נפש ממש, ויהי היום מצאו אצלו שהחביא שני יהודים שהשתמטו עצמם מלשרת בצבא וזה לחטא פלילי יחשב, על כן לא היתה לו האפשרות לישאר עוד במדינה והחליט לברוח והגיע לטשעכיי בעיר קערעצקי ונתמנה שם לאב"ד באשר היה חסר שם בעת ההוא אב"ד.

כעשרים שנה שימש ברבנות קערעצקי ופעל שם גדולות ונצורות, בזמן האחרון השתהה בעיר סאטמאר אצל בנו רבי חנני' יו"ט ליפא מסעמיהאלי שהיה ראב"ד בסאטמאר, ושם השיב את נשמתו ליוצרו ביום ז' חשון תש"ג ומנוחתו כבוד בסאטמאר באהלו של הגה"ק ר' יהודה גרינוואלד אבד"ק סאטמאר.

ט' מרחשון

הגה"ק רבי שמואל טייטלבוים זי"ע מגארליץ

מתולדותיו

הגה"ק ר' שמואל מגארליץ זי"ע נולד בשנת תקע"ד כבן השני לאביו הגה"ק רבי אלעזר ניסן טייטלבוים זי"ע בן רבינו משה איש האלוקים מרן הישמח משה זי"ע.

עוד מימי עלומיו העידו עליו שלאילנא רברבא יתעביד, והתנהגותו היה בפרישות יתירה עפ"י דרכי אבותיו הק' זי"ע, בעת היותו צעיר לימים לקח תורה מפי האי סבא קדישא מרן הישמח משה זי"ע, וכמה שנים היה השליח ציבור בתפילת המוספים בימים הנוראים אצל זקינו הישי"מ, כמו"כ הסתופף כמו כ"ח שנים בצל כנפי הגה"ק מהר"ש מבעלזא זי"ע, ואח"כ כמו כ' שנים בצל מרן הק' מצאנז זי"ע.

בהגיע לפרקו נשא את בת הרה"צ הנגיד המפורסם מו"ה מנחם מענדל האראוויטץ זצ"ל מק"ק סקוהל, בן הגה"צ רבי ישראל יעקב יוקל מבאלחאוו זצוק"ל, בן הגה"ק ר' מנחם מענדל מלינסק זי"ע, חתן הגאון האדיר המפורסם רבי יצחק'ל האמבורגער זצ"ל, נכד מהר"ם מטיקטין זצ"ל ולמעלה בקודש

במשך שנים מספר היה סמוך על שולחן חותנו בק"ק סקוהל, בדרך כבוד ובמנוחת הנפש, והשתלם שם בהוראה והקדיש ימים ולילות לתורה ועבודת ה' בקדושה ובטהרה.

אשת נעוריו נלב"ע בשנות נערותה, והרה"ק מגארליץ זי"ע נשא את אחותה, וכשי שהזכירו אחיו מרן הייטב לב זי"ע בתשובותיו (יו"ד סי' קמ"ב) וז"ל: וכן עשה אחי הרב אבדק"ק גארליץ שנשא אחות אשתו.

עם אחיו מרן הייטב לב זי"ע

היה בידידות נפלאה ובקשר אמיץ עם אחיו מרן הייטב לב זי"ע, והשיב לו נאמר בש"ת אבני צדק, וכמו כן מזכירו בספריו הק' כמה פעמים (ע' בייטב לב ואתחנן דף יא ע"א, ובדף יד ע"ב, וע"ע בקדושת יו"ט פרשת מסעי).

וידוע המכתב ששלח לו זקינו מרן הגה"ק הישמח משה זי"ע תיכף אחרי נישואיו, בו הוא מבקשו כי יקבע אהלו אצל אחיו הייטב לב, ובו ידבק, וגם נותן לו הדרכה ישרה בכל ענייני.

וז"ל: **"בעזה"י שיל"ת אור ליום ה' י"ג שבט, תקצ"ה לפ"ק. רב שלום וברכה לראש נכדי ב"ב הרבני החריף האברך כ"ש מר' שמואל נ"י לנצח. אחרי דרך מבוא השלום אין חדשות בפי רק אודיע כי ת"ל אתנו החי' והשלום כה לחי ונזכה תמיד לשמוע רק בשורות טובות זה מזה ומכל ישראל אכי"ר.**

ראשית חכמה יראת ה' להתחזק במעוזך בתורה וביראה בהתמדה גדולה ביגיעה כאמרם ז"ל יגעת ומצאת תאמין ושניהם כאחד טובים הא למגמר והא למסבר ולקבוע עתים הא לגרס' והא לעיוני ואל תבלבל מחשבתך בהבלי עולם רק בתורה וביראת ה' כל הימים ומלאכתך יהי' נעשית ע"י אחרים בעלי אמונה ותדע באמת כי גרס' דינקותא הוא העיקר ומ"ע אל תזוז מביתך עד שיבא אביך ה' הגאון נ"י למכונו ויהי' שם אי"ה עידן ועידנים עד שיתוודע לנו היטב מהות ענין הרבנות הנ"ל אז נחקור איך יהי' בקביעת אהלך אהל של תורה אי"ה, ודברתי עם חותנך הנגיד נ"י שבאם שיהי' באפשרי שתקבע אהלך כעת אצל אחיך הרב הגדול החריף ובקי ותמים במעשיו כו' הי' טוב מאוד מאוד רק באופן ובתנאי שתשמע לקולו בכל אשר יאמר כי הוא זה ואל תט ימין ושמאל מדבריו כי אז תצליח בעזה"י את דרכך ואז תשכיל כי אחיך נ"י הוא איש נבון ומשכיל ומתון וכל פינותיו לש"ש ומשתוקק מאוד מאוד לזכות לכל איש ישראל אשר יוכל לזכותו ומ"ש לאחיו אשר כנפשו ובזה אצא ואומר שלום מא"ה".

ומסיים מכתבו: **"ה' יזכנו לראות בגדלותך יושב על כסא ישראל ועיני רואות ולראות ממך בנים ובני בנים גדולי ישראל בתורה ובמצוות כולם חיים וקיימים ונזכה במהרה דידן לשמוע קול מבשר לאמר להאסירים צאו, דברי זקינך המעתיר בעדכם, הק' משה טייטלבוים".** ואכן פקודת זקינו שמרה רוחו ונתוועדו יחדיו שני האחים, אשר שררה ביניהם אהבת דוד ויונתן.

על כס הרבנות

בשנת תרט"ז אחרי שאחיו מרן הייטב לב עזב הרבנות דק"ק גארליץ ונתקבל לאבדק"ק דראהביטש, מסר לו הייט"ל הרבנות דק"ק גארליץ, ושימש שם משך ל"ג שנה, ונתפרסם בכל הסביבה בגדולתו ורוב קדושתו.

נסתלק ביום א' פר' לך, ט' לחודש מרחשון תרמ"ט לפ"ק ומנו"כ בק"ק קראקא. ועל מציבתו חרות 'רגלוהי דבר נש אינון ערבין ליה' (כפי לשון הגמ' בפס' סוכה דף נג: רגלוהי דבר אניש אינון ערבין ביה לאתר דמתבעי תמן מובלין יתיה), כי הוא נפטר כאשר שבת בעיר קראקא, ושם מנוחת כבודו, וחרתו כן על מצבתו וז"ל 'האב"ד גארליץ והוא שפט את ישראל שלשה ושלושים שנה בעיר ההוא ובתבונות כפיו ינחם ורגלוהי דבר איניש וכו'.

בעל הרה"ק מהר"ש מבעלזא זי"ע

סיפר מרן רבינו בעל ברך משה זי"ע כי מרן הייטב לב זי"ע נסע פעם להרה"ק השר שלום מבעלזא זי"ע יחד עם אחיו הגה"ק ר' שמואל מגארליץ זי"ע, ויהי בהגיעם לבעלזא אל הרה"ק ונכנסו אל הקודש פנימה לתן לו שלום, לחש הרה"ק דבר באזנו משמשו. לאחר שב"ק בעת שהלכו לקחת מהרה"ק מבעלזא ברכת פרידה שוב לחש השר שלום דבר באזני המשמש. ויהי כאשר נסעו מבעלזא איתרע מילתא ומרן הייטב לב קיבל מכה ברגלו והוכרח לחזור לבעזלא, ונשארו שם על שבת נוסף. כאשר לקחו ברכת פרידה מהרה"ק בפעם השניה, שוב לחש הרה"ק מבעלזא דבר באזני משמשו.

ויתמהו האחים הקדושים מאוד, מה זאת אשר בכל פעם הכנסם אל היכל קדשו מדבר השר שלום בלחישה אל המשמש. וישאל הרה"ק מגארליץ את פי המשמש לפשר הדבר, ויאמר להם המשב"ק כי בפעם הראשונה כאשר הגיעו, אמר לו הרה"ק הני תרי צנתרי דדהבא באו לכאן בקפיצת הדרך. וכאשר התפרדו ממנו בפעם הראשונה אמר לו הרה"ק עוד תראה שישארו הני תרי צנתרי דדהבא בכאן גם על שבת הבא. וכאשר לקחו ברכת פרידה בפעם השניה אמר לו הלא תראה כי כאשר אמרתי כן היה שנשארו גם על שב"ק זה.

עוד סיפר מרן רבינו בעל ברך משה ז"ל כי הרה"ק רבי שמואל מגארליץ נשא את נכדת הרה"ק רבי יוקל מבאלחאוו אחיו של הרה"ק מראפשיץ, ובעת ישבו על שולחן חותנו בגאליציע, נסע פעם אל הרה"ק השר שלום, ויהי בעת שהותו בהיכל קדשו, נכנס המשב"ק ואמר להרה"ק שעומד בחוץ חולה הזקוק לרפואה, ויאמר הרה"ק שיכנס, ונכנס אל השר שלום חולה שנתעקם ראשו מרוח סערה, עד אשר לא היה יכול כלל לזוז את ראשו, ועמד הרה"ק מכסאו וניגש אל החולה ואחז בראשו והחזירו למקומו, ויצא משם בריא אולם, וכראות הרה"ק מגארליץ את קדושת המופת הנורא, מרוב התרגשות פרץ בבכי רב, נענה השר שלום ואמר: "מדוע תבכו", והראה על ידיו הקדושות, ואמר: "ראו נא את הידים הללו, אם עושים בהם רק את רצון הבורא ית"ש, אזי כל מה שרוצים לעשות בהם הרי הוא עשוי.

ישמח מש"ה במתנת חלקו

מריחוק מקום וקירוב ליבאה, נשגר ברכת הודאה, ומזלא טבא וגדיא יאה, לידידינו היקר המהולל בתשבחות, כליל המעלות והמידות, עסקן נמרץ לכל דבר קודש, עוזר ומטיב לכל מבקש, נודע בהתמסרותו למען המוסדות הק' והקהילה, עומד לאחיעזר ולאחיסמך בלונ"ח יומם ולילה, יקר רוח מאוד נעלה, יראתו קודמת לחכמתו, בפי ישרים תהילתו, כשמו הטוב כן תפארתו

הרבני החשוב הנעלה והנכבד, רודף צדקה וחסד

מוה"ר משה חיים קאהן הי"ו

מגדולי עסקני מוסדות יטב לב בארה"ק

לרגל תת"ה יום שמחה ואורה - בהכנס בנו לעול התורה

הב' היקר יניק וחכים - כולו מחמדים וחכו ממתקים

כמר יוסף שמואל נ"ו

בסימן טוב ובמזל טוב

וצרופה ברכתינו המרובה, בהודאה וחיבה, שיזכה לרב נחת, מתוך אושר ועושר והרחבת הדעת, וימשיך לעמוד לימין מוסדותינו הקדושה, ובשכר זאת יתברך בברכאן דנפישא.

המברכים ברגשי הוקרה והערכהת אסירי התודה והברכה

ידידיו מוקיריו השמחים אתו בשמחה

הנהלת מוסדות סאטמאר

בני ברק יצ"ו

דבר בעתו

חודש פרחשון (א)

לקט מאמרי קודש מפי צדיקי וקדושי עליון, מגודל קדושת היום וסגולתו

שמעתי מחותני מרן הק' מריזשין זי"ע טעם על קריאת שם החודש "מרחשון", כי אחרי החדשים אלול ותשרי שנעוץ סוף השנה בתחילתה, שכל בית ישראל ואפי' הדיוטים שבהם עסוקים בעבודת ה' באהבה ויראה, לזאת בא אחריהם חודש מרחשון שהוא מלשון מרחשין שפוותייהו (חגיגה ג.) והיינו משירות ותשבחות של אלו השני חדשים, ונשאר רושם לטובה, משל למה הדבר דומה לאדם היוצא מבית הכנסת אחר תפילתו, ועדיין ממלל בזמירות ובפיוטים דנגרר בתר רישא ממה שהתחיל בהיותו בבית הכנסת וכמו כן אחרי חדשים גדושים כאלו בתורה ותפלה שפוותיו מרחשון כאילו מעצמם באלו הדברים אחרי שנתרגל בזה כ"כ.

(צמח צדיק)

◆◆◆

בשם הרה"ק הרה"מ מקאזניץ זצללה"ה זי"ע למה נקרא שמו מרחשון, שהתפילות מהימים הנוראים מתרחשין עוד בשפתא דישראל, והיינו שמגודל מרירות נפשו אחרי רואו שכבר עברו הימים נוראים והוא העלה חרס בידו שלא הרגיש כלל מגודל קדושתם שעדיין לא שב ונשאר מבחוץ מהקדושה ומתעצב אל לבו ואומר איך אבוא עוד אל שער המלך בלבוש שק ואיך אעיז עוד להרים ראשי בושתי ונכלמתי להרים אלוקי פני אליך, ומה גם לגשת אל הקודש ולפתוח את פי לדבר דבר קדם מלכא עילאה, ונתעורר בקרבו הפחד מהימים הנוראים, ומגודל הפחד לא יוכל לפצות את פיו, רק התפילות מתרחשין בשפתיו, ובוטח בה' אלוקיו, ובגודל חסדי ה' כי לא תמנו.

(ישמח ישראל)

◆◆◆

הנה זכיתי להיות אצל המגיד הקדוש מטריסק זצ"ל זי"ע בערך ח"י פעמים, ושמעתי פעם אחת בר"ח חשון דברי תורה מפיו הקדוש, בניגון יפה כדרכו בקודש, ואמר בתוך הדברי תורה, כי חשון הוא מזל עקרב, וכי שייך לשרץ טמא כמו עקרב שיהי' לו מזל, וגם על מאמר חז"ל (סנהדרין צו.) שלשה באין בהיסח הדעת אלו הן משיח מציאה ועקרב, מה מרומז בזה, ואמר הוא ז"ל כי הצדיק נקרא עקרב, ע"ד המשנה (אבות ב י) ועקיצתן עקיצת עקרב, ונוטריקון של עקר"ב הוא ע'ישים ב'אימה ר'צון ק'ונם, כי בחודש חשון שהוא לאחר חודש תשרי אשר הצדיקים עבדו את ה' במצוות יקרות שופר סוכה לולב ואתרוג ועוד, ולכן בחודש חשון שהוא תיכף אחר חודש תשרי מזלם של הצדיקים חזק, שבכוחם לפעול ישועות לכל ישראל, וזהו ביאור הגמרא: ג' דברים באים בהיסח הדעת, ומהם עקרב, כי אפילו פקודה הבא על ידי הצדיק, המרומז בעקרב, בא גם כן בהיסח הדעת.

(מצמיח ישועות)

◆◆◆

בשם הגה"ק רבי איציקל מפשעווארסק זצ"ל: הצירוף של חודש מר–חשון יוצא מדברי הכתוב (דברים כו טו) ו'דבש ה'יום ה'זה י', ויש לרמז בזה ענין המנהג לטבול פרוסת המוציא בדבש בימי הרחמים והרצון, שע"י אכילת הדבש בימי תשרי, ממתיקים חודש הבא "מר חשון", למתוק המתוחים ולהפכם לטובה.

(רועה אבן ישראל)

◆◆◆

שמעתי מכבוד אאמו"ר הק' זללה"ה שכשם שבכל לילה ולילה נעשה מעשה חשבון במרום על כל התהלוכות היום שעבר מן כל אחד ואחד כנודע, כמו כן הוא בסוף כל חודש סמוך תחילת החודש דסמיך ליה נעשה מעשה החשבון במרום על כל התהלוכות דכל החודש שעבר, אשר ע"כ סוף החודש המובחר דתשרי וכדומה עת רצון ורעוא דרעווין אשתכח אז, יען שאז עת עשות חשבון על כל התהלוכות ועל כל אשר נעשה בכל החודש, וא"כ נתעורר אז כל החבילות מצוות וכל התפילות וכל הצדקות וכל הצטדקאות אשר ישראל היו עושים בכל החודש הזה, לכן בוודאי עבור זה בכח ההתעוררות הלזה נעשה ממילא עת רצון גדול להשפיע על חודש חשון הבא, עכ"ד הקדושים זצ"ל.

(צבי לצדיק)

◆◆◆

אחר החג וחודש חשון יתאמץ ביראת שמים ותלמוד תורה לשמה, כי היא תחילת השנה וסימנא טבא לכל השנה, ועתה כי קרוב הוא לעשרת ימי תשובה, צריך להודות ולהראות כי כל מה שעשה לא היה לפנים ח"ו, ואם עתה יתחיל לפרוק עול ויתרשל מעבודת ה', לא לרצון יהיה ח"ו, לכן אדרבה יעשה סימן טוב לכל השנה, ירוץ כגיבור בעסק התורה והמצוה כיד ה' הטובה עליו.

(עבודת הקודש)

זאת התורה לא תהא מוחלפת

בשבוע הבעל"ט באשר יתקיימו בחירות להעמיד שלטון הכופרים בארצינו הק', ולבחור נציגים מכל חלקי הציבור, יעמדו תושבי ארה"ק בפני נסיון המר והנמהר, אשר היא ההתנסות שמתנסים בה הדור האחרון בהזיקה והשייכות אל אותו שלטון המורדת וכופרת בבורא עולם ובתורתינו הק', ולדאבוינו עדים אנו בימים אלו לנוכח המאורעות אשר ההסתה ללהב יצאת ומשתלחת בראש כל חוצות לבא ולהשתתף עם אלו הדוגלים בשם דת ישראל, בהעמדת מחדש שלטון הכפירה והמינות, כאילו הם דורשים לכבודו של התורה הק'.

בעת הזאת אשר לדאבוינו ולמגינת לבינו מתכוננים בני ישראל כשרים למרוד בה' ובתורתו, וכבר צווה האי סבא קדישא מרן רבינו זי"ע בספרו הקדוש "ויואל משה" (סימן קמ"א) **כי "גם בזה עצמו שהולך אל הבחירות לשלוח באי כוחו אל השררה הטמאה הלזו, בזה עצמו הוא מודה בעבודה זרה הטמאה הלזו, ונעשה גם כן שותף באמצעות באי כוחו אשר המה יושבים שמה במקום הטמא, ומי לא יירא לנפשו להיות מודה בעבודה זרה ולהשתתף באיסורים חמורים כאלה שחמורים מכל התורה כולה, וחוא שורש פורה ראש ולענה, של כל פירצות הדור בעווה"ר, ע"י האמונה בהניאוץ הגדול והנורא, הנעשה ע"י מנאצי השם יתברך ותורתו הקדושה במלכות של מינות רח"ל, המעכבת גאולתינו ופדות נפשינו".**

אזהרה נוראה

ממרן הגאון הקדוש רשכבה"ג רבינו **יואל טייטלבוים** זצוק"ל, גאב"ד דנעי"ק ת"ו

בי"ה

שלום וכט"ס, אל כבוד אהובי ידידיי התכנים הנאונים הצדיקים שליט"א, כי דינא רבא דפגיה"ק ירושלם תובב"א, אתה ה' תשמרם וכצינה רצון העטרם.

אחרישה"ת באה"ר כמשפט ליראי ה' ולתושבי שנו, מכתבכם הגיעני **בדבר האיסור על השתתפות בבחירות לכנסת**, הנה הרבה יותר ממה שכתוב במכתבכם כבר כתבתי בספרי הקטן ויואל משה.

וממש איני רואה איסור חמור יותר בכל התורה כולה

כי ההשתתפות לכוונת הוא השתתפות למינות וע"ז וכפירה גמורה בהשי"ת ובתוה"ק כאשר נתבאר בארי"כות בספרי הנ"ל, וגם מצבע להתמסר לחוקי המדינה אשר בתוכם כל חוקי התועבות הרעות הנ"ל ר"ל שא"א להיות מצידי הכוסת בלי השבועה הטומאה הזאת.

מלבד שנ"י כניסתם לתוכם גם מקבלים מהם כבוד ומתון ובדומה, נותנים להם בזה חיזוק רב שירהיבו עוז בנפשם יותר להסית ולהדיח רבי רבות מישראל קטנים עם הגדולים למינות וכפירה רח"ל.

ואין ספק **שאילו לא ה'ו משתתפים עמהם** גם שומרי תורה ומצות, **ה' מציאות לבעול אצלם הרבה שלא ידעו ולא ישחיתו כ"כ**, נגד רצון הכואבים והואגים על שפלות התורה והדת ולא ה' לבם בריא להם כאולם כ"כ.

אבל ע"י ההשתתפות ביניהם והשוחד העצום שמקבלים מהם המעורר עיני חכמים ומסלף דברי צדיקים, יודעים כי בידם המה ואומרים הכל אתנו מי אדון לנו, וכח התורה נחלש ושכחה נצח בעוה"ר, ומי יודע עד היכן הדברים יגיעו עוד ר"ל.

וכל ההולכים אל הבחירות לשלוח צירים לכנופיות הכופרים האלה ר"ל ידם במעל הזה ובעצם רובץ על הבחירות איסור נורא ואיום שאי אפשר להתירו בשום אופן

אף אלו הי' ממגדי טילוא וכט"ס כשהוא נמרי בהפך שאינו אלא החוק ידי עוברי עבירה וכביא פירצות נוראות וחי"ו.

ואין מקום להסתפק בזה, שזה דעת כל הגדולים והצדיקים שבדור שלפנינו כאשר שמענו אזני והבנתי מדבריהם הברורים בשמוש בצדרים, והדור הזה כולו אין בכוחו להכריע אף באצבע קטנה מדור שלפנינו.

והט"ת ירחם ויאיר עיניהם ולבם של ישראל לראות האמת ולא יבושו ולא יכלמו לנצח, ונזכה לראות בשחרה פני משיח צדקנו אשר אמת ושלו יחי' בימיו.

א"ד הטוא ומתאנח כמר לבב ובצינים צופיות לתחיית חסדיו המרובים יח"ש.

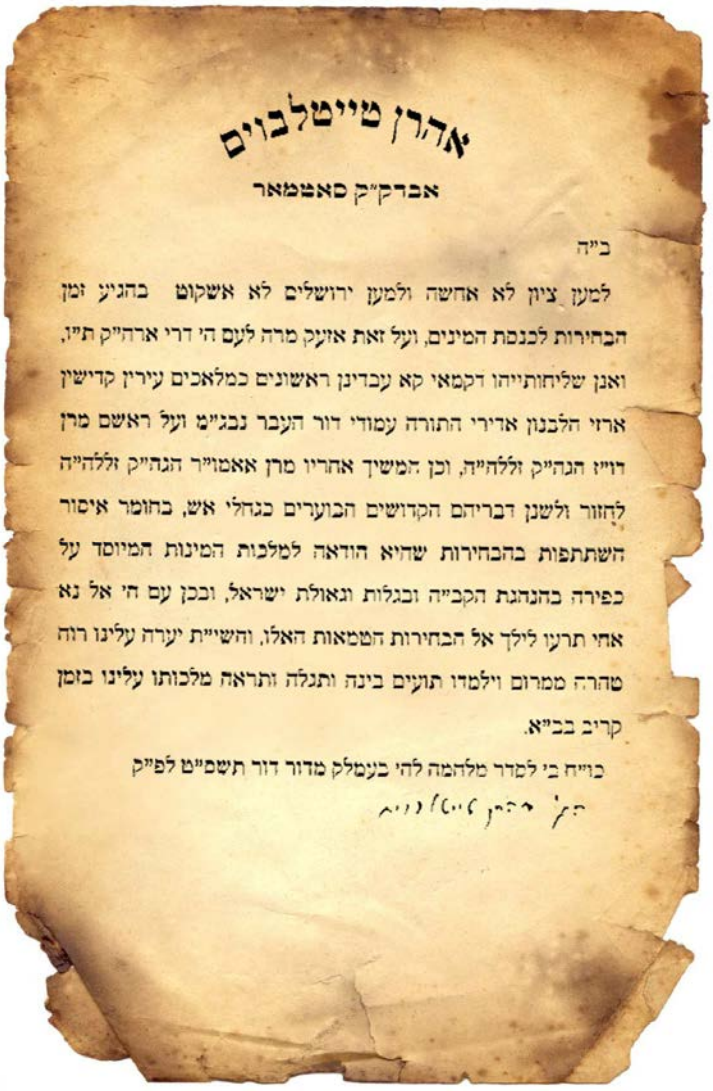
באמה"ח ב' לס' **לא תגורו מפני איש כי המשפט לאלקים הוא**, התשכ"א.

הק' **יואל טייטלבוים**

ואכן זו אף זו רואין אנו במוחש, איך רוח הקודש הופיעה בבית מדרשו של אותו זקן וצדיק עוד מלפני שישים שנה ויותר אשר חזה וצפה כל הקורה לנו מראש, וגם אלו אשר כל הימים היו רחוקים ממנו ושיטתו הק', גם המה מודים בהיום כי צדק אף צדק בכל דיבוריו הק'.

ובכן אשרינו מה טוב חלקינו להיות מהני שרידים אשר ה' קורא ולהתדבק בשיטתו הקדושה של אותו זקן יחיד הדור ומגינו, אשר הוא בכח שליחותייהו דקמאי לחם במסי"נ נגד רעיון הטמא, ולימד את עם ה' דעת תורה הבהירה, ופרש בשמלה את האיסורים החמורים והנוראים הכרוכים בהשתתפות בבחירות לבית המינות.

ולאחינו התועים נסיים בבקשתו היוצאת מלב טהור של רביה"ק זי"ע בספה"ק ויואל משה (סימן קמ"א): **"ובמר נפשי אבקש אל נא אחי תרעו לילך אל הבחירות הטמאות האלו, ובזכות אלה אשר לא כרעו לבעל, ירחם עלינו השם יתברך, ויוציאנו מהחשכות הנוראה מאפילה לאורה, ומשעבוד לגאולה בב"א".**

אהרן טייטלבוים

אבדק"ק סאטמאר

בי"ה

למען ציון לא אחשה ולמען ירושלים לא אשקוט בהגיע זמן הבחירות לכנסת המינים, ועל זאת אזעק מרה לעם ה' דרי ארה"ק ת"ו, ואנן שליחותייהו דקמאי קא עבדינן ראשונים כמלאכים עירין קדישין ארזי הלבנון אדירי התורה עמודי דור העבר נבג"מ ועל ראשם מרן דוי"ז הגה"ק זללה"ה, וכן המשיך אחריו מרן אאמו"ר הגה"ק זללה"ה לחזור ולשנן דבריהם הקדושים הבוערים כגחלי אש, בחומר איסור השתתפות בהבחירות שהיא הודאה למלכות המינות המיוסד על כפירה בהנהגת הקב"ה ובגלות וגאולת ישראל, ובכן עם ה' אל נא אחי תרעו לילך אל הבחירות הטמאות האלו, והשי"ת יערה עלינו רוח טהרה ממרום וילמדו תועים בינה ותגלה ותראה מלכותו עלינו בזמן קריב בב"א.

כו"ח בי לסדר מלחמה להי בעמלק מדור דור תשפ"ט לפ"ק

ובכן שמסר עולמו לשומרים ה"ה מרן רבינו הגה"ק שליט"א השומר על גחלת ישראל שלא תכבה ולוחם מלחמת ה' בעמלק בדברים חוצבים להבות אש נגד הציונים ותכסופיהם, וכן על אלו הנגררים אחריהם, ונעתיק כאן מכתב קדשו אשר שלח רבינו שליט"א בשנת תשס"ט לפ"ק לסדר "מלחמה לה' בעמלק מדור דור", בזה"ל:

"למען ציון לא אחשה ולמען ירושלים לא אשקוט בהגיע זמן הבחירות לכנסת המינים, ועל זאת אזעק מרה לעם ה' דרי ארה"ק ת"ו, ואנן שליחותיהו דקמאי קא עבדינן, ראשונים כמלאכים עירין קדישין ארזי הלבנון אדירי התורה עמודי דור העבר נבג"מ ועל ראשם מרן דו"ז הגה"ק זללה"ה, וכן המשיך אחריו מרן אאמו"ר הגה"ק זללה"ה לחזור ולשנן דבריהם הקדושים הבוערים כגחלי אש, בחומר איסור השתתפות בהבחירות שהיא הודאה למלכות המינות המיוסד על כפירה בהנהגת הקב"ה ובגלות וגאולת ישראל, ובכן עם ה' אל נא אחי תרעו לילך אל הבחירות הטמאות האלו, והשי"ת יערה עלינו רוח טהרה ממרום וילמדו תועים בינה ותגלה ותראה מלכותו עלינו בזמן קריב בב"א"

ויה"ר שילמדו תועים בינה ויבדלו בתכלית ההתבדלות מהציונים וגירוריהם, ובקרוב בימינו נזכה להיגאל בגאולה שלימה ואמיתית כי תעביר ממשלת זדון מן הארץ, בביאת משיח צדקינו, ומלכינו מרן רבינו הגה"ק שליט"א בראשינו, במהרה בימינו אמן.

ע"ז חי"ם היא למחזיקים בה

באותות הוקרה וחיבה, נשגר בזה ברכה מרובה, ברכת מזלא טבא קדם מעלת כבוד ידידינו
ומכובדינו האי גברא יקירא, ארי שבחבורה, רודף צדקה וחסד תדירא, ידיד נאמן ותומך
נלהב לקהילתינו ולכוללינו המעטירה, עומד תמיד לימינינו בעצה ובמעש ברוח נדיבה
ומסורה, ראש וראשון לכל דבר שבקדושה, במידה מרובה וגדושה,

הרבני הנגיד הנכבד והנעלה

מוה"ד רפאל פערלמוטטער הי"ו

מראשי קהילתינו הק' במאנסי יע"א

עמוד התווך של כוללינו הק'

לרגל השמחה שבמעונו, רוממות קל בגרונו

בנישואי בתו הכלה החשובה שתחי'
למזל טוב ובשעה טובה ומוצלחת

עב"ג הבחור החשוב והנעלה, תורה יר"ש וחסידות אצלו כלולה

החתן **מנחם יושע שאלאמאן** הי"ו

בן מחו' ידידינו החשוב והנעלה

מוה"ר **יואל שאלאמאן** הי"ו

וזאת הברכה, יצו ה' ככה, שיזכה לרב תענוג ונחת מהם ומכל,
המשפחה וזכות מעשיו הטובים למען הפרט והכלל, ילווה
אותו ברכה והצלחה על כל צעד ושעל, וכל טוב סלה

המברכים בלונ"ח ובברכת הודאה

הנהלת הכולל בארה"ק
הנהלת הכולל בארה"ב

נלקט מספר "מקראי קודש - לשבת" אוצר נפלא על ענייני שבת

שבת בדגים תכבד (א)

מצות כיבוד שבת בדגים ◇ חיוב אכילת דגים ◇ סדר אכילת הדגים ◇ אכילת דגים ביד ◇ טעם אכילת דגים

מצות כיבוד שבת בדגים

מענגו בדגים גדולים

במה מענגו, רב יהודה בריה דרב שמואל בר שילת משמיה דרב אמר, בתבשיל של תרדין ו'דגים גדולים' וראשי שומין.

(שבת קיח:)

מצוה גדולה היא

מצוה גדולה היא, לקנות דגים לכבוד שבת לכל ג' סעודות, ובפרט סעודה שלישית.

(אור צדיקים – עמוד העבודה סי' יז אות ד)

בכל סעודה

ובתיקוני שבת שיאכול בכל סעודה מג' סעודות דגים. וג"ל דכל אחד לפי טבעו וכו'.

(מגן אברהם – סי' רמב סק"א)

מדאורייתא

וטוב ליזהר לאכול דגים בכל סעודה וכו'. (ועיין שם עוד בקונטרס אחרון (ס"ד), שהביא יש מי שאומר כי אכילת דגים בשבת הוא חיוב גמור מדאורייתא).

(שולחן ערוך הרב – סי' רמב ס"ז)

הפליגו במעלתה

חכמי הקבלה הפליגו במעלות אכילת דגים וכו'.

(מקור חיים - קיצור הלכות שבת סימן רנ)

הקב"ה מזמין דגים לכבוד שבת

גם אנו רואים הרבה יאורים קטנים שיש בהם דגים מרובים, והרבה נהרות גדולות שאין בהם. וטעם הענין הוא שיהיה האדם מכיר על ידי זה השגחה פרטית של הבורא יתברך שמו. וכאשר ה' יתברך חפץ במעשי האדם החפץ במצוות הוא מזמין לפניו שיתהוו דגים בהנהר ושיובלו אליו לכבוד שבת.

(מאור ושמש – פרשת בראשית בד"ה ודבר זה לא)

ר"ת י"ג מכילין דרחמי

שמעתי בשם זקיני הרה"ק מהר"א זי"ע אבד"ק דזיקוב, כי דגים ר"ת י"ג מ'כילין ד'רחמי.

(רב טוב - פ' תולדות / שער יששכר - מאמר יום הקדוש אות כג)

אדמו"ר הרב הצדיק ר' אליעזר זוסיא מסקולען זצ"ל הי' רגיל לומר בשם אביו הגה"צ ר' ישראל אברהם זצ"ל, שהיה אומר בשם רבינו הבעש"ט זי"ע, שהשגחה מיוחדת יש מן השמים איזה דג להזמין לכל אחד ואחד מישראל על שבת קודש.

(השבת נועם הנשמות - עמוד ס)

רמז על אכילת דגים מהמילה שבת שהיא ר"ת שבת בדגים תתענג, שבוטא (דג) בשר תאכל. עכ"ל.

(רמזי שבת אות קצט' עמ צא)

חיוב אכילת דגים

ראיה שאכילתה היא מן התורה

הרה"ק ר' אברהם אלימלך מקארלין זצוק"ל אמר, שחותנו הרה"ק ר' מרדכי יוסף מזולאטיפאלי זצוק"ל היה אומר, שיש לו ראיות שאכילת דגים בשבת קודש הוא חיוב מדאורייתא.

[בפשטות מדמעיקרא דדינא כ"ה כיון דכבוד שבת נמי דאורייתא הוא דכתיב וקראת לשבת עונג, ואמרינן בפסחים פרק אלו דברים דף ס"ח אמר רבה הכל מודים בשבת דבעינן לכם וכו', ובפרק כל כתבי דף קי"ח קאמר במה מענגה, רב יהודה בריה דרב שמואל בר שילת משמיה דרב אמר בתבשיל של תרדין ודגים גדולים וראשי שומים, משמע מזה לכאורה דכבוד שבת בדגים דאורייתא הוא, אלא דהתם בפטוך קאמר רב חייא בר אשי אמר רב אפילו דבר מועט ולכבוד שבת עשאו הרי זה עונג, ומזה מבואר דמדאורייתא בכל מילי דעשאו לכבוד שבת סגי, ולאו דוקא דגים, והא דאמר רב יהודה אמר רב דצריך לענגו בדגים גדולים, היינו מאן דאית ליה ברווחה ויכול למצוא בנקל, אבל למאן דלית ליה סגי בכל מילי, וכן כתב בטור או"ח בסימן רמ"ב. אלא דנראה כונתו ז"ל היה לבר מן דין ודו"ק].

(ילקוט מאורי אור - ענייני שבת עמ' רפד)

שבת בשבתו

עניני שבת קודש בפרשת השבוע

השומר שבת נקרא צדיק, ורוה"ק שורה עליו

אלה תולדות נח נח איש צדיק תמים היה בדורותיו את האלהים התהלך נח. נראה לפרש בעזה"י דהנה במסכת שבת (דף ע') ר' נתן אומר לא תבערו אש בכל מושובתיכם ביום השבת, מה ת"ל לפי שנאמר ויקהל משה את כל עדת בני ישראל אלה הדברים וגו' דברים הדברים אלה הדברים אלו שלשים ותשע מלאכות שנאמרו למשה בסיני, פי' רש"י דברים משמע תרי ה' לרבות חד הרי שלשה, אלה בגימטריא ל"ו הרי ל"ט עכ"ל, לפי זה יש לפרש כאן אלה לחוד בגימטריא ל"ו ושלשה אותיות של אלה הרי ל"ט, זה שאמר הכתוב **'אלה'** שהוא ל"ט מלאכות אבות וגם **'תולדות'** היינו שאר מלאכות שנקראים תולדות כמו שאיתא במסכת שבת, יהיה **'נח'** בשבת קודש שלא יעשה אותם, אז כשיהיה נח באותן מלאכות בשבת קודש אז הוא **'איש צדיק תמים היה בדורותיו'** כמ"ש רז"ל כל השומר שבת כהלכתו אפילו עובד ע"ז כדור אנוש מוחלין לו, לכך כשהוא נח בשבת באלו מלאכות הוא צדיק תמים, ולכך נאמר **'בדורותיו'** כמ"ש **'לעשות את השבת לדורותם'**, ואמר עוד **'את האלהים התהלך נח'**, היינו מי שהוא נח בשבת קודש באלו מלאכות אז **רוח הקודש שורה עליו בשב"ק בנשמה יתירה, ואז הוא צדיק שנקרא הולך ע"י שמדבק בשכינה בשבת קודש הולך גם בחול בדרך ה' וזה 'את האלהים התהלך נח'.**

(רב ייבי)

דג גימטריא שבע

אין לשנות הדגים ולעשות פשטידא במקום הדגים, משום דיש לו טעם אחד בקבלה. ואמר לי מוהר"ר יוסף דקלון יצ"ו, 'דג' בגימטריא ז', והוא מורה על השביעיות. ואם אין לו לאכול דגים ביום ובלילה, יאכל ביום, משום דכבוד יום עדיף.

(לקט יושר – הלכות מלאכות שבת אות נו)

אין לתקן שלא לקנות דגים

אם מייקרים השער של דגים וכו', אבל שלא יקנה דגים כלל, אין להם רשות לתקן חלילה, לבטל עונג שבת לגמרי, כי הדגים בשבת הוא הרחבת הדעת לשבת, שיהי' יום השבת משונה מכל הימים, ואין כח ביד בית דין לעקור מצוה גדולה כזאת מצות עשה מן התורה. ובזר זהב (סק"ד) כתב כי צער גדול לאיש יהודי כשאין לו דגים על שבת.

(שולחן הטהור, קאמארנא – סי' רמב ס"ז)

סדר אכילת הדגים

ברכה על הדגים

שמעתי בשם דו"ז הה"ק מדינוב זי"ע בעל הנותן אמרי שפר עה"ת ומועדים, שהיה דרכו לאכול דגים בשבת שחרית בעת הקידוש, אשר אבותיו הק' זי"ע לא נהגו כן, רק אכלו דגים בעת הסעודה דעתיקא קדישא כמנהגינו והוא חידש זאת ואמר הטעם כיון שמהדרים כל כך אחרי הדגים בשבת קודש, והוא ענין גדול כל כך, ועכ"ז אין מברכין עליהם מעולם, כיון שהם דברים הבאים בתוך הסעודה, ואוכלים אותם באמצע הסעודה ואין צריכין ברכה, על כן אכל אותם לאחר הקידוש בשחרית כדי שיברך עליהם שהכל עכד"ה.

(דברי תורה, מונקאטש - מהדורה ג אות ט)

טבילה ברוטבו

באכילת הדגים היה ראשית מאכלו לטבול את החלה בהרוטב של הדגים, ובפי חסידים מורגל עוד טעם למה נהגו כן הצדיקים לטבול את החלה ברוטב הדגים, כדי לייחד את ד' סוגי הנמצאים, 'דומם' 'צומח' 'חי' 'מדבר', שהם נגד ד' אותיות הוי"ה ב"ה, ורוטב הדגים יש בו מעלת הדומם (מי הרוטב), והחי (הדגים), והחלה יש בו מעלת הצומח (חטים) ובן אדם האוכלו הוא המדבר, שמייחד את כולם באכילתו לשם מצוה לכבוד שבת קודש להעלותם אל שורשם אל ה' אחד, לקיים בהם מצות אז תתענג על ה'.

(זמירות נועם הנשמות, סקולען – עמוד סד)

התחלת האכילה מן העינים

מרן הר"מ מקוברין ז"ל אמר כי התחלת אכילת הדגים בשבת צריכים להיות מן העינים.

(תורת אבות, קאברין - פ"א אות עז)

איש על מהנהו ואיש על דגלו, מרן הרה"ק רבי שלמה זיע"א הי"ד מקארלין אמר: דג לו, מי הוא איש, מזדמן לו דגים לשב"ק.

(ברכת אהרן, קארלין - עמוד ז)

שמעתי משמיה דהרה"צ רבי איציקל מפשעווארסק זצ"ל שהיה רגיל לומר עוד טעם על חשיבותו של דג זה (לאק"ס), שכל הדגים הולכים עם זרמי המים, ודג הלאקם הולך כנגד זרמי המים שבים, וזה מורה לאות טהרתה שאינה והלכת עם הזרם.

(בית נאמן בישראל – ח"א עמוד קנז)

אמר [הה"צ רבי זאב וואלף ווינשילבוים, אביו של הרה"ק רבי שלמה ארי' לייב מטיטשין] הטעם למנהג ישראל שאוכלין לחם שיפון עם הדגים בשבת קודש, וכן נהג הוא ז"ל, לפי שהלחם שיפון מתרעם לפני השי"ת שאין נהנים ממנו בסעודת מצוה בשבת ויו"ט וכדומה, וכן הדגים מתרעמים שאין מקיימין בהם המצוות שמקיימים בבהמה חי' ועוף, כמו שחיטה וכיסוי וכו', לכן ניתן להם פיום שיאכלו ישראל שניהם יחדיו בסעודת מצוה בשבת קודש.

(ברכה שלמה, טיטשין - עמוד א)

מה שהיו נוהגין הבעלי בתים לאכול בלילי שבתות לחם שפון עם דגים, מצאתי בס' משמרת הקודש שצווה על זה, וכתב שנתיסד המנהג הזה שהיו אופין שמאלין קיכען לכבוד שבת, ולא הי' אפשר לאכול זה עם הדגים, והיו אופין לחם משופין כדי לאכול עם הדגים, וצווה על זה וכתב שמחללין שבת בזה, רק צריכין לאפות מקמח חטין בלא שומן ג"כ, כדי לאכול עם הדגים עיי"ש.

(אוצר י"ד החיים - אות עב)

אמר רבינו הקדוש (מפארשיסחא): מנהגו של עולם, שבסעודת שבת אוכלים לראשונה דגים. ויש לתת טעם לדבר, מפני שהדגים היו הבריאה הראשונה מבעלי החיים, וקדושת השבת הוא שורש החיים, על כן נהגו ישראל להתחיל העונג שבת בדגים.

(תורת אמת, לראש השנה)

אכילת דגים ביד

לאכלו בידים

והיה מדקדק [הגה"ק בעל מנחת אלעזר זצ"ל] לאכול את העין וגם מהראש של הדגים, ולא אכל על ידי כף (וע"י מזלג שקורין גאפי"ל לא השתמש בשום מאכל) רק באצבעותיו, ואמר הרמז שנאמר וכל דגי הים 'בידכם' נתנו, לאכול דייקא בהידים ולא על ידי דבר אחר.

(דרכי חיים ושלום - אות שצה)

המנהג לאכול הדגים בידים, וכן נהגו הרבה צדיקים קדושי עליון מתלמידי מרן הבעש"ט זי"ע מדור דור, ובספר נהר מצרים (הל' מאכלות אסורות מהמות סכנה דף פא), שמנהג בני ספרד לרחוץ ידיהם בין בשר לדגים, כדעת המחבר ביו"ד (סימן קטז ס"ג), כי באכילת הדגים כמעט פשט המנהג לאוכלם ביד, ומרגלא בפומיה דאינשי, (ראה בס' חמדה גנוזה ח"ב עמוד רג), לומר רמז על כך, בלשון הכתוב (בראשית ט, ב) ובכל דגי הים בידכם ניתנו.

(מגן אבות, באבוב – עמוד רכז ס"ק קלט)

מנהגו [של הגה"ק רבי יהושע מקאפיש זצ"ל] היה לפעמים לאכול במזלג, ואמר שרבו הגאון בעל אמרי א"ש ז"ל ג"כ אכל במזלג, עד המעשה שפעם אחת בא בצל קורתו הרב הגה"ק מראזלע זצללה"ה וכיבדו אותו בכבוד גדול, כי הי' גאון עולם וצדיק מפורסם בעהט"ח סה"ק דעת קדושים על קבלה, בקש הגאון בעל אמרי א"ש ז"ל את הה"ק מראזלע שיסעוד אצלו סעודת הצהרים, וכאשר ערכו את השלחן ונתנו מזלגות להשולחן כנהוג, ואמר הרב הנ"ל שהוא לא אוכל במזלג, ואמר הטעם: הלא קיימתי רחיצת ידים, וידי מנוקה יותר מן המזלגות שרחצו המשרתות, ומני אז הרה"ג בעל אמרי א"ש ז"ל לא רצה לאכול עוד עם מזלג. אבל כ"ק אאז"ק [מקאפיש] זצלה"ה לפעמים אכל במזלג אבל לא בכל עת, ודרכו הי' לומר: יש מזלג בשלשה שינים, ויש מזלג בארבע שינים, וצריכין לדעת: אם הוא בנ' הוא כנגד ג' אבות, אם הוא בד' הוא כנגד ד' אמהות, ודפה"ת.

(זכרון יהושע, קאפיש - ערך סעודה אות יב)

כשהיה הרה"ק מהרי"ד [מבעלזא] זי"ע במארינבאד, התאכסן אצל הרה"ח ר' בנימין לייטנר ז"ל, ור' בנימין קנה לכבוד כ"ק מרן זי"ע כלים חדשים, ובבעלזא אכלו רוב המאכלים בידים, וכשראה ר' בנימין שמרן זי"ע אינו אוכל עם העסציג, חשב אולי חושש מרן זי"ע שלא טבלו את הכלים, אמר ר' בנימין למרן זי"ע רבי, די כלים האט מען נעכטן געטובל'ט, השיב מרן זי"ע: פיין, אבער מיינע הענט האב איך ערשט היינט אינדערפרי געטובל'ט.

(סעודתא דמלכא, בעלוא – פ"א)

טעם אכילת דגים

הדג הוא שמחה בסעודה

דג, אם אפשר לו להשיג בין רב למעט הוי ענג שבת לעשות מהם תבשיל מיוחד, נוסף על תבשיל הבשר שתקן, ומצינו שהדג הוא שמחה בסעודה, כמו שמצינו בכמה מקומות, אם בסעודה העתידה להיות לצדיקים שיש להם דג מתוקן לסעודה, אם ממעשה אותו חייט שהעלה אותו דג לכמה זהובים, נראה שצורך הסעודה ושמחתה הוי דגים, ואפילו נהיה דבר מועט לפחות שם דג איקרי וכו' והכל לפי מה שהוא אדם והיכולת שיש בידו לעשות וכוונתו שלמה כי אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוין לבו לשמים.

(סדר היום - סדר הכנת שבת)

ואדוני ומורי היה נוהג לאכול עין הדג ואומר 'עינא פקיחא עינא עלאה עינא קדישא עינא דאשגהותא, עינא דלא אדמיך ולא נאים, עינא דהוא נטורא דכלא, עינא דהוא קיומא דכלא', ישגח עלנא ברחמיו.

(חמדת ימים – ח"א פ"ח אות לד)

כמו הסעודה דלעתיד

ענג זה איני יודע מה הוא, כשהוא אומר (ישעיה נח, יג) 'וקראת לשבת ענג', הוי אומר זה ענג שבת (שבת קיח.), והטעם הוא, כי סוד השבת הוא דמיון ליום שכולו שבת אשר שם תענוג צפון לצדיקים, לכן ראוי לאדם להתדמות בשבת זו ליום שכולו שבת ולהתענג נפשו בכל מיני עונג, וכמו שעתיד הקב"ה לעשות סעודה לצדיקים וכו'. כמו שעתיד הקב"ה לעשות סעודה לצדיקים בבשר ודגים, ולהשקותם מיין המשומר בענביו מששת ימי בראשית, כמו כן יש לו לאיש ישראל, להתענג נפשו בבשר ודגים ויין, כדי שיהיה עונג שבת זו מעין עולם הבא, שהוא יום שכולו שבת.

(מטה משה - אות תד)

לתקן צדיקים המגולגלים בהם

גם על פי הסוד יהיה נזהר דוקא בדגים, (עיין מגלה עמוקות ואתחנן אופן נב) וגם רוב צדיקים מגולגלים בדגים, כי במיתת צדיקים נאמר אסיפה (בראשית כה, ח), ובדגי הים נאמר גם כן אסיפה (במדבר יא, כב), ועל ידי אכילת דגים בשבת יוכל לתקן נשמתם, ובאם שיבוא לידי כך, שהוא גם כן יגולגל בדגים, יזמן הקב"ה שיאכל הדג על ידי ישראל כשר וצדיק, מדה כנגד מדה.

(קיצור של"ה - הנהגת שבת)

אין בהם עירבוב טוב ברע

עיקר עונג שבת בדגים, משום שאין בהם שום איסור חלב וגיד הנשה, ובעופות יש עכ"פ איסור דם ונבלה, משא"כ בדגים, מכלל דבדגים אין בהם ערבוב טוב ורע.

(פרי צדיק – פ' אמור דף פה.)

אינם רואים את העולם

בשם הרה"ק מקאצק זיע"א, דגים הם תחת המים, שאינם רואים את העולם, וגם שבת הוא מחוץ העולם, שהוא מעין עולם הבא, ולכן אוכלים דגים בשבת.

(חשבה לטובה - עניני שבת עמוד ק)

לפי ששותק תמיד

זקיני הקדוש מראפשיץ זצ"ל, אמר שלכן מתחיל תיבת שַבת עם פתח שי"ן, רומז שבשבת צריך לשתוק ולא לדבר כלום, ואפ"ל דלכן המצוה לאכול דגים בשבת, כי בכל מיני בעלי חיים הכשרים, לא נמצא שיהיה בהם מין בעל חי שלא ישמיע קול, רק הדג אינו משמיע קול רק שותק תמיד, על כן בחרו בזה לאכול בשבת.

(אור ישע, ראפשיץ - י' ע"א /אמרי יהודה, ברעזאן – פ' שלח דף פג)

אכילת דגים שנבראו מיסוד העליון בשבת קודש שניזון ממקום עליון

מצוה לאכול דגים בשלשה סעודות של שבת, אפילו דבר מועט וכנזכר בפוסקים, ואמרתי טעם נכון לאכילת דגים בשבת, כי הדגים נבראו מן המים, אבל בהמות נבראו מן העפר, וכנזכר במדרש רבה (קהלת ז, ג), וידוע כי סדר הארבע יסודות למעלה הוא כך: מים אש רוח עפר, וכמו שכתב רבינו ז"ל (בשער מאמרי רז"ל דף יב:), נמצא למעלה המים הוא עליון, ולכן הדגים בשבת עדיפי מבשר בהמה שנבראה מיסוד התחתון, דהדגים נבראו מן המים שהוא יסוד העליון, והשבת ניזון ממקום עליון וגבוה מאד.

(בן איש חי - שנה שניה פרשת וירא אות יח)

טעם לאכילת הדגים בשבת, על פי מה שכתוב במדרש (בר"ר ז ב), בעובדא דיעקב איש כפר נבראי, שהורה בצור שהדגים טעונים שחיטה, ושמע רבי חגי, ושלח אחריו והלקהו וכו', והביא לו רבי חגי ראיה מן התורה דכתיב (במדבר יא, כב) הצאן ובקר ישחט להם ומצא להם, ואם את כל דגי הים יאסף להם ומצא להם, מכאן ראיה, צאן ובקר בעי שחיטה, ודגי הים, די להם באסיפה מן הים יעויין שם, ובזה מובן היטב הטעם דאוכלים דגים בשבת, להורות כמו שהדגים אין צריך לתיקון שלהם מעשה מלאכה, כן השבת אין צריך לבירורים שלו תיקון על ידי מעשה ומלאכה.

(בן איש חי שנה - שניה פרשת וירא אות יח)

שמענו מאדמו"ר זצללה"ה מאיזביצא, כי ע"ז אנו אוכלים דגים שב"ק בראשונה, כי דגים רומז לחיים, כי החי הראשון שנברא בעולם הי' המין דגים, ובוודאי נמשך מזה הישועה לכל נפש מישראל הנצרך לישועה להוליד בנים, וגם שכל הבנים של ישראל יהי' חיים וקיימים ולא ישלוט בהם שום עה"ר ח"ו, כאמרם ז"ל (ברכות כ.) מה דגים המים מכסים עליהם ואין עה"ר שולטת בהם וכו', ולא דווקא זרעו של יוסף, רק זרע כל השבטים כי כולם נכללים בברכותיהם זה בזה וכו'.

(אמרי אמת, לובלין - פרשת בא תרלו סוף ליל שבת)

כששומעין חידושי תורה בשבת מטים אזניהם לשמוע

טעם לאכילת דגים בשבת, כמו הדגים אף על פי שהמה תמיד במים, אף על פי כן כשיורד טפה של גשמים, המה פותחים פיהם לקבל את הטפה, כאלו לא טעמו מימיהם טפה של מים, כך ישראל, אף אל פי שחיותן בתורה, אף על פי כן

שבת בשבתו

עניני שבת בפרשת השבוע

בשבת נעשה מ'צרה' 'רצה' ונתמתק שם אלהים

צהר תעשה לתיבה, ונ"ל ע"ד הרמז דהנה אלהים במילואו בגימ' צה"ר דאם אדם זוכה עושה מצר"ה רצ"ה ואם אינו זוכה ח"ו לזה, עכ"פ יראה לעשות צירוף מצר"ה צה"ר לשון הארה, ע"כ פירש"י שיתן לו עצה בנפשו שמצה"ר יתהווה חלו"ן שהוא ר"ת נ'וצר ח'סד ל'אלפים, והנה כתיב מפי עליון לא תצא הרעות ע"כ כשהקב"ה רצה להורות לנח שיעשה מצר"ה צה"ר לא רצה להזכיר לו בפירוש כביכול שם צרה, ע"כ אמר סתם צהר תעשה לתיב"ה הידוע צר"ה תעשה צה"ר, ודו"ק. וע"כ כתב בספר הקדוש מכבוד אדמו"ר הרב הקדוש מבוטשאטש זכותו יגן עלינו **צה"ר תיב"ה בגימ' שבת, דשבת קודש נעשה מצר"ה רצ"ה המתקה שם אלהים, בא שבת בא מנוחה נייחא לעילא ולתתא ומתפשטין הרחמים על כל העולם.**

(רביד הזהב)

בשבת כששומעין חדושי תורה, מטים אוזניהם לשמוע, ובכל יום היא בעיניהם חדשה, וידוע שהשבת מסוגל לחדש חידושי תורה.

(ספר מטעמים - עמוד כט)

השבת ניתנה כדי לעסוק בתורה ביום זה

עוד טעם, כמו הדגים כל זמן שהלחלוחית של מים עליו, יש לו חיות, וכשנתייבש בין סנפיריו מיד מת. והוא רמז שלא ניתנה השבת לישראל, אלא בכדי שהבעלי מלאכות ובעלי משא ומתן, יוכלו לעסוק בתורה שנמשלה למים, ביום השבת. וכל זמן שלחלוחית של התורה עודו על גביו, יש לו חיות. וכשיבש בין סנפיריו ששט בהם, היינו, כשנשכח ממנו התורה והמצוה שהוא עוסק בהם, מיד מת.

(ספר מטעמים – עמוד כט)

בספר תורת אמת מהרב הצדיק הקדוש מאפטא זצוק"ל (עקב) כתב, איתא במדרש פליאה, ויענך במורה הדרך, וירעיבך מטעם דגים כו'. דהנה איתא דבמן היו מרגישין כל הטעמים זולת טעם דגים לא הי' בו כו' ולכך אמרו זכרנו את הדגה כו', וע"ש הטעם שלא הי' בו טעם דגים. ולפ"ז י"ל דמטעם זה אוכלים בשבת דגים, כדי להשלים עונג שבת בכל מיני טעמים שבעולם.

(טעמי המנהגים – עניני שבת סקע"ח)

כדי שיהא ממולא בכל טוב וישירגיש דהיינו 'פילען'

לכך אוכלים בשבת דגים ממולאים, בכדי שיהיה ממולא בכל טוב, גם 'ממולאים' מורה "ער זאל זיך שפירען אונד 'פילען' מיט וואס ער האט דיא וואך פערברענגט", ושיזכור האדם וילמוד לנפשו "הרגשה" 'פילען', להרגיש את השבת.

(עבודת יששכר, וואלברוז - לקוטים אות י)

טהורים יירשוה ויקדשוה / מעשי צדיקים

הבעש"ט הק' בחר את מעזיבוש עבור הדגים המצויין בה לכבוד ש"ק

על מעלת אכילת דגים בשבת תעיד העובדא שסיפר הרה"ק מנעשכיז זצ"ל בשם מרן אור שה"י הבעש"ט הק' זי"ע שאמר שמן השמים נתנו לו ברירה לדור בנעמירוב או במעזיבוש (או בעיר שלישית) ובחר לו לדור במעזבוז, ששם דגים מצויים וקל להשיגם על שבת קודש.

(זכרון טוב ח"א עניני מאכל אות ד')

קיים עונג שבת בשמחתו שלעשיר יש דגים משובחים

שמעתי מהגה"ח רבי גדליה הערץ זצ"ל, שאחד מגדולי חסידי קאצק היה עני מרוד ולא היו לו מעות לקנות דג לכבוד שב"ק, לכן בליל שב"ק אחר שנטל ידיו לסעודה ובירך המוציא על הפת, פנה לזוגתו ואמר "לפלוני העשיר יש דג גדול ומשובח", ובכך יצא ידי חובתו באכילת דגים בשבת [ונראה הביאור, כי ע"י מצות "ואהבת לרעך כמוך" ששמח בכל לבו במה שחבירו העשיר אוכל דגים וכל מטעמים, בזה יצא גם הוא מצות עונג שבת באכילת דגים].

(זמירות מפי ספרים וסופרים - פניני החסידות סוף אות ז)

זויערע פיש

דרכו בקודש של הרה"ק מצאנז זצ"ל הי' לאכול בכל סעודת ש"ק לבד מן הדגים המבושלים, גם דגים חמוצים (זוירע פיש), והקדים החמוצים למבושלים. ומסופר שבשבת הראשונה לאחר פטירתו כשישב בראש השלחן בנו הרה"ק משינאווא שינה ממנהג אביו, והקדים לאכול את הדגים המבושלים ואח"כ אכל את החמוצים, ועמד אחיו הגה"צ ר"ב מגארליץ זצ"ל (ורבה"ק בעד"י זללה"ה סיפר שהיה זה אחיו הרה"ק רבי דוד מקשאנוב זצ"ל) וצווח היתכן שבשבת הראשונה כבר אתה משנה ממנהג אבינו, שהקדים לאכול החמוצים ואח"כ הרגילים, והשיב מרן משינאווא ואמר כתיב והייתם נקיים מה' ומישראל, ויען שאמר אחי עלי שאני משנה ממנהג אבינו, ע"כ אגיד לכם הטעם לקדימת החמוצים, כי במקומו של אבי כשהי' ברודניק ושם לא הי' דגים מצויים וע"כ הוכרחו להכין דגים חמוצים שיכלו להתקיים זמן רב, וכשאחד מהחסידים הביא לו דגים חיים לשבת בשלו גם אותם והגישו לפניו משתיהם, ומאחר שהחמוצים הי' תדירים הקדימם, ואח"כ כשנעשה רב בצאנז שכאן הדגים מצויים ולא הוצרכו להכין באיזה ימים מקודם דגים חמוצים לש"ק רק עשו הדגים חמוצים ג"כ בעש"ק, אך עכ"פ כיון שהי' נהוג מאז לאכול החמוצים בראשונה ע"כ לא רצה לשנות מנהגו בצאנז להקדים הדגים חמוצים באכילתו תמיד, משא"כ אנכי סיים הגה"ק משינאווא מעולם לא באתי לידי כך שיהיו הדגים חמוצים אצלי תדיר ורגיל יותר כי ע"כ אין זה שינוי ח"ו רק הדגים פשוטים הם חשובים וחביבים אצלי ביותר ועדיף להקדים אכילתן (כך סיפר הרה"ק ממונקאטש מובא בדרכי חו"ש אות שצד, וכן סיפר מרן רביה"ק בעד"י זללה"ה הובא בזמירות ד"י אות ק"א, אך בספר י"ג אורות כתב שלא אכל מרן משינאווא כ"א דגים רגילים בלבד, וע"ז התרעם אחיו, עי' י"ג אורות ח"א). וכמנהגו של הד"ח נהג אחריו תלמידו מרן הרה"ק בעל קדושת יו"ט זי"ע, וכן נהג אחריו בנו מרן רביה"ק זצ"ל, אבל במשך הזמן התחיל לנהוג כן רק ביום ש"ק מסיבה לא ידועה (זמירות ד"י ק"א בהערה). וכן הוא במנהגי הרה"ק ממונקאטש זצ"ל [דרכי חיים ושלום, אות שצ"ד, ועי"ש בהערה טעם נכון שהיו כופלין הצדיקים המאכלים בשב"ק].

בס"ד

הודעה משמחת

מיט גרויס פרייד טוען מיר מעלדן פאר דעם חשוב'ן ציבור אנשי שלומינו,

שלאור קריאתו בקודש פון **רבינו שליט"א** צו ממנה זיין

הרה"ג רבי **שמעון יואל בראך** שליט"א

מו"ץ לעניני סת"ם שע"י קהילתינו הק',

צו געבן השגחה אויף סת"ם, צו וויסן אז סאיז געשריבן געווארן נאר דורך היימישע סופרים, וואס האבן כתב סמיכה 'בתוקף', און ס'גייט אריבער שטרענגע בדיקות וכו'

אז מען קעהן שוין באקומען די

מהודר'דיגע מזוזות!

מיט די השגחה.

שמעון יואל בראך
רב ומו"ץ
לשכת הסת"ם
ד'סאטמאר
בני ברק
בעמח"ס "תיבה תמה כהלכתה"

קרית יואל	וויליאמסבורג
לשכת אינוד הסופרים	לשכת הוראה לעניני סת"ם

און ביי נאך חשובע סופרים.

געדענקט!

ווען איהר קויפט ספרי תורה,
תפילין, מזוזת פון ארץ ישראל

בעט'ס אז עטס ווילטס זעהן די חותם ההשגחה.
און זייט רוהיג אז איהר באקומט מהודרדיגע סת"ם

לשכת הסת"ם כהלכתה
שע"י קהל יטב לב ד'סאטמאר
בנשואת כ"ק מרן אדמו"ר הגדול שליט"א
בני ברק יצ"ו
בית הוראה - שיעורים בעניני סת"ם - פיקוח על סת"ם
רח' האזמין 8 בני ברק
לשאלות בהלכה ועניני תשגחה טעל: 972-548562976

פאר סוחרים און סופרים וואס פארקויפן סת"ם פון ארץ ישראל,
וואס ווילן באקומען די השגחה, רופט שוין צו די לשכה

972-54-856-2976

איר קענט אויך איבערלאזן א מעסעדז"ש, ווי מען וועט אי"ה צוריקרופן.

L0548562976@gmail.com

פנימי תרס"ט בלתי מוגה

משולחן מלכים

שיחות קודש שנשמעו מפי כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

ביקור כ"ק הגאון הצדיק גאב"ד סערדעהאלי שליט"א אצל כ"ק מרן רבינו שליט"א – בבארא פארק יע"א

יום ד' פרשת כי תבוא תשפ"ב לפ"ק

רבינו: וואס מאכט מען עפעס אין בריאות?

גאב"ד סערדעהאלי: ברוך ה'.

רבינו: וויזוי איז דאס האריץ?, מ'דארף האבן א לב טוב!

גאב"ד סערדעהאלי: ברוך ה' מ'פראבירט אהנצוגיין.

רבינו: מ'לערנט פאר שיעורים אויך?

גאב"ד סערדעהאלי: יא, ב"ה.

רבינו: כ'האב געהערט אז מ'האט געעפענט א ישיבה.

גאב"ד סערדעהאלי: יעצט הייבט מען אן ישיבה גדולה. ביז יעצט איז נאר געווען ישיבה קטנה, דאס יאר הייבן מיר אהן ישיבה גדולה נאך א כיתה.

רבינו: וויפיל בחורים איז דא אין די ישיבה?

גאב"ד סערדעהאלי: אריבער הונדערט בליעה"ר., אין ישיבה קטנה איז דא איבער אכציג בחורים, און יעצט קומט נאך צו די ישיבה גדולה.

רבינו: זייער פיין, דער אויבערשטער זאל העלפן יגדיל תורה ויאדיר.

גאב"ד סערדעהאלי: כ'בין זיכער דער זיידע ז"ל (הגה"ק רבי אשר אנשיל כ"ץ ז"ל אבד"ק סערדעהאלי, מח"ס שו"ת ולאשר אמר) **אין** סערדעהאלי, ער האט דאך געהאט א גרויסע ישיבה, ארום צוויי–דריי הונדערט בחורים, ס'האט אים נישט געקאסט א יאר, וויפיל דא קאסט א וואך.

רבינו: כ'האב מורא אז נישט נאר איין יאר...

גאב"ד סערדעהאלי: יא, וואס האט פארן זיידן געקאסט? מ'האט געגעסן מענזא, מ'האט געגעסן טעג,[1] דא און דארט...

רבינו: מענזא איז שוין געווען אן אויפטוה, אמאל איז דאס אויך נישט געווען, נאר שפעטער איז געווארן אז מ'האט געגעסן מענזא.

גאב"ד סערדעהאלי: מ'האט געגעסן לחם עוני.

רבינו: אמאל איז דאס אויך נישט געווען, מ'האט געגעסן טעג... און מ'האט נישט געהאט קיין שטאב צו פירן, מ'האט אליינס געפירט די ישיבה, דער רב אליינס האט געפירט די ישיבה, מ'האט נישט געהאט קיין איינגעשטעלטע.

גאב"ד סערדעהאלי: ער האט פארגעלערנט אלעס, ער האט פארגעלערנט צופרי גמרא, און שולחן ערוך, און האט פארהערט.

---

1 ונציין מה שסיפר מרן רבינו שליט"א תוך א' השיחים: "דער גאריליצער **רב** (הגה"ק רבי ברוך האלבערשטאם ז"ל בן הגה"ק מצאנז ז"ל וחתן מרן הגה"ק הייטב לב ז"ל) איז געווען אמאל אין סיגעט - דארט איז דאך געווען בחורים אין די ישיבה פונעם ייטב לב - האט ער געפרעגט א בחור וואו ער עסט, האט ער געואגט אז ער עסט טעג, האט איהם דער גארליצער רב געפרעגט "נו אפשר קענסטו אויפעסן די ניין טעג...?!".

ומן הראוי לציין מה שכתב הרב החסיד המפו' רבי חנני' וי"ט ליפא שווארץ ז"ל בספרו 'המאורי חיל' (חלק הסיפורים עמ' נ"ז) **ונעתיקו כלשונו:** "....תלמידי הישיבה בסאטמאר היו אוכלים אצל הבעלי בתים שבעיר שהיה נקרא "טעג", ופעם הלכתי בפקודת רבינו (כ"ק מרן בעל דברי יואל ז"ל) אצל הבעלי בתים לסדר ה"טעג", והיו כמה בעלי בתים שהואילו בטובם ליתן ג' ארוחות להבחור בכל יום, והיה מהם שנתנו רק ארוחת צהרים, מכיון שבבוקר השכם הלכו למסחרם וגם בערב עבדו בחנות עד שעה מאוחרת בלילה ורק באמצע היום מפסיקים ממלאכתם למשך איזה שעות לצורך מנוחת הנפש על פי החוק של המלכות, ולכן נתנו רק מזון סעודה אחת, וכאשר ראה רבינו הרשימה נענה ואמר בדרך מליצה בדברי הפסוק ויהי ערב ויהי בקר יום אחד, דאין ויהי אלא לשון צער, וזהו "ויהי ערב" זה צער שאינם נותנים ארוחת ערב, "ויהי בקר" שגם יש צער להבחורים שאין נותנים להם ארוחת הבקר, והבעל הבית חושב לעצמו "יום אחד", שהוא נותן כדי אכילת "טעג" שלם לבחורים ואומר שלום עלי נפשי....", עיי"ש.

כ׳האב געהערט אמאל נאכזאגן פונעם בעלזער רב זי״ע, דעם דריטן בעלזער רב (הגה״ק מהרי״ד ז״ל), האט ער געזאגט א רב וואם לערנט נישט מיט קיין תלמידים, האט נישט קיין חזקת רבנות׳, אז ער לערנט נישט מיט תלמידים איז ער נישט קיין רב.

רבינו: אזוי?, זייער א שארפ ווארט.

גאב״ד סערדעהאלי: ער איז א שארפער איד געווען.

מ׳דארף לערנען מיט תלמידים, אינדערהיים האבן אלע רבנים געלערנט מיט תלמידים.

רבינו: יא, אין אונגארין איז אזוי געווען, דארט האבן אלע רבנים געלערנט מיט תלמידים, דאם האט דער חתם סופר אזוי איינגעפירט.[2]

גאב״ד סערדעהאלי: די רבי׳ם, דער ייטב לב איז געווען א רבי פון חסידים, אבער ער האט נישט נאכגעלאזט, ער האט געלערנט מיט תלמידים.[3]

היינט איז עס געווארן א גרויסער עול, א גרויסער טירחא, ס׳איז קשה מנשוא, די גשמיות׳דיגע טירחא.

רבינו: אבער עס איז דא ברוך ה׳ פיינע בחורים, די ישיבות געבן היינט ארוים זייער טייערע בחורים, דאם איז בעסער ווי אין דער אלטער היים, בחורים לערנען בעסער, ב״ה זיי פארשטייען גוט, זיי שטייגן.

גאב״ד סערדעהאלי: ס׳איז דא צוגעשטעלט אויך גוטע מגידי שיעור, כיתות כיתות יעדער מיט זיין כיתה, זעהט מען די פירות.

רבינו: די פירות קומען ארוים בעסער ווי ס׳איז געווען. מ׳האט נישט געהאט טאקע אמאל די מעגליכקייט, א רב וואם האט געפירט א ישיבה ער האט נישט געהאט דעם מהלך, ער האט נישט געקענט צושטעלן פאר אלע מיני בחורים פאר די גרויסע און די קליינע, ס׳איז געווען א חזר–בחור וואם האט געלערנט מיט א יונגערן בחור, א זיבעצן יעריגער בחור האט געלערנט מיט א דרייצן יעריגער בחור, נו, וואם האט מען שוין פארלאנגט פון א זיבעצן יעריגן בחור.

גאב״ד סערדעהאלי: די להפקיע את עצמו (מליצה מלשון הגמ׳).

רבינו: יא, אבער ס׳איז נישט געווען קיין ברירה, ס׳איז נישט געווען קיין בעסערן סיסטעם, היינט ברוך ה׳ פארהערן זיך יונגע בחורים גאנצעטע בלעטער גמרא, און גאנצע פרקים, מ׳לערנט אזוי בעיון, בחורים פארשטייען אזוי גוט, זיי פרעגן קשיות להפליא. און זיי שטייגן טאקע אוים, די יונגעלייט אין כולל שטייגן אוים תלמידי חכמים.

גאב״ד סערדעהאלי: די כולל איז אויך אראפ געשטעלט מיט א סיסטעם. ס׳איז נישט געווען אינדערהיים קיין כולל אינגאנצן.

רבינו: ניין, ס׳איז אינגאנצן נישט געווען, אבער היינט שטייגן זיי אוים תלמידי חכמים.

גאב״ד סערדעהאלי: אבער עפעס פעלט נאך צו דעם פונעם אמאל...

רבינו: יא, עס פעלט נאך, אבער מ׳דארף וויסן אין אמעריקא איז דאס, מ׳דארף זיך דאס פארשטעלן אז ס׳איז אין אמעריקא, מ׳דארף וויסן וואו מ׳געפינט זיך, אינדערהיים אין פעסט האבן נישט געווואוינט קיין חסידישע אידן, ס׳איז נישט געווען, און טאמער ס׳איז יא געווען זענען זיי פאדארבן געווארן, אזוי איז געווען אין אלע גרויסע שטעט, די חסידישע אידן האבן געווואוינט אין די קליינע שטעטלעך, נישט אין די גרויסע שטעט, איז פוילן יא, אבער אין אונגארין נישט, אין גרויסע שטעט איז נישט געווען, און דא וואוינט מען אין די גרויסע שטאט ניו יארק און ס׳איז דא חסידישע אידן, ס׳איז שטערקער ווי אמאל.

גאב״ד סערדעהאלי: יא, מיט דעם איז עס שטערקער.

רבינו: מ׳דארף וויסן ווי מ׳וואוינט, און ס׳איז שוין ווי מ׳זאגט אויף ענגליש אין די 2020 יארן (למספרם) די גוי׳שע גאם פאלט מער און מער, מ׳לעבט אין שווערע נסיונות, ס׳איז נישט געווען די נסיונות אין די אלטע היים אזוי ווי מ׳האט היינט...

---

2 וראה דברי ה״חתם סופר״ שכתב בענוותנותו בשנת תקצ״ב שמונה שנים לפני הסתלקותו (שו״ת חת״ס החדשות סימן ל״ג) ...אני זקנתי ושבתי, ובעו״ה לא זכיתי למאור תורה, ואין לי פנאי לחבר חיבורים, אך זה לי משנת תקמ״ו ואילך מלמד תינוקות אני עם בחורים עד שיגיעו ויבינו שאין בי ממש, אז יבואו וישמשו אחרים תחתיהם, וזה חלקי אשר ישאר אחרי, ויתר הדברים אני עושה בנחיצה כהולך ע״ג גחלים...

וז״ל החת״ס בצוואתו: בני היקרים ותלמידי החביבים הנמצאים אל תבטלו הישיבה ולמוד יום יום ברבים עכ״פ יב״ח היינו ביום הראוי לומר שיעור וזמן הלו״ת (הלכה ותוס׳), ומה טוב אם בני הנחמד מהו׳ אברהם שמואל בנימין יאמר השיעור ברבים, ואתם תשמעו ממנו כמו שהיה עד עתה.

3 וכה היה מרגלא בפומי׳ של מרן רביה״ק בעל ברך משה ז״ל לספר עובדא מק״ו מרן בעל הייטב לב זי״ע, דנודע דבתחלת כהונתו של ק״ז זי״ע בעיר סיגעט יסד ישיבה, וקיבץ בחורים צעירים גם בני י״ג ו״ד ולמעלה, ובעצמו למד וטיפל עם הבחורים, והרה״ק מגאראלין זללה״ה חתנו של מרן הייטב לב זי״ע ובנו של מרן הדברי חיים זי״ע כאשר בא לסיגעט ראה איך שהייטב לב מטריח עצמו כל כך עם הבחורים ולא הי׳ דעתו נוחה הימנו באמרו שיש בזה משום פחיתות הכבוד, והביע דעתו לפני הייטב לב, ואמר אליו ״דער שוועך זאל זיך אפלאזן פון די אינגלעך״, ואז יתעלה כמו אביו הדברי חיים ויגיע למדרגותיו, ועוד הוסיף לומר שיביא לו עוד מאות חסידים ובעה״ב על יו״ט, ענה הייטב לב שהוא מוותר על המדריגות ועל מאות החסידים אבל על הרבצת תורה לפני התלמידים אינו יכול לוותר.

גאב"ד סערדעהאלי: די פרישע נסיונות די כלים מיט די צייטונגען.

רבינו: דעמאלטם בימים ההם איז געווען ביכעלעך, מ'האט געלייענט ביכלעך, – היינט איז דא אנדערע מגיפות – דעמאלטם איז געווען די מגיפה פון ליינען ביכער, ס'איז געווען אידישע פארדארבענע שרייבער'ס, מ'האט אפגעלאכט פון אידישקייט, אז מ'האט אדורך געלייענט 'איין' ביכל איז מען געווען גע'שחט'ן, מ'האט דאס אוועק געבארגט איינער פארן צווייטן און דער צווייטער פארן דריטן, מ'קען זיך היינט נישט פארשטעלן וואס ס'איז דעמאלטם געווען.

כ'האב געהערט נאכזאגן אז ווען דער בעלזער רב רבי ישכר בער איז געגאנגען אויפן ציון פון זיין פאטער (הרה"ק מהר"י ז"ל) אויף די יארצייט, איז איינער פון די משפחה ארויסגעקומען מזכיר זיין אז ווען ער ווערט גייט אויפן ציון פונעם טאטן זאל ער מתפלל זיין אויף זיין צרה וואס ער האט מזכיר געווען, האט ער געזאגט 'דאם האב איך אינזין?!'. ווען ער איז ארויס געגאנגען אויפן ציון האט ער געזאגט 'טאטע, אין דיינע צייטן זאל איינער האט געוואלט ווערן א שייגעץ האט ער געמוזט גיין פיר יאר אין די שקאהל'עם – אזוי האט עם געהיסן – שטודירן, היינט פאר צוויי גרייצער האט ער א ביכל און ער איז שוין א גע'שחט'ענער', אזוי האט ער הויך געזאגט ביים ציון.[4]

גאב"ד סערדעהאלי: אויף דעם מוז שוין זיין א גרויסער יצר הרע קובע עתים זיין צו ליינען ביכער, אבער א צייטונג כאפט זיך אריין אזוי אומשולדיג. און מ'גיט א קוק, ס'איז גרויסע נסיונות, קליינע מוחות מיט גרויסע נסיונות...

רבינו: דער אויבערשטער זאל העלפן מ'זאל האבן סייעתא דשמיא, עם איז דא אן הבטחה כי לא תשכח מפי זרעו. מ'זעהט אז ס'האט זיך אין אמעריקא געקענט אזוי אהער שטעלן, ס'איז דא אן הבטחה פונעם בורא כל עולמים, א דיבור פון השי"ת איז א נצחי, אזוי זעהט מען אז נאכן חורבן האט מען זיך אזוי שיין געקענט אויפבויען.

עם איז היינט דא מער ישיבה בחורים ווי פאר די קריג.

גאב"ד סערדעהאלי: אסאך האבן געמוזט ארבעט אינדערהיים, מ'האט געדארפט העלפן דעם טאטן, היינט איז שוין נישט אזוי ברוך ה'.

רבינו: די מציאות איז אזוי, מ'האט דאך אויסגע'הרג'ט מיליאנען אידן, און היינט איז דא אין די וועלט מער ישיבה בחורים ווי ס'איז געווען פארן קריג.

גאב"ד סערדעהאלי: ברוך ה' היינט לערנט יעדער.

רבינו: מ'לערנט, דאם איז א גרויסע זאך.

גאב"ד סערדעהאלי: דער זכות התורה.

ובירכו רבינו: דער אויבערשטער זאל העלפן מ'זאל זיין געזונט בבריאות השלימות, אריכות ימים ושנים, און א שיבה טובה, קענען מרבין תורה זיין און הוראה בקדושה אהן קיין מכשול, מיט הרחבת הדעת און סיעתא דשמיא אויף יעדן טריט און שריט, דער אויבערשטער זאל העלפן א כתיבה וחתימה טובה בספרן של צדיקים, מ'זאל זעהן תענוג ונחת ביי די קינדער און אייניקלעך מיט הרחבת הדעת אהן קיין עגמת נפש, דער אויבערשטער זאל העלפן מ'זאל זוכה זיין צו ביאת הגואל.

גאב"ד סערדעהאלי: אמן, דער רבי זאל זיין געזונט און שטארק זאל אונז פירן אקעגן משיח צדקינו.

גאב"ד סערדעהאלי הציג את בנו הרב ר' שלמה זלמן שליט"א

ואמר: ער הייסט שלמה זלמן נאכן שאמלויא'ער רב

רבינו: כ'האב שוין עטליכע מאל געוואלט פרעגן, פארוואס דרוקט מען טאקע נישט איבער די תשובות לחם שלמה?[5]

גאב"ד סערדעהאלי: עם באלאנגט צו עמיצן...

---

4 מן הנכון להעתיק כאן מש"כ מרן רבינו ז"ל בספרו הק' ויואל משה (מאמר לשון הקודש סי' נ) וז"ל: "ובענין חינוך הבנות מאוד מאוד ההכרח להשגחה יתירה בענין הרע ומר ר"ל קריאת ספרים החיצונים שקורין ביכלך הניקחין מעקד הספרים המלאים תאות רעות ומינות וכפירה ר"ל כל מום רע וכל שורשי האבות נזיקין הן ותולדותיהם מונחים בהם, ומטילין ארס בעומק הלב ונפש לכל הקוראים בהם מקטן ועד גדול, ובעו"ה פשתה המספחת בזה אף בהרבה בתי ישראל הכשרים בתכלית ואין מונעין את בניהם ובנותיהם מהגיון בספרי טמאים כאלו, ואין שמים על לב כי בנפשם הוא, ובפרט בהבנות הקוראה בספרים כאלו ביכי נעוריה שדי בה תיכלא על כל ימי חי', ושכיח יותר קריאת ספרים טמאים כאלו בבנות יען שאינם עוסקים בתורה, ע"כ כל האבות והאמהות ביחד עם מנהלי מוסדות החינוך מחויבין להתאמץ בזה בכל תוקף ועוז למנוע בניהם ובנותיהם מקריאת ספרים חיצונים כאלו. ואמרו חכו"ל בפרק חלק הקורא בספרים חיצונים אין לו חלק לעולם הבא. ולא יראה ולא ימצא בחיק ילדי בני ישראל הכשרים ספרים כאלו אשר ח"ו מכריתים חיי העוה"ב ומטילים ארס ופגם מרה בנפש. וכבר אמרו דורשי רשימות ביכ"ל ראשי תיבות כ'ל ב'איה ל'א י'שובון..." עיי"ש עוד באריכות.

ועי' עוד בס' אבני שוהם (ח"ג, עמ' ל"ט) מ"ש מרן רבינו בעל ברך משה ז"ל בדרשת הספד על מרן רבינו בעל דברי יואל ז"ל ביום א' סליחות תשל"ם, ובתו"ד מזכיר מה ששמע מפ"ק בעיר סיגעט או בימים האלו אחרי המלחמה הראשונה, וז"ל: "כן שמעתי ממנו כמה פעמים שאמר

5 בדרשותיו על חומר הענין של קריאת צייטונגען וספרים חיצונים (ביכער) ח"ו, וזוכרני בעיר סיגוט שאמר בדרשה אחת בשם החתם סופר ז"ל, ש"ביכל" הוא ראשי תיבות של כ'ל ב'איה ל'א י'שובון... עיי"ש.

ה"ה ספר שו"ת לחם שלמה, מאת זקינו הגאון המפורסם בקש"ת מוה"ר שלמה זלמן עהרנרייך ז"ל אבד"ק שאמלויא, מגדולי וזקני גאוני וצדיקי אונגארין, בן בתו ותלמידו של הגה"ק הקול אריי' ז"ל.

רבינו: נו, יענער קען דאך דרוקן.

גאב"ד סערדעהאלי: ווייזט אוים יענער האלט נישט דערבי.

כ'האב געזעהן אז איינער וואס האט קינדער תלמידי חכמים, שניידט נאך אמאל ערגער אפ ווי איינער וואס האט קינדער בעלי בתים עשירים דעמאלטס טוט מען עפעס צו דרוקן זיינע ספרים, אבער דא איז יעדער טרוד מיט זיין זאך, האט מען נישט קיין צייט.

גראדע דעם זיידן דער סערדאהעלער רב'ס תשובות האט מען יא איבער געדרוקט, לישרים אור, ויגד משה, די אלע האט מען איבער געדרוקט.

רבינו: איך האב געזעהן דעם ספר אויף אבות.

גאב"ד סערדעהאלי: יא, אויף אבות אויך, אבער אויף תשובות איז יעצט ארוים געקומען צוויי בענדער.

רבינו: דער שאמלויא'ער רב איז געווען מפורסם פאר א גאון הגאונים.

גאב"ד סערדעהאלי: יא, עס האט מיר פארציילט רבי נתן יוסף מיזעלם ז"ל (אבד"ק אבני שלמה מאנסי, אשר מלפנים עמד שנים רבות בראש הישיבה הק' לימין רביה"ק הדברי יואל ז"ל), דער רבי האט אמאל פארגעלערנט סוגיות, איז אויסגעקומען צו נאכקוקן עפעס פון תשובות לחם שלמה, ביים פארלערנען, ער האט אריין געקוקט, און האט געגעבן א זאג 'יא, לערנען האט דער שאמלויער רב געקענט'... עפעס אזא לשון האט ער זיך אנגעדרופן.

וליווה רבינו אותו החוצה ונפרד ממנו בידידות ובברכה שלימה

ניחום אבלים אצל כ"ק אדמו"ר מקוויאשד שליט"א
ואחיו הרה"צ מבארנוב מאנסי שליט"א

ע"פ אמם הרבנית הצ' מקוויאשד ע"ה

יום ג' פרשת בהר תשפ"ב לפ"ק

האדמו"ר מקוויאשד: כ'האט זיך ביי אונז אפגערוקט א דור.

זי איז געווען זייער שטארק ענליך צום זיידן (ה"ה אבי' כ"ק אדמו"ר רבי אלעזר שפירא ז"ל אבד"ק קוויאשד, מח"ס למטה ישששכר), אירע נאטורן זענען געווען זייער שטארק ענליך צום קוויאשד'ער זיידע. מ'האט ביי אונז געזעהן א דוגמא פונעם זיידן.

רבינו: פון מיין שווער ז"ל (האדמו"ר הישועות משה מוויזניץ) האב איך געהערט, אז ס'איז נישטא אזא זאך ווי א אלטע מאמע, ער האט דאך אויך געהאט א עלטערע מאמע, ס'איז נישטא אזא זאך ווי א אלטע מאמע...

זי איז געווען א זקנה, נישט אזוי?

האדמו"ר מקוויאשד: יא, זי איז געווען קרוב צו זיבן און ניינציג.

מ'האט פונקט פארציילט פריער, דעם קיוויאשדער זיידן'ס מאמע, ברכה האט זי געהייסן, זי איז געווען א טאכטער פונעם בארנובער רב רבי אברהם שמחה (בן הגה"ק רבי ישראל בן הגה"ק רבי אליעזר"ל מדזיקוב ז"ל), דער בארנובער רב איז געווען זייער נאנט ביים פעטער דער אמרי נועם, עם איז געווען א תקופה וואס ער איז געווען יעדן צווייטן שבת ביים אמרי נועם,[6] און עם איז אויסגעקומען אזוי אז דער בארנובער רב פלעגט מיטנעמען די טאכטער, דעם זיידן'ס מאמע, זי איז געווען אין איין עלטער מיטן אהבת ישראל'ס רביצין (בתו של האמרי נועם ז"ל), זיי זענען געווען שטארק בידידות, זי איז געשלאפן דארט אסאך מאל צוזאמען מיט איר, דער אהבת ישראל וועט ס'איז אמאל געקומען צו אים אן איניקל פון איר, א בערטשער איניקל, האט ער געזאגט, דאס איז פון די 'בני ברכה'.

הרב מבארנוב: דעם אהבת ישראל'ס רביצין איז שוין געווען א דור פריער, זי איז געווען אן איניקל פון רבי אליעזר'ל דזיקובער, און זי, די באבע, איז שוין געווען אן אור איניקל, דעם אהבת ישראל'ס רביצין איז דאך געווען א טאכטער פונעם אמרי נועם, איז זי שוין געווען א דור פריער.

רבינו: אבער טאמער זענען זיי געווען די זעלבע יארנאנג האבן זיי געקענט זיין צוזאמען.

---

6 עיי' בס' צבי לצדיק שחיבר הגאון המקובל רבי יא"ז מרגליות זצ"ל מירושת"ו, ששמע מרבו הרה"ק מבארנוב ז"ל שהלך לטייל ביום י"ז תמוז עם דודו הק' האמרי נועם ז"ל, והיה חם מאוד והגיעו לנהר א' ודנו ביניהם אי מותר לטבול ביום זו, עיי"ש הסיפור באריכות.

וכן היה בהלויית דודו הק' שהביאוהו אחר הסתלקותו בדרך שלושת ימים עד דזיקוב, ואף שהיה ימי תקופת תמוז והיה חם השמש ומסס, העידו אנשי הח"ק שלא השפיע על גופו הק' מאומה, והארון הגיע לדזיקוב ביום שישי אחה"צ וקברוהו לפנות ערב, והרה"ק מבארנוב העיד שהיה נס של 'שמש בגבעון' שהחמה לא שקעה עד שקברו את גופו הק' של האמרי נועם ז"ל.

הרב מבארנוב: יא, אבער זי איז געווען א דור פריער, זי איז געווען אן אייניקל, און זי איז שוין געווען אן אור אייניקל.

האדמו"ר מקוויאשד: עם שטימט, ווייל זי פלעגט צו פארציילן אז שבועות ביינאכט איז דער אהבת ישראל נישט געווען אינדערהיים, איז זי געשלאפן דעמאלטם ביי זיי, זי איז נאך געווען א מיידל.

רבינו: יא, זי איז געווען א ראפשיצער אייניקל.

האדמו"ר מקוויאשד: דער זיידע איז געווען אן אייניקל פון אלע דריי זוהן פון ראפשיצער רב.

הרב מבארנוב: מ'האט געזאגט אזוי אז ביי די ראפשיצער אייניקלעך זענען די נשים אויך געווען גרויסע מחוכמות.

רבינו: זרע קודש...

א' הנוכחים: וועז דער רבי ז"ל (רביה"ק הדברי יואל) האט מספיד געווען די ערשטע רביצין (הרבנית הצ' חוה ע"ה בתו של הגה"ק מפלאנטש ז"ל בן הגה"ק רבי משה מראזוואדוב ז"ל בן הרה"ק רבי אליעזר"ל מדזיקוב ז"ל בן הרה"ק מראפשיץ ז"ל), האט ער געזאגט אז מ'האט געזעהן פון איהר התנהגות אז זי איז א ראפשיצער אייניקל.

רבינו: ער האט געזאגט אז זי איז געווען א גרויסע מחוכמת, און דאס איז ווייל זי איז געווען א ראפשיצער אייניקל, דער ראפשיצער רב איז דאך געווען דער 'אבי החכמים', דער פעטער ז"ל רופט אים אהן אזוי.[7]

א' הנוכחים: זי איז אויך געווען א מאגלעניצער אייניקל,[8] ס'איז יעצט געווען זיין יארצייט, ט"ו אייר.

רבינו: דער ייטב לב האט זיך אויך משדך געווען מיטן דזשיקובער רב, מיט רבי אליעזר"ל דזשיקובער, דער ראזוואדובער רב (בן הגה"ק מדזיקוב ז"ל) איז געווען אן איידעם ביים ייטב לב.

און ער האט זיך משדך געווען מיטן רבי ר' אשר"ל (מראפשיץ) אויך צוויי מאל, דער קדושת יו"ט איז געווען בזיווג ראשון אן איידעם דארט (אצל בנו הגה"ק רבי מנשה מראפשיץ ז"ל). און דער קאלבסובער רב (הגה"ק רבי אברהם אהרן ז"ל בן מרן הייטב לב ז"ל) איז אויך געווען דארט אן איידעם (אצל בנו הגה"ק רבי יחיאל מקאלבסוב ז"ל). אזוי איז ער געווען מיטן רבי ר' אשר"ל צוויי מאל א מחותן. און מיטן דזשיקובער רב רבי אליעזר"ל אויך.

הרה"ג ר' צבי אלימלך טייטלבוים שליט"א רב ביהמ"ד דקהלתינו תהלה למשה ב"פ: דער ייטב לב איז נאך געפארן צו רבי אשר"ל?

רבינו: דער רבי אשר"ל איז אמאל געווען אין סאבראנץ אין באד, נאך בימיו פונעם ישמח משה, און דער ייטב לב האט געהאט חשק צו פארן, אבער ער האט מורא געהאט פון די הקפדה פונעם זיידן, האט ער געזאגט אז ער פילט זיך עפעם נישט גוט, און ער דארף פארן אין באד, האט ער געבעטן פאר די באבע זי זאל זעהן ער זאל קענען פארן אין באד, איז ער געפארן און איז געווען אין סאבראנץ ביים רבי ר' אשר"ל, סאבראנץ איז נישט ווייט פון אוהעל, דאס איז נעבן אונגוואר, ס'איז נישט ווייט, ווען ער איז אהיים געקומען האט ער פארציילט פארץ ישמח משה אז ער איז געווען אין סאבראנץ און דארט האט ער געזעהן דעם רבי ר' אשר"ל, און ס'וואלט געווען כדאי מ'זאל אים איינלאדענען אויף א שבת קיין אוהעל, האט דער ישמח משה אים איינגעלאדענט צו אים אויף שבת.

איז ער געקומען קיין אוהעל אויף שבת פרשת ראה, דעמאלטם איז ער געווען דארט אין אוהעל, און ער האט געפירט טיש, עם איז געקומען אן עולם, דער ישמח משה איז אויך געווען ביים טיש, דער ייטב לב און דער ישמח משה, מ'האט זייער שטארק געקוקט אויף אים, און עם האט אים געשטערט אזוי, האט ער זיך אנגערופן אזוי דער רבי אשר"ל, 'ראה אנכי, עטץ זעהט'ס? איך זעה, איך זעה אויף ענק אלע וואס מ'האט פונם געווען מיום היולדו', איז געווארן א גרויסער איבערקערעניש, דער עולם איז ארוים געלאפן פאר גרויס פחד, יעדער האט מורא געהאט, מ'איז ממש ארוים געלאפן, אזוי אז ס'איז קיינער נישט איבער געבליבן, און דער ייטב לב האט צוגעקוקט אזא זאך, ער האט נישט געווארט ווען ווער דער זיידע זאגן צו אים, ער האט דאך אים געברענגט און געמאכט אזא שבת, האט ער זיך מורא געהאט צו באווייזן פארץ זיידן שבת אינדערפרי, ביז דער ישמח משה האט אים געלאזט רופן, און ער האט אים געזאגט, 'ער איז אן ערליכער איד'.[9]

---

7 כך מכנהו מרן רביה"ק ז"ל בספה"ק ויואל משה (מאמר א' סימן קע"ח): "ומרן הקדוש 'אבי החכמים' זלה"ה מראפשיץ כתב בספה"ק זרע קודש" וכו' עיי"ש.

כ"כ ידוע שכן הוא הנוסח חדות על מצבת ציונו הק' על פי צוואתו: "יחיד בדורו בחכמת אלקות וביתר שבחים אין לנו רשות כי כן נצטווינו מפיו".

8 אבי' כ"ק האדמו"ר מקוויאשד ז"ל הי' בנו של הגה"ק רבי מרדכי שפירא ז"ל מ"מ אביו הגה"ק רבי צבי אלימלך שפירא אבד"ק בערטש ז"ל, חתן הגה"ק רבי יהודא'לע ממעלין ז"ל, חתן הרה"ק השרף ממאגלעניצא ז"ל.

9 ויש לציין לזה את נוסח עובדא זו מספר 'המאזרי חיל' ממה שמע מרבינו הק, ונציג את סוף העובדא: "...הייט"ל בשמעו את דבריו

עכ״פ דעמאלטם איז דער ייטב לב געווען ביים רבי ר׳ אשר״ל אויף שבת אין סאבראנין.

ער האט אים געזעהן נאכאמאל אויף, דעמאלטם וועז דער דברי חיים מיטן ייטב לב זענען געווען אין רימאנוב אויף די יארצייט, און דארט זענען געווען די תלמידים פונעם רבי ר׳ מענדעלע, דער רבי ר׳ אשר״ל איז אויך געווען דארט[10], און דעמאלטם האט מען געזאגט אז די יונגעלייט זאלן שטעלן מעי״ד וועט מען זיי אריין נעמען אין די חבורה.

דעמאלטם איז דער רבי ר׳ אשר״ל געקומען צו די אכסניא פונעם ייטב לב, ער האט אים געוואלט זעהן, און וועז ער איז געקומען אין די אכסניא האט זיך דער ייטב לב געהאט אראפ גלייגט, מ׳האט אים געוואלט אויפוועקן, האט דער רבי ר׳ אשר״ל געזאגט מ׳זאל אים נישט אויפוועקן, ער איז געקומען צו די דירה און געזאגט ער וויל זעהן ווי אזוי ער שלאפט, ער איז אריין געקומען שטיל און האט אים אנגעקוקט, און ער האט געזאגט, ״ער שלאפט שיין״, אזוי האט דער רבי ר׳ אשר״ל געזאגט אויפן ייטב לב.

האדמו״ר מקוויאשד: דער ייטב לב פלעגט צו זאגן אז ער האט געמאכט דעם בעסטן געשעפט.

רבינו: יא, ווייל ער איז געבליבן די לענגסטע אויף דעם עולם, ער איז אוועק דער לעצטער פון די חברייא.

דארט זענען געווען די תלמידים פון רביץ פון לובלין, די גרויסע חברייא, רבי שמעון יערוסלאבער, און דער ראפשיצער רב, און דער דברי חיים מיטן ייטב לב זענען נאך געווען יונגעלייט, זייענדיג דארט האט זיך איינער אנגערופן ׳זאלן די צווויי יונגעלייט (הדברי חיים והייטב לב) זאלן שטעלן ״מעד״, וועט מען זיי אויך אריינענעמען אין די חברייא׳, האבן זיי געשטעלט ׳מעד׳, און מ׳האט זיי אריינגענומען אין די חברייא.

איינם פון די זאכן וואס די חברייא האט געהאט אפגעמאכט צווישן זיך, אז וועז עם קומט א זמן פאר איינעם זאל אוועק גיין פון דעם עולם, דארפן אלע נשמות פונעם עולם האמת אקעגן גיין די נשמה פון דעם וואס געזעגנט זיך יעצט פון דעם עולם, און דער ייטב לב האט געזאגט פארץ הסתלקות אז ער האט געמאכט דאס בעסטע געשעפט פון אלע אין די חברייא, ווייל ער איז דער לעצטער געווען פון די חברייא, און צו אים וועלן אלע קומען...[11]

הרב מבארנוב: מ׳האט פריער מזכיר געווען דעם מאגלעניצער׳ס יארצייט, דער זיידע פלעגט אליינס צו פארציילן די מעשה, אז דעם אמרי נועם׳ס רביצין איז נישט געזונט געווען, און דער מאגלעניצער איז געווען דארט אין די געגנט, און דער אמרי נועם איז געגאנגען מזכיר זיין לטובה זיין רביצין ביים מאגלעניצער, דער מאגלעניצער האט געזאגט א נאכמען פון א מעדעציין וואס מ׳זאל נעמען, וועז ער איז אהיים געגאנגען און האט דאס געזאגט פאר די רביצין, האט די רביצין געזאגט פארץ אמרי נועם, אז א מעדעציין דארף מען צו וויסן וויפיל מ׳זאל נעמען דערפון, איז ער צוריק געגאנגען פרעגן, האט דער מאגלעניצער געזאגט, אז ס׳איז גענוג זי זאל זאגן דעם נאכמען פון די מעדעציין.

וקם רבינו ואמר: המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וכו׳ מ׳זאל נישט וויסן פון קיין צער נאר תמיד מיט שמחה און מיט אלעם גוטן.

נתירא שזקינו היש״מ יקפיד על רבינו אודות דיבורו כנגד אנשי עירו, והייט״ל החביא עצמו מעיני זקינו. אח״כ קרא היש״מ אחר מרן הייט״ל וחיפשו אותו עד שמצאו, ובא אל זקינו, ואמר לו היש״מ: רציתי להכיר לך טובה שהבאת אצלי הרב מראפשיין, ״ווייסט וואס איך וועל דיר זאגן, ער איז א אמת׳ע ירא שמים״. ...והוסיף רבינו הק׳ - אם היו אומרים תואר זו על הרבנים היום, היה זאת אצלם לבזיון...עי״ש.

10 מענין זה יש להעתיק את דברי הספר ׳מבשר טוב׳ שמעיד סדר ישיבת הצדיקים אשר הושיב הרה״ק רבי הירש מרימנוב ז״ל אשר הוא ראה סדר זה בעצמו מדי שנה בשנה, וזה לשונו שם: ״בשב״ק בעת אשר התאספו ראשי הדור על היארצייט של הרה״ק רמ״מ זצ״ל ושבתו כולם שבתם בצל כ״ק אדמו״ר וראו עיני סנהדריא קדושה כשתילי זיתים סביב לשולחנו ואשא את שמותם על שפתי, סדר השולחן הושיב אדמו״ר בראש את שני המאורות הגדולים זקנים שבדור הא׳ ה״ה סבא קדישא רבי ר׳ שמעון מיערסלוב זלל״ה ועל ימינו ה״ה סב״ק רבי ר׳ ישעי׳ אשר מראפשיין זללה״ה ולאורך השולחן הפונה לכותל מזרח בפאת השולחן הושיב את הרה״ק מו״ה רבי ר׳ נפתלי מליזענסק נכד מאורן של ישראל בעל נועם אלימלך זללה״ה ואחריו את הרה״ק מו״ה רבי ר׳ אליעזר מדזיקוב ואחריו ישב הרה״ק הגאון מוה״ר שלום מקאמינקא זללה״ה ואצלו הושיב הרב הגדול והקדוש הגאון מוה״ר חיים האלברשטאם זללה״ה האבד״ק צאנז, ובצד השני הפונה ימה בפאת השולחן ישב אדמו״ר זצ״ל ואצלו הושיב את הרה״ק מוה״ר משה מסאמבור זלל״ה בעמוד״ס תפילה למשה ששבת שם פעם אחת, ובשנה השנית ישב על מקומו בנו הרה״ק מראזלע זללה״ה חותנו של הרה״ק מוה״ר יחזקאל שרגא אבד״ק שינעווע זללה״ה ואחריו ישב הרה״ק מגיד ישרים דק׳ גריידוג ואחריו הרה״ק רבי ואנוויל מליסאווסק זצ״ל, ואחריהם מצד זה ומצד זה ישבו זרע קודש בני הרה״ק מראפשיין, בני הרה״ק מדזיקוב והרה״ק מה״ו פנחס אלימלך מזבארוב זצ״ל והרה״ק מו״ה אלימלך מרודניק זצ״ל נכדי בעל נועם אלימלך, כולם ישבו מעוטפין לבנים כמלאכי צבאות, את אלו ראתה עיני מדי שנה בשנה בצוותא חדא בבואם על היאצ״ט של הרה״ק מוהרמ״מ זללה״ה.

11 כי גם מרן הדברי חיים ז״ל שהי׳ מן הצעירים שבחבריא, נסתלק ביום כ״ה ניסן תרל״ו, ומרן הייטב לב ז״ל נסתלק ביום ו׳ אלול תרמ״ג.

סימן טוב
ומזל טוב

ברכת ציון
וירושלים

באותות יקר ורבותא, כוס של ברכה נקריב בהדרתא, מלא חפני טיבותא, לרום האי מעלתא, איש המורם מעם ברב פעלתא, מגדולי תומכי אורייתא, תורה וגדולה משולבות אצלו, מה טוב חלקו וחבלו, מפורסם במעשי הצדקה וחסד, ותיק וחסיד אשר עם קונו מתחסד, אוצר כל כלי חמדה וסגולה, נודע לשבח ולתהלה, עומד לימינינו בכל עת ועונה, בדעת ובתבונה, שמו משבחים בשפתי רננה.

הרבני הנגיד המפואר

מוה"ר רפאל פערלמוטער הי"ו

מראשי קהילתינו הק' במאנסי יצ"ו
מגדולי תומכי מוסדותינו פעיה"ק ת"ו

מזלא טבא וגדיא יאה **לרגל שמחת נישואי בתו שתחי'** בסימן טוב ובמזל טוב

מה' יתן משאלותינו, מעומק לבינו, שיזכה לברכות עד בלי די
ומשמי מעל יתברך בבני חיי ומזוני רוויחי אושר ועושר וכ"ט
סל מלא ברכות, מגנזי צחצחות, נחת דקדושה לשלם ולחיים ולט"ב
דשנים ורעננים, שנים נעימים, בשבר פעליו ומעשיו לטובת הכל"ל
ויזכה לכל הברכות והישועות אשר בתורתינו הקדושה חקוק וכתו"ב
הבנה ותבונן עיר קדשינו, בביאת גואלינו, ובבנין ציון ו**ירושלים**

הכו"ח בברכת ציון וירושלים

ישכר יצחק יואל

בשם הנהלת המוסדות

פעיה"ק ירושלים תוכב"א

דברות קודש

מאת כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

מעמד נעילת החג
יום שמחת תורה תשפ"ג לפ"ק

בביהמ"ד הגדול בקרית יואל יע"א

הגלה נא ופרוס חביבי עלי את סוכת שלומך תאיר ארץ מכבודך.

קען זיין אזוי, עס שטייט אין בני יששכר אויף דעם וואס מ'זאגט יעדן טאג ביים דאוענען 'עזרת אבותינו אתה הוא מעולם מגן ומושיע להם ולבניהם אחריהם בכל דור ודור', דאס איז א תפילה וואס מ'זאגט עס יעדן טאג ביים דאוענען, וואס איז דער חילוק צווישן 'עזרה' און 'ישועה'? ברענגט ער צו, אז 'עזרה' איז דער פשט אז מ'העלפט איינעם אפילו ווען יענער בעט ניטאמאל, מ'וויסט אז יענער דארף האבן הילף און מ'טראגט זיך אים אן מ'העלפט אים, דאס הייסט א 'עזר' אפילו יענער האט נישט געבעטן. 'ישועה' איז דער פשט ווען יענער האט א געברויך, און ער בעהט און מ'העלפט אים, דאס הייסט ישועה, ישועה איז מ'העלפט יענעם נאך א בקשה.

זאגט ער אזוי, די אבות זיי זענען געווען זייער חשוב ביים הייליגן באשעפער, זיי האט דער אויבערשטער געהאלפן אין א בחינה פון טרם יקראו ואני אענה, נאך אידער זיי האבן געבעטן, זיי האבן נישט געדארפט גארנישט בעטן, דער אויבערשטער האט געוואוסט וואס זיי דארפן און ער האט משפיע געווען, דאס איז געווען ביי די אבות. די קינדער זיי זענען שוין נישט אין אזא גרויסע מדריגה, זיי זענען שוין אין א שוואכערע מדריגה, זיי דארפן בעטן, און אז זיי בעטן העלפט דער אויבערשטער.

זאגט ער 'עזר"ת אבותינו אתה הוא מעולם', פאר די אבות ביזסטו געווען א 'עזר', 'מגן ומושי"ע להם ולבניהם אחריהם', פאר די קינדער ביזסטו נאר א מושי"ע, אז מ'בעהט העלפט מען. קומט אויס אז פאר די אבות, זיי האבן נישט געדארפט בעטן, און מ'האט זיי געגעבן, פאר די שפעטער'דיגע דורות האט מען אויך געגעבן, אבער מ'האט שוין געדארפט מתפלל זיין, מ'האט שוין געדארפט בעטן.

אין קדושת יו"ט פרשת נשא, זאגט ער, אונזער דור איז א שוואכער דור, ער רופט עס אן א דור יתמי דיתמי, זייער א שוואכער דור, תש כוחינו, אזוי זאגט ער, די כוחות זענען שוואך, דער שכל איז אפגעשוואכט אין עבודת ה', אונז קענען מיר ניטאמאל בעטן, אונז קענען מיר ניטאמאל דאוענען די תפילות אזוי ווי עס דארף צו זיין, מ'קען ניטאמאל פארלאנגען אונז זאלן מיר בעטן, אונז זאלן מיר האבן א ריכטיגע תפילה, א ריכטיגע בקשה פארן בורא כל עולמים, נו אויב אזוי, ווי אזוי וועלן מיר געהאלפן ווערן? מ'דארף געהאלפן ווערן נאר מיט א בקשה, און אז אונז זענען מיר נישט וועדר, אונז קענען מיר נישט ארפע לייגן געהעריגע בקשות צום בורא כל עולמים, איז ווי אזוי קען מען ערווארטן א ישועה. זאגט ער, ווייל אונז זענען מיר אין אזא שוואכער

מצב, העלפט אונז דער אויבערשטער אומגעבעטן, אזוי איז דער זיידע ז"ל דער קדושת יו"ט מחדש.

טייטש ער אזוי, 'כי שחה לעפר נפשינו', ווייל אונז זענען מיר אראפ געבויגן ביז צו די ערד, אונז זענען מיר נעבעך זייער אין א שוואכן מצב, זייער אין א נידעריגע מצב בגשמיות וברוחניות, אזוי זאגט ער, וועגן דעם איז 'קומה עזרת"ה לנו', וועסטו אונז דארפן העלפן אומגעבעטן, 'קומה עזרת"ה לנו' וועט דער אויבערשטער זיין א עז"ר, נישט קיין מושי"ע.

דער חיד"א ברענגט אראפ מערערע טעמים, פארוואס מ'מאכט סוכות א זכר לענני כבוד, יעדער איינער וויסט אז סוכות איז א זכר צו די ענני הכבוד וואס איז געווען אין מדבר, דער אויבערשטער האט דאך געגעבן נאך זאכן, אין מדבר איז געווען 'מן', ס'איז א געווען א 'באר', און ס'איז געווען 'ענני כבוד', מ'מאכט נישט קיין זכר נישט צום מן, און נישט צום באר, נאר צו די ענני הכבוד, פארוואס? ברענגט דער חיד"א מערערע טעמים, איין טעם ברענגט ער, ווייל מן און באר האט מען געבעטן, מ'האט זיך באקלאגט אז מ'האט נישט צו עסן, מ'האט נישט צו טרונקען, ענני כבוד האט מען זיך נישט באקלאגט, דאס האט מען געגעבן אומגעבעטן, דאס איז אן אנדערע בחינה, וועגן דעם מאכט מען א זכר פאר די ענני כבוד און נישט פארן מן און באר, אזוי זאגט דער חיד"א.

סוכה געפינען מיר אין די ספרים אז ס'איז צוויי פאכיג, פון איין זייט איז עס א רמז אויפן גלות, מ'איז נישט אין א דירת קבע, ויתהלכו מגוי אל גוי, דאס איז א רמז אויפן גלות. און אז ס'איז א רמז אויפן גלות, א שוואכן מצב, ווי דער תפארת שלמה זאגט, 'נבוכים הם בארץ סגר עליהם המדבר' מ'איז אזוי פארפלאנטערט מ'איז אזוי מגושם אז דער כח הדיבור דער כח התפילה איז פארפלאנטערט, ס'איז פארמאכט, ס'איז פארשלאסן, מ'קען נישט דאוונענען. קומט אויס, אז דער סוכה ווייזט אויפן גלות, אויפן שפלות ווי אזוי מ'איז, מ'קען ניטאמאל געהעריג דאוונענען, איז ווי אזוי וועט דער אויבערשטער העלפן?, נאר אזוי ווי דער זיידע ז"ל דער קדושת יו"ט זאגט, 'כי שחה לעפר נפשינו' איז 'קומה עזרת"ה לנו', וועט דער אויבערשטער העלפן אזוי.

וועגן דעם הגלה נא ופרוס חביבי עלי את סוכ"ת שלומיך, סוכה איז א זכר פארן גלות, און ס'איז אויך א זכר פאר די ענני כבוד, פארוואס מאכט מען א זכר פאר די ענני כבוד? ווייל אומגעבעטן האט דער אויבערשטער געגעבן, ווייל סוכות איז א זכר פארן גלות, פארן שפלות'דיגן מצב וואס מ'איז אין גלות, איז עס א זכר צו ענני כבוד, העלפט דער אויבערשטער פאר די אידישע קינדער אומגעבעטן, מ'דארף גארנישט מתפלל זיין, דער אויבערשטער ווייסט דאך וואס מ'דארף צו האבן, דער אויבערשטער קוקט אן יעדן איד, און ער וויסט יעדן וואס ער דארף צו האבן, איז ער משפיע.

האב איך אינזין געהאט אזוי, עס איז באקאנט די גמרא אין מסכת תענית (דף ח:), בימי רבי שמואל בר נחמני איז געווען צוויי צרות, ס'איז געווען א 'כפנא', ס'איז געווען א הונגער, און ס'איז געווען א 'מותנא', ס'איז געווען א מגיפה ל"ע, א שווערער מצב, האט מען געוואלט מתפלל זיין צום אויבערשטן אז מ'זאל געהאלפן ווערן, האבן זיי געזאגט, היכי נעביד, ניבעי רחמי אתרתי, מ'זאל מתפלל זיין אויף ביידע, זאגט ער, אתרתי לא אפשר, מ'קען נישט מתפלל זיין אויף צוויי זאכן, מ'קען נאר מתפלל זיין אויף איין זאך, האט מען געזוכט א עצה ווי אזוי מ'זאל מתפלל זיין אויף איין זאך און מ'זאל געהאלפן ווערן מיט ביידע זאכן, אזוי פארציילט אונז די גמרא.

כ'האב מיך אזוי מתבונן געווען אין די גמרא, דאס איז נאר אז מ'וועט געהאלפן דורך בקשה, דעמאלטס איז א פראבלעם, אז מ'דארף מתפלל זיין און מ'קען נישט מתפלל זיין אויף צוויי זאכן, דעמאלטס ווי אזוי גיט מען זיך אן עצה, במילא האט מען א פראבלעם, אבער טאמער וועט מען געהאלפן אין א בחינה 'עזר' אומגעבעטן, דער אויבערשטער העלפט אומגעבעטן, נו, ביים אויבערשטן איז דא א מאנגל? ער קען נישט טוהן צוויי זאכן? ער קען טוהן צוויי זאכן, ער קען פינעף זאכן, ער קען אכט זאכן, ער קען צוואנציג זאכן, דער אויבערשטער האט א כח והגבורה צו טוהן אלעס, דער גאנצער פראבלעם אז מ'קען נישט מתפלל זיין אויף צוויי זאכן איז נאר וועט מ'דארף צוקומען צו תפילה און צו בקשה, דעמאלטס קען מען נישט מתפלל זיין אויף צוויי זאכן, טאמער קומט מען צו די בחינה פון עז"ר, דעמאלטס איז עס אהן א גבול, דער אויבערשטער איז בכח, לו הכח והגבורה, ער קען געבן און געבן וויפיל זאכן מ'דארף און וואס מ'דארף צו האבן. דער אויבערשטער איז א עוז"ר דלים, דער אויבערשטער העלפט, דער אויבערשטער איז א עוז"ר, ער איז א בחינה פון העלפן, במילא אז דער אויבערשטער איז א בחינה פון עוז"ר, קען ער העלפן פאר יעדן איינעם מיט וואס ער דארף.

דאס איז 'הגלה נא ופרוס חביבי עלי את סוכת שלומיך', דורך דעם איז 'תאיר ארץ מכבוד"ך', וועט די גאנצע וועלט אויפגעלאכטן פון די ענני כבוד, די ענני הכבוד האט מען

געגעבן אומגעבעטן, און אז מ׳גיט דאס אומגעבעטן איז תאי״ר אר״ץ, ווערט אויפגעלאכטן דער אר״ץ, אלע בקשות אלע ענינים וואס א איד דארף, אלעס ווערט מען געהאלפן. עס קומט אראפ, יו״ט סוכות ווען מ׳געזעגנט זיך פון אזעלכע ימים טובים, איז דאך דא בקשות וואס אידישע קינדער דארפן האבן, דער דארף בכה, און דער דארף בכה, און נישט נאר זה בכה וזה בכה, דער דארף בכה בכה ובכה, ס׳איז דא מענטשן וואס דארפן דאס, און דארפן דאס, זיי דארפן פארשידענע בקשות, מ׳דארף צוקומען צו מערערע זאכן, איז ווי אזוי זאל ער בעטן? דער זיידע ז״ל דער קדושת יו״ט האט אונז אראפ געלייגט א געוואלדיגן יסוד, אז ׳כי שחה לעפר נפשינו׳, אז ס׳איז דא א געוואלדיגן שפלות, איז ׳קומה עזרת״ה לנו׳, דעמאלטס איז דער אויבערשטער בבחינת עז״ר, א בחינת עזר אומגעבעטן, און אז ס׳איז אומגעבעטן איז עס אומגעצוימט, איז דא צו האפן אויף ישועות פונעם אויבערשטן, אז דער אויבערשטער וועט העלפן בעזר שמו יתברך, אומגעצוימט, וויפיל געברויכן א מענטש דארף אלעס וועט מען מיטן אויבערשטן׳ס הילף באקומען.

ביום השמיני עצרת תהיה לכ״ם׳, לכם לכל צורכיכם, ׳כל מלאכת עבוד״ה לא תעשו׳, עבודה שבלב איז דאך תפילה, כל מלאכת עבודה שבלב לא תעשו, מ׳וועט נישט דארפן בעטן, דער אויבערשטער וועט געבן אומגעבעטן, דער אויבערשטער ווייסט יעדער איינער וואס מ׳דארף, און וויפיל זאכן מ׳דארף צו האבן, אלע געברויכן וואס א איד דארף האבן וועט דער אויבערשטער העלפן און משפיע זיין פאר יעדע אידישע משפחה, פאר יעדן אידישן נפש, וועט ער געבן די מחסורו אשר יחסר לו, והריקותי לכם ברכה עד בלי די, דער אויבערשטער וועט געבן פאר אלע אידישע קינדער וואס מ׳דארף צו האבן.

וען מ׳גייט ארויס פון דעם יו״ט, גייט מען ארויס אז ס׳וועט זיין קומה עזרת״ה לנו, דער אויבערשטער וועט זיין א עז״ר פאר יעדן איינציגן אידישן שטוב, פאר יעדע אידישע משפחה, פאר יעדן אידישן נפש, דער אויבערשטער וועט העלפן, עס קומט מיטן אויבערשטן׳ס הילף, בעזר שמו יתברך, א גוט געבענטשט געזונט יאר אין אלע ענינים, עס וועט זיין א פריליך יאר, א לוסטיג יאר, א געבענטשט יאר, אלע ענינים וואס מ׳דארף צו האבן וועט זיין.

*

נאר כ׳וויל אביסל רעדן פון די הקפות, כ׳האב דערמאנט ביי די הקפות וואס אונז האמיר דאס בירושה פונעם זיידן דער ייטב לב ז״ל. דער זיידע ז״ל דער עצי חיים האט אמאל געזאגט ״דער זיידע״ - ווען ער האט געזאגט ׳דער זיידע׳, האט ער געמיינט דעם ייטב לב. האט ער אמאל געזאגט ״דער זיידע האט אונז איבערגעלאזט א שיינע ירושה, די צווייטע טעג סוכות״ אזוי האט ער געזאגט. די צווייטע טעג סוכות. דאס האט ער איבערגעלאזט א ירושה.

דער זיידע ז״ל דער ייטב לב האט צוואמגעשטעלט די הקפות. דאס הייסט אז ער האט דאס מלקט געווען. עס זענען דא נאך צדיקים וואס האבן מסדר געווען הקפות. יעדער האט דאס מלקט געווען לויט זיין תכונת הנפש, ס׳איז דא פון צאנז, פון דינוב, קאזניץ, אלע רבי׳ס האבן געהאט א סדר פאר די הקפות. דער ייטב לב האט אראפגעלייגט כוחות און ער האט מסדר געווען די הקפות, אבער נישט נאר אז ער האט מסדר געווען דעם סדר פון די הקפות, די הקדמה, וואס מען זאל זאגן ביי די הקפות, די לאנגע הקדמה, דער ייטב לב האט אזוי מסדר געווען אז עס זאל זיין א גרויסע הקדמה און נאכדעם האט ער אזוי מסדר געווען אז עס זאל קומען די הקפות.

אבער ער האט מסדר געווען אויך זמנים פאר די הקפות. אין ייטב פנים שרייבט ער דאס, ער זאגט, שמחת תורה פירט מען די הקפות, מען הייבט אן כחצות הלילה, אזוי זאגט ער, כחצות הלילה, און עס ווערט געפירט ממש ביז פארטאגס, אז ווען מ׳דארף גיין עסן די סעודה, דארף מען אריינכאפן צו עסן די סעודה שנעל, אזוי שרייבט ער, ממילא דאוונט מען שפעט, אזוי שרייבט ער, ביטאג מאכט מען ווייטער די הקפות שפעט, און אויך שפעטער פארנאכטס דארף מען שנעל אריינכאפן די סעודה.

מ׳הייבט אן צו זאגן אזוי, ס׳איז דאך יום טוב, עס דארף דאך זיין לכם, נו וואספארא לכם איז דאס? זאגט ער ״עצרת תהי׳ לכם״ מען דארף אינהאלטן דעם לכם.

דער זיידע ז״ל האט אראפגעלייגט די הקפות, יום טוב שמיני עצרת און שמחת תורה דארף זיין לכם. וואס מיינט דער לכם? צו מיינט דער לכם, מעדני מלכים, משקאות עריבות, אזוי אז עס זאל גלאנצן די אויגן, דאס הייסט לכם? צו הייסט לכם, זיצן אין ביהמ״ד שעות ארוכות און טאנצן מיט די תורה? אוועק געבן די כוחות, דאס קאסט דאך כוחות עצומות.

האט דער ייטב לב געזאגט אזוי, א גרויסער יסוד צום סדר ההקפות האט ער געזומען פונעם זיידן דער ישמח משה. דער ישמח משה האט געטאנצן די הקפות שעות ארוכות. דער ישמח משה האט דאס געזומען פונעם מהרש״א. דער ישמח

משה איז געווען אן אייניקל פונעם מהרש"א, האט ער געזאגט אז דער מהרש"א האט געטאנצט די הקפות עד כלות הנפש! דער ישמח משה זיין אייניקל האט דאס גענומען פון אים.

דער ייטב לב זיין אייניקל האט דאס גענומען און מסדר געווען ער האט צוזאמגעשטעלט א סדר ההקפות, ער האט דאס גערדרוקט, נאך אינדערהיים איז דאס געווען גערדרוקט, ר' משה נאנאשער האט דאס גערדרוקט, ס'איז געווען גערדרוקט, און אזוי האבן אידן זיך גענפירט.

ס'איז היינט שוין תשפ"ג. דער ייטב לב איז נסתלק געווארן תרמ"ג. ס'איז דא שוין הונדערט-און-פערציג יאר פונעם הסתלקות פונעם ייטב לב. ס'קען נאך זיינט היינט תשפ"ג, הונדערט-און-פערציג יאר נאכ'ן הסתלקות פונעם ייטב לב, זאל מען זיך צוזאמגעקומען אזא ציבור גדול לאלפים, טאנצן דעם סדר ההקפות אויפ'ן דעם אופן ווי דער זיידע דער ייטב לב האט געוואלט אז מען זאל טאנצן. און טאקע 'אזוי' האט ער געוואלט אז מען זאל טאנצן די הקפות.

איך האב שוין נאכגעזאגט וואס איך האב געהערט אז דער אנדערער זיידע, דער הייליגער דברי חיים זי"ע, מ'האט אים פון ערגעץ אנגעפרעגט, וויאזוי מען זאל פירן די צווייטע טעג, מ'האט געהאט א שאלה. האט ער געענטפערט אויפ'ן צאנזער נוסח אזוי "מ'זאל דריי נעכט נישט שלאפן און דריי טעג נישט עסן"...

א גאנצן טאג זאל מען זיין אין ביהמ"ד. פארנאכטס זאל מען אריינכאפן עפעס עסן, אבער א גאנצן טאג זאל מען זיין אין ביהמ"ד.

אבער איך האב מיינע התרגשות'דיגע געפילן, וואס איך וויל דא ארויסברענגען, פון הושענא רבה אויפדערנאכט. מ'האט זיך געשטעלט ואגן תהלים דא אין ביהמ"ד, ס'איז געווען ארום האלב צווי אויפדערנאכט, ס'האט געדויערט צווי שעה, ביז האלב פיר. ס'איז געווען א פולע ביהמ"ד, געפאקט פון האלב צווי ביז האלב פיר, אסאך הונדערטער אידן האבן געזאגט תהלים.

מ'האט געלייגט משנה תורה אויף אסאך פלעצער און איך שטעל מיך פאר אז אידן האב אויך אויף אנדערע פלעצער געזאגט תהלים, עס איז דאך אזוי פון אריה"ק מסודר. אבער אז אזויפיל אידן זאלן ואגן תהלים פון האלב צווי ביז האלב פיר אום הושענא רבה, דאס איז דער שבח פונעם ציבור. איך טוה עס שטארק באוואונדערן.

און דאס זעלבע מיט די הקפות. די הקפה'לעך איז געדרוקט, דאס פארקויפט מען אין אלע ספרים געשעפטן און אין אלע מקוואות, אסאך אידן קויפן דאס, און עס ווערט געזאגט. אבער אויף וואס פאר אן אופן ווערן אפגעראכטן די הקפות? צו ווערט דאס אזוי אפגעראכטן אויף דעם אופן ווי דער ייטב לב האט געוואלט אז מען זאל פירן די הקפות?

איך ווייל דאס ארויס ברענגען לשבח פונעם ציבור. אום תשפ"ג זאל מען דא אין אמעריקע אינעם מגושם'דיגן לאנד, זאל זיין אזא ציבור אידן, א גאנצן נאכט איז מען אויף, און בייטאג ווייטער, ביז צום זמן ממש, וועט מען האט געענדיגט די הקפות איז געווען שוין נאך די שקיעה, אויף אסאך פלעצער האט מען שוין לאנג געהאט געדאוונט מנחה...

איך וועל זאגן, ס'איז שוין אויסגעקומען ארויס צו ברענגען דעם פראבלעם, און מען הערט דאס שוין פון אנדערע אויך, ווייל יעדער טוט אנערקענען אז ס'איז דער מציאות אזוי, ס'איז צוטיילט אין יעדע קהלה, ס'איז דא דער מחנה אלקים און דער מחנה מגושמים.

די מחנה מגושמים האבן אויך געפראווט שמחת תורה, אבער ס'איז אן אנדערע שמחת תורה... ס'מיינט עפעס אנדערש ווי דער שמחת תורה וואס מען האט געזען דא אין ביהמ"ד. אמעריקע שטעלט צו ס'זאל זיין מאכלים ערבות מיט משקאות מיט אלע תענוגים, און מענטשן רעדן זיך איין אז דאס איז שמחת תורה.

ניין, נישט דאס איז שמחת תורה. שמחת תורה איז, אידן פארברענגען אין ביהמ"ד שעות ארוכות, פארשוויצט, דורכגעווייקט, מען טאנצט שעות ארוכות מיט אן התלהבות אש, דאס האט דער ייטב לב געוואלט.

דער ייטב לב האט געזאגט, ער האט דאך געהייסן אויפשרייבן אויף זיין מצבה "העמיד תלמידים הגונים וישרים" תלמידים איז נישט נאר לדורו, נאר די אלע וואס גייען אזוי, מ'פירט הקפות אויפ'ן סדר ההקפות וואס דער ייטב לב האט מסדר געווען, דאס זענען די תלמידים פונעם ייטב לב, דאס זענען חסידים פונעם ייטב לב.

כ'האב דערציילט דעם יום טוב, איך האב געהערט נישט לאנג צוריק די מעשה, דער ייטב לב האט געפרעגט איינעם פון די תלמידים (הרב החסיד ר' יעקב חיים דייטש ז"ל שו"ב בכפר לאצא הסמיכה לעיר איהעל) [וואס איז געווען א בעל תפלה אין די ימים נוראים], דו וועסט מיך אינזינען האבן ביים דאוונען? האט ער געזאגט אז יא, ער וועט אינזינען האבן דעם רבי'ן. האט דער

ייטב לב אים געפרעגט וואו וועסטו מיך אינזינען האבן? האט ער געענטפערט ביי "ובכן צדיקים". האט דער תלמיד צוריקגעפרעגט און וואו וועט דער רבי מיך אינזינען האבן? האט ער געענטפערט ביי "וחסידים ברנה יגילו" אזוי האט דער ייטב לב געזאגט.

איך טראכט, וחסידים ברנה יגילו מיינט מען דעם ציבור דא, דער ציבור חסידים וואס האבן געטאנצן די הקפות פונעם ייטב לב, מיטן סדר פונעם ייטב לב, דאס איז "וחסידים ברנה יגילו" זיי האט דער ייטב לב אינזינען, אז עס זאל זיין וחסידים ברנה יגילו, עס זאל זיין שטענדיג ברנה יגילו, מיט פרייד מ׳זאל זיך קענען פרייען, עס זאל זיין שמחה אין אידישע הייזער, ערליכע אידישע דורות.

דער אויבערשטער זאל העלפן מ׳זאל זיך פרייען איינער מיטן צווייטן, איין איד מיטן צווייטן, קינדער מיט די עלטערן, און די עלטערן מיט די קינדער, זיי זאלן זיך פרייען מיט שמחת בניהם ובני בניהם, ויהיו זרעי וזרע זרעי תלמידי חכמים וחסידים אהובים למעלה ונחמדים למטה.

דער אויבערשטער זאל העלפן ערליכע ליכטיגע געבענטשטע אידישע דורות דא אין אמעריקע, אין די טריפה׳נע אמעריקע. דער אויבערשטער וועט העלפן מ׳וועט אויפשטעלן ערליכע געבענטשטע אידישע דורות וואס ביז ביאת הגואל וועט מען זיך קלאמערן און טאנצן די הקפות וואס דער זיידע ז״ל דער ייטב לב האט מסדר געווען. אלע וועלן מיר זיך טיילן מיט די ירושה פונעם ייטב לב, דאס איז די הקפות ווי דער זיידע האט געזאגט אז ער האט געלאזט א ירושה, ס׳איז א ירושה פארן גאנצן ציבור.

דער אויבערשטער זאלפן העלפן מ׳זאל אויס׳פועל׳ן כל מילי דמיטב, והריקותי לכם ברכה עד בלי די, דער אויבערשטער זאל העלפן א גוט געבענטשט געזונט יאר, מ׳זאל זוכה זיין צו די גאולה שלימה במהרה בימינו אמן.

*

לימוד מסכת ברכות (דף טז:)

רבי אלעזר בתר דמסיים צלותיה אמר הכי יהי רצון מלפניך ה׳ אלהינו שתשכון בפורינו אהבה ואחוה ושלום וריעות ותרבה גבולנו בתלמידים ותצליח סופנו אחרית ותקוה ותשים חלקנו בגן עדן.

כ׳דערמאן מיך ווען מ׳זאגט ׳ותרבה גבולינו בתלמידים׳ און נאכדעם ׳ותשים חלקינו בגן עדן׳. מ׳האט גערעדט פריער פונעם ייטב לב, פונעם זיידן, דער זיידע ז״ל איז געווען א איש פלא דער גאנצער ייטב לב, ער איז געווען דער גרויסער תלמיד חכם, דער גרויסער צדיק, דער גרויסער קדוש, און דער גרויסער מרביץ תורה.

ער האט אמאל געזאגט, ער האט פארגעלערנט פאר די בחורים, האט ער געזאגט, בחורים, איך בעט ענק, א מענטש לעבט נישט אויף אייביג, און וואס וועט זיין מיט מיר נאך די הונדערט און צוואנציג יאר, מ׳וועט דאך מיך פארווארפן, זאגט ער, איך בעט ענק, עטץ זאלטס טוהן א טובה פאר מיין נשמה, מיך ארויס נעמען פונעם פינסטערן גיהנום, אזוי האט ער געבעטן פאר די בחורים, מ׳זאל אים טוהן א טובה און אים ארויס נעמען פונעם פינסטערן גיהנום.

האב איך געזאגט, ׳ותרבה גבולינו בתלמידים׳ און נאכדעם ׳ותשים חלקינו בגן עדן׳ דאס איז אן עקסטערע ברכה, דער ייטב לב האט דאס אזוי געזאגט פאר די תלמידים.

*

רבי יוחנן בתר דמסיים צלותיה אמר הכי יהי רצון מלפניך ה׳ אלהינו שתציין בבשתנו ותביט ברעתנו ותתלבש ברחמיך ותתכסה בעזך ותתעטף בחסידותך ותתאזר בחניניותך ותבא לפניך מדת טובך וענותנותך.

רבי זירא בתר דמסיים צלותיה אמר הכי יהי רצון מלפניך ה׳ אלהינו שלא נחטא ולא נבוש ולא נכלם מאבותינו.

כ׳דערמאן מיך אן אנדערע מעשה פונעם ייטב לב, ס׳איז דא אסאך מעשיות פון אים, כ׳האב אמאל געהערט פונעם טאטן ז״ל, דער ייטב לב האט אמאל געזאגט אויך וועז ער האט פארגעלערנט, ער האט געערעדט פאר די בחורים, האט ער אנגעהויבן צו רעדן מיט אן התמרמרות פון זיך אליינס, ער האט געערעדט אזוי צובראכן פון זיך, ער האט נישט קיין תורה, ער האט נישט קיין יראת שמים, ער האט זיך זייער אזוי מתמרמר געווען, וועז ער האט געענדיגט האט ער געזאגט, אבער אין זאך וויל איך אייך בעטן בחורים, דאס וואס כ׳האב אייך דא פארציילט, זאגטס דאס נישט אוים פאר די בעלי בתים פון קהל, וויייל וועז די בעלי בתים וועלן דאס הערן די אלע זאכן, וועלן זיי מיר אויפהערן צו צאלן געהאלט... דער ייטב לב האט געקענט זאגן א וועדטל, ער האט געזאגט וועדטלעך, האט ער געזאגט מ׳זאל עס נישט אויסזאגן פאר די בעלי בתים וויייל זיי וועלן הערן אזעלכע שרעקליכע זאכן וועלן זיי נישט וועלן צאלן קיין געהאלט.

שירו לו שיר ציו"ן

אילו פינו מלא שירה, אין אנו מספיקים להביע ברכותינו כדת וכשורה, קדם האי גברא יקירא, עומד בראש הפעולות דמוסדותינו לעבדה ולשמרה, אפס קצהו ממעשיו הכבירים מי יוכל לשערה, ותהי ידיו אמונה כחשיכה כאורה, ברוח ובנפש מסורה, בעוז ובגבורה, לעמוד בראש מוסדותינו המעטירה, זה חלקו מכל עמלו לעמוד לפני העדה לשרתו, וזה חפצו ותשוקתו, להרבות פעלים לטובת בנ"י ציו"ן היקרים, לעשות נחת רוח לרבותינו עטי התמרים, מנצח על מלאכת בית ה' מהחל ועד גמורים, עליו תלוי כל שלטי הגיבורים, ע"כ נברך אותו בשבחות ושירים.

ה"ה הרה"ח המפואר כש"ת

מוה"ר בן ציון אברהם כהן הי"ו

מנהל מוסדות יטב לב באה"ק

לרגל הולדת נכדתו בסימן טוב ובמזל טוב

אצל חתנו האברך במשמעו וכמדרשו, מופלג במעלות ובמדות נשגבות, כש"ת

הר"ר **יואל בער שוואַרץ** הי"ו

מ ה ינתן משאלותיו, מעומק לבינו, שיזכה לברכות עד בלי די
ומשמי מעל יתברך בבני חיי ומזוני רוויחי אושר ועושר וכ"ט
ס ל מלא ברכות, מגניו צחצחות, נחת דקדושה לשלם ולחיים ולט ב
ד שנים ורעננים, שנים נעימים, בשכר פעליו ומעשיו לטובת הכל ל
ויזכה לכל הברכות והישועות אשר בתורתינו הקדושה חקוק וכתו ב
ת בנה ותכונן עיר קדשינו, בביאת גואלינו, ובבנין ציון ו ירושלים

הכו"ח בברכת ציון וירושלים

ישכר בעל יאקאן

בשם הנהלת המוסדות

פעיה"ק **ירושלים** תובב"א

מעמד ברכת הקודש
מוצאי שמחת תורה תשפ"ג לפ"ק
בחצר ביהמ"ד הגדול בקרית יואל יע"א

א גוטע וואך און א גוט יאר, א גוט געבענטשט יאר אין אלע ענינים וואס א איד דארף צו האבן, רוחניות'דיגע ענינים און גשמיות'דיגע ענינים. דער אויבערשטער זאל העלפן, אידן האבן מתפלל געווען אין די הייליגע טעג, מ'האט מתפלל געווען צום הייליגן באשעפער און מ'האט אויסגע'פועל'ט אלעס גוט'ס. מיטן אויבערשטענס הילף קומט א גוט געבענטשט יאר פאר אלע אידישע קינדער בכל מקומות מושבותיהם.

אונז דארף מיר וויסן, אונז האמיר געהאט די זכי', היינט איז געווען שמחת תורה, אונז האמיר געהאט די זכי' זיך צו פרייען מיט די הייליגע תורה. אשרינו מה טוב חלקינו ומה נעים גורלינו, פון אלע באשעפענישׂ אויף די גאנצע וועלט, פון די גאנצע בריאה, פון צווישן אזויפיל מיליאנען מענטשליכע באשעפענישן אויף די גאנצע וועלט, זאגן מיר 'אשר בחר בנו מכל עם ורוממנו מכל לשון וקדשנו במצותיו'. מיר דאנקן דעם הייליגן באשעפער, דער אויבערשטער האט 'אונז' אויסגעוועהלט פון אלע אומות, פון אלע פעלקער, פון אלע גוים 'וקדשתנו במצותיו' דער אויבערשטער האט אונז געהייליגט מיט די מצוות.

ווי מען זאגט אין די תפלה 'ותתן לנו ה' אלקינו באהבה את יום שמיני עצרת החג הזה' דער אויבערשטער האט אונז געגעבן דעם הייליגן יום טוב שמחת תורה, אונז האמיר געהאט די זכי' מקבל צו זיין די תורה, מ'האמיר די זכי' צו לערנען די הייליגע תורה, מ'האמיר די זכי' מקיים צו זיין מצוות ה', צו טון דעם רצון ה'. אשרינו מה טוב חלקינו ומה נעים גורלנו, ווער פון די אומות העולם קען זיך צו אונז צוגלייכן.

וועד פון די אומות העולם האט געהאט אזא הייליגן טאג ווי דער הינטיגער טאג שמחת תורה? נאר אונז אידישע קינדער האמיר געהאט אזא הייליגן פרייליכן טאג! מען האט זיך געפריידט מיט די תורה הק', מ'האט זיך געפריידט לכבודן נותן התורה וואס האט אונז געגעבן די הייליגע תורה, מ'האמיר זיך אלע געפריידט מיט די תורה הק', די תורה הק' פארבינדט אונז צום הייליגן באשעפער, קודשא בריך הוא ואורייתא וישראל חד הוא, און די תורה הק' איז דער פארבינדונג צווישן אונז און דעם הייליגן באשעפער.

אונז האמיר געהאט די זכי' היינט ארויסברענגען די רגשי לבבות פון טיפענישׂ פון הארץ פון יעדן איד מיט א דאנק צום הייליגן באשעפער אז מיר האבן באקומען די תורה, און אונז זעמיר דער עם הנבחר וואס אונז האמיר די זכי' צו טון דעם רצון ה', און דאס איז ארויסגעברענגט געווארן די טיפע געפילן פון אלע אידישע קינדער מיט א גרויסע שמחה מיט ריקודין של מצוה, מ'האט זיך אזוי געטאנצט און געפריידט לכבודן הייליגן באשעפער.

אשרינו וואויל איז אונז, וואויל איז פאר אונז אידישע קינדער בזה, און וואויל איז פאר אידישע קינדער בבא. קיינער פון די גאנצע וועלט קען זיך נישט צו אונז צוגלייכן, מי ידמה לנו ומי ישוה לנו, צו אונזער געהויבענקייט, צו אונזער הייליגקייט וואס אונז זעמיר מקושר צום הייליגן באשעפער און צו די הייליגע תורה. און דאס איז ארויסגעברענגט געווארן דער הינטיגער טאג, די גרויסע שמחה פון כלל ישראל, אז מ'האט זיך געפריידט שעות ארוכות האט מען געטאנצן מיט ריקודין עילאין צום הייליגן באשעפער.

דעם היינטיגן טאג וואס מ'האט זיך אזוי געפריידט מיט די תורה, יעדער איד האט געהאט ערליכע מחשבות און גוטע קבלות, יעדער האט געטאנצט מיט די תורה, מ'האט זיך משמח געווען מיט די תורה, און מען האט געזוכט אנצוקניפן א קשר, א שטארקן קשר מיט די תורה, און אונז גיי מיר אי"ה אנהאלטן דעם קשר מיט די תורה.

אבער איין זאך דארף מען וויסן, די אלע קבלות טובות וואס מען האט זיך מקבל געווען, הן אין לימוד התורה, הן אין שמירת המצוות, און הן אין אנדערע זאכן וואס מ׳האט זיך מקבל געווען, דאס דארף מען זען אויסצופירן אויף למעשה און נישט נאכצולאזן.

עס איז דא א מורא׳דיג וואורט אין קרן לדוד אויף שמיני עצרת. ער ברענגט אראפ א גמרא, עס איז געווען א קנינ׳ג כורש, וואס ביים צווייטן ביהמ"ק האט ער געהאלפן אויפבויען דעם ביהמ"ק. זאגט די גמרא, אז כורש איז געווען א רשע. פארוואס איז ער געווען א רשע? ווייל קודם ווען מען האט געדעדט פון אויפבויען דעם צווייטן ביהמ"ק האט ער געזאגט אז ער געט אלעס וואס מען ברויך צו קענען בויען דעם ביהמ"ק, ממש אומגעצוימט. ער געט אלעס וואס מען דארף, אלעס שטעלט ער אהער – ער איז דאך געווען א גרויסער רייכער קעניג.

למעשה שפעטער האט ער געטון אנדערש, ער האט געגעבן גאר א גרויסן סכום וואס פון דעם האט מען באצאלט די ארבעטער און מען האט געבויט דעם ביהמ"ד, אבער זיין נתינה איז שוין נישט געווען אומגעצוימט. זאגן חז"ל אז ער איז א רשע. פארוואס איז ער א רשע? ער האט דאך למעשה געגעבן אזויפיל געלט פארן ביהמ"ק?. זאגט דער קרן לדוד, אז ער איז א רשע, ווייל ער איז צוריקגעגאנגען. קודם האט ער געזאגט ער געט געלט אומגעצוימט, ווי מען רופט דאס ׳אנלימיטעד׳ ער געט אהן קיין גבול, אבער נאכדעם האט ער באשטימט אז ער געט נאר מיט א גבול, מיט א מאס.

מ׳טאר נישט צוריקגיין!, צוריקגיין איז א גרויסער פראבלעם, מעלין בקודש ולא מורידין, און ער איז אראפגעגאנגען, האט ער שוין נישט געטויגט.

אונז דארף מיר וויסן, וועז אונז האמיר היינט געטאנצן מיט די תורה, און אונז האמיר מקבל געווען קבלות טובות, דארף מען זען אויסצופירן די קבלות טובות אינגאנצן, און נישט צוריקגיין, נישט רעדוצירן, נישט נאכלאזן, נישט צו מאכן קיין פשרות. מיטן אויבערשטנ׳ס הילף גיי מיר אויספירן אלעס וואס מ׳האמיר זיך מקבל געווען, יעדער איינער לפי ערכו ומדרגתו.

עס האבן זיך מקבל געווען די בחורים צום נייעם זמן, אז מען וועט זיצן און עוסק זיין בתורה בהתמדה.

די תלמוד תורה קינדער האבן זיך מקבל געווען זיי וועלן גיין אין חדר און לערנען זיך אויפפירן ווי ערליכע חשוב׳ע קינדער דארפן זיך אויפירן.

אינגעלייט יושבי אהל האבן זיך מקבל געווען צו לערנען בהתמדה במשך פונעם יאר און דורכצולערנען פארשידענע ענינים, זאל דער אויבערשטער העלפן אז זיי זאלן דאס קענען אויספירן אינגאנצן.

און דאס זעלבע בעלי בתים האבן זיך מקבל געווען ערליך צו האנדלן, זיך צו פירן על פי תורה, בשבתך בביתך ובלכתך בדרך, צו געבן צדקה, קובע עתים זיין לתורה, זאל דער אויבערשטער העלפן א זיי זאלן דאס קענען אויספירן אינגאנצן. מ׳גייט אי"ה זיצן אין די בתי מדרשים, יעדער וועט האבן א שיעור בקביעות יעדן טאג, טאג-טעגליך, נישט נאכלאזן.

דאס זעלבע אין עזרת נשים, נאך אזא געהויבענעם חודש, אנגעהויבן חודש אלול, ראש השנה, עשרת ימי תשובה, יום כיפור, סוכות, שמחת תורה, אלע האבן געהאט ערליכע מחשבות, גוטע הרהורים, ערליכע קבלות. וואס מ׳האט זיך מקבל געווען פארשידענע ענינים וואס מען דארף א בת ישראל דארף זיך צו פירן.

דער אויבערשטער וועט העלפן, מ׳וועט דאס אויספירן בשלימות אלעס וואס מען האט זיך מקבל געווען, מ׳גייט נישט רעדוצירן, מ׳גייט נישט צוריק, מ׳גייט נאר פאראויס.

דער אויבערשטער זאל העלפן, מ׳זאל האבן א גוט געבענטשט יאר, א הצלחה׳דיג יאר אין אלע ענינים. דער אויבערשטער זאל העלפן, מ׳וועט האבן, די וואס דארפן געהאלפן ווערן מיט קינדער, די וואס דארפן געהאלפן ווערן מיט פרנסה ברהחבה גדולה, דער אויבערשטער זאל העלפן די וואס דארפן ישועות און רפואות, די וואס דארפן זאלן טון גוטע שידוכים מיט קינדער, און אלע אנערע ענינים וואס אידישע קינדער דארפן האבן, אסאך פראבלעמען וואס מען האט, דער אויבערשטער זאלפן העלפן יעדער איינעם, עס זאל נישט זיין קיין שום פארוויטאגט-הארץ. דער אויבערשטער זאל העלפן, עס זאל זיין נאר פרייליכע הערצער אין אלע אידישע הייזער, ביז דער אויבערשטער וועט העלפן מ׳וועט זוכה זיין מקבל צו זיין פני משיח צדקינו, בב"א.

מוסדות יטב לב
דרבינו יואל
מסאמאר
נתייסד ע"י כ"ק מרן האדמו"ר בעל דברי יואל זי"ע
מחוסמת ב"כ מרן האדמו"ר בעל בת משה זי"ע
בשראות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
עיה"ק ירושלים תובב"א

ברכת ד' אציון

באותות כבוד, בהדר והוד, ישמחו ורננו ידידים, בשבח וסילודים, להריק שפעת ברכותינו ואיחולינו, אל מע"כ ידידינו, איש המעלה, מאד נעלה, ידיד כל בית ישראל עדת מי מנה, העומד לימינינו בכל עת ועונה, בעושה ובמעשה ברוח נבונה, משליך עצמו מנגד לטובת מוסדותינו הק' במסירות לב ונפש נאמנה, ה"ה

מוה"ר משה חיים קאהן הי"ו

עסקן נמרץ לטובת מוסדות יטב לב בארה"ק

לרגל הכנס בנו לעול התורה והמצות
כמר יוסף שמואל ני"ו

עטרת זקנים בני בנים, נשגר ברכותינו בשפתי רננים, לכבוד ידידים נאמנים, עומדים לימים מוסדותינו בסבר פנים, נהנים מהם עצה ותושיה נכונים, מוזילים זהב למעינינו עשרת מונים.

הרה"ח ר' אלי' שלמה קאהן הי"ו
מנהל בית רחל קרית יואל

הרה"ח ר' ישראל ארי' פישער הי"ו
מטובי ונכבדי קהילתינו הק' בבארא פארק

מה' ינתן משאלותינו, מעומק לבינו, שיזכה לברכות עד בלי די
ומשמי מעל יתברך בבני חיי ומזוני רויחי אושר ועושר וכ"ט
סל מלא ברכות, מגנזי צחצחות, נחת דקדושה לשלם ולחיים ולטוב
דשנים ורעננים, שנים נעימים, בשכר פעליו ומעשיו לטובת הכל
ויזכה לכל הברכות והישועות אשר בתורתינו הקדושה חקוק וכתוב
תבנה ותכונן עיר קדשינו, בביאת גואלינו, ובבנין ציון ו**ירושלים**

הכו"ח בברכת ציון וירושלים
ישכר נבנאל יאקאן
בשם הנהלת המוסדות
בעיה"ק ירושלים תובב"א

דברות קודש ע"י הוק-אפ
אצל סעודת אושפיזין רבתי וכינוס אנ"ש בבני ברק

יום רביעי ב' דחוה"מ סוכות - אושפיזא דמשה - תשפ"ג לפ"ק
בסוכה הגדולה דקהילתינו הק' קרית יואל בני ברק יצ"ו

א גוט מועד אייך אלע אנשי שלומינו אין בני ברק, יעצט איז ביי אונז דער ערשטער טאג חול המועד סוכות, די אושפיזא פון יעקב אבינו, ביי אייך איז שוין ביי די נאכט, איז שוין די אושפיזא פון משה רבינו, אבער יעקב ומשה כחדא אזלי (זוה"ק ח"א דף כא:), האבן זיי א גרויסער שייכות.

כ'האב אינזין אזוי געהאט, עס שטייט אין תיקוני זוהר אז הקב"ה וועט אנגערופן 'מקום', אזוי ווי יעדער איינער ווייסט אז "המקום" מיינט מען דעם אויבערשטן. פארוואס וועט דער אויבערשטער אנגערופן 'מקום'? ווייל דעם אויבערשטן'ס נאמען איז דער שם הוי"ה, און אז מ'רעכנט דער שם הוי"ה בהכאה, דאס הייסט אזוי, י' פעמים י', ה' פעמים ה', ו' פעמים ו', ה' פעמים ה', באטרעפט עס קפ"ו, אזוי ווי וויפיל 'מקום', במילא איז דער שם הוי"ה בהכאה באטרעפט מקו"ם.

אין זוהר הקדוש שטייט (ח"א דף קכ.), אויפן פסוק וירא את המקום מרחוק (בראשית כח, יא), וועמען מיינט מען 'המקום'? דא יעקב, אז יעקב וועט אנגערופן 'מקום'. דער חיד"א אין ניצוצי אורות זאגט, פארוואס וועט יעקב אנגערופן 'מקום'? ווייל יעק"ב באטרעפט קפ"ב, און מיט די פיר אותיות באטרעפט ער קפ"ו, באטרעפט ער אויך ווי מקו"ם. קומט אויס, דעם אויבערשטן'ס נאמען באטרעפט קפ"ו, און יעקב אבינו באטרעפט אויך קפ"ו, דער אויבערשטער האט געזאגט פאר יעקב אבינו 'והנה אנכי עמך' (בראשית כח, טו), איך בין מיט דיר, הקב"ה באטרעפט ווי 'מקום' קפ"ו, יעקב אבינו באטרעפט אויך קפ"ו, 'ויקץ יעקב משנתו', האט ער געזאגט, 'אכן יש ה' במקו"ם', אז דער שם הוי"ה איז בגימטריא מקו"ם דאס האב איך געוואוסט, אבער 'ואנכי', אז איך בין אויך בגימטריא מקו"ם, לא ידעתי, דאס האט יעקב אבינו נישט געוואוסט.

האבן מיר א גרויסע זכיה ס'איז היינט די אושפיזא פון יעקב אבינו, און יעקב אבינו וועט אנגערופן מקו"ם, יעקב האט באקומען א ברכה "ושמרתיך בכל אשר תלך", דער אויבערשטער וועט אפהיטן אלע אידישע קינדער וואו זיי זיינען, וירא את המקו"ם מרחוק, אפילו ווען מ'איז וויט איז אויך מקו"ם, יעקב אבינו איז אלץ דא, יעקב אבינו באגלייט אלע אידישע קינדער. דער יו"ט סוכות איז קעגן יעקב אבינו, וועגן דעם איז די סוכה א מקו"ם קדוש, ס'איז א היילג מקום, מ'האט די זכיה צו זיצן אין די סוכה, אינעם מקום קדוש וואס דער אויבערשטער האט געגעבן אזא היילגע מצוה פאר כלל ישראל.

כ'רעד יעצט צו ארץ ישראל, וירא את המקו"ם מרחוק, כ'זעה אויך את המקום מרחוק, פונדערוויטנס, מריחוק מקום אבער מקירוב לבבות, וירא את המקום מרחוק, און מ'הערט ב"ה שמועות טובות פון אונזער קהילה אין בני ברק.

מ'הערט שמועות טובות פון די בחורים פון די ישיבה, די בחורים פון ישיבה גדולה האבן זיך פארהערט מסכת בבא קמא. מ'הערט גוטע שמועות פון די תלמידים פון ישיבה קטנה, וואס האבן זיך פארהערט מסכת נדרים, כ'האב געהערט פון חשוב'ע רבנים וואס האבן פארהערט און זיי האבן אהער אהנגערופן זאגן אז כ'זאל האבן א שמחת יו"ט צו הערן די שמועות טובות פון אונזער ישיבה אין בני ברק.

מ'האט געהערט פון די געסט וואס זיי זענען געווען אום חודש אלול אין ארץ ישראל און זיי האבן באזוכט די תלמוד תורה, מ'האט געהערט פון די געסט וואס זיי האבן באזוכט אין בית חינוך לבנות, די קבלות טובות אין עניני צניעות און אין אנדערע ענינים.

דאס ביהמ"ד שמו הטוב הולך למרחוק, א גאנץ יאר, און בפרט אין די היילגע טעג, הערט מען אויך פון אנשי שלומינו וואס זיי באזוכן אין ארץ ישראל, און זיי קומען אריין דאוונען אין ביהמ"ד, זיי ברענגען א פריסת שלום פון א ווארימע חסידישע ביהמ"ד במלוא מובן המילה. דער אויבערשטער זאל העלפן מ'זאל אזוי קענען ממשיך זיין וויטער אין א בחינה פון עשה טוב, באהבה ואחוה ושלום ורעות, אהן קיין עגמת נפש, מיט הרחבת הדעת און שמחת הנפש תמיד.

כ'וויל וואונטשן א שמחת יו"ט פאר יעדן איינעם בכלליות און בפרטיות, בפרט וען מ'שטייט הוה"מ סוכות, פאר הושענא רבא, דער אויבערשטער זאל העלפן מ'זאל זוכה זיין צו א גוט קוויטל און א גמר חתימה טובה, א גוט געבענטשט יאר, און זיך פרייען בשמחת התורה מיט א אמת'דיגע שמחה, א שמחה עילאה מיט קבלות טובות בכל העניינים, ביז דער אויבערשטער וועט העלפן מיר וועלן זוכה זיין צו ביאת הגואל במהרה בימינו אמן.

בעזהשי"ת

שנת **ואורה את שמך** לפ"ק

עוד ישמע בערי יהודה
ובחוצות ירושלים

למוֹל טוב

קול ששון וקול שמחה
קול חתן וקול כלה

יתברך אלקינו עשה גדלות, מי כמוך באלים ה' תאמרנה עצמות׃
דסדוך נדוך ומזמר בקול מצהלות, ותהלתינו יעלה לריח ניחוח׃
הה היום עשה ה' בהגיע עת שמחת יום כלילות, ובקול תודה נבוע יקולע׃
קלי אל ה' אקרא בתנועים ובמחולות, לפני מלך אדיר וחזק׃
אטוב בכל פה ולשון אנא מלא משאלות, ובו צדיקא נדיר פקדא׃
להשפיע אליו סדיו השתיחה והמלאה של בעל היכולת, ושלים בכל׃

שוש ותשיש ציון בבנוי וישמח משה בבדר שפיט להתגלות, על עיר הקדש׃
רחשון שמחינו למשפיך קדושת יום טוב גלילת מאורות מאשילות, באורם נראה אור׃
גלי קדוש שפור מלא יבבו ותהלות, חדוי יופיע וחבא אליו לשמור בו על ותוריים לילה׃
אלים שוארי וחדו אור שפש אבתהלק מסדרי דור דור ראשי שלשלות, עז יגאו מלעלא׃

אבוא בזה בקריאה של חיבה לקהל עדתינו, יהי נעים זה עליכם
סמן טוב ומזלא מבא יזא לכל ישראל ולנו, יגלב שמח וגישבב פנים ונקולה פנימם
ריהו ותיבו להשתתף בשמחתינו, וישמח לבו גם בימים שמחתכם ומועדיכם
חסמוך על נשיר והסידך יישנו, ותשיבו בשלי לאהליכם ובראשים אלקיכם

ובכן אחבבר להזמין בזה את מע"כ קרובי וידידי
ואנ"ש קהל עדתינו ליום כלולת נכדי היקר ה"ה

הבחור החתן חמים למעלות חו"ב

הרב **יחזקאל שרגא** שליט"א

בן חתני הרב הגה"צ שלשלת היוחסין
מהו"ר **שמעון זאב מייזליש** שליט"א
רב דביהמ"ד **ישמח משה** פק"ק קרית יואל יע"א

עב"ג הכלה הבתולה המהוללה

מרת **אסתר** תחי'

בת מחו' הרב הגה"צ שלשלת היוחסין
מהו"ר **יהושע רובין** שליט"א
רב דקהל ברכת יוסף ראדאוויץ, ברוקלין, נ.י. יע"א

אשר תהיה בעזהשי"ת למז"ט ובשעה טובה ומוצלחת

ביום ד' לסדר וחיח ברכה (לך)
ח' לחודש מרחשון תשפ"ג לפ"ק

בבית המדרש הגדול בקרית יואל יע"א
12 נארפיעלד רד. מאנרא ניו יארק יע"א

קבלת פנים בשעה 5:30 וההופה בשעה 6:30

ובכן אחי וידידיי רבנן ותלמידיהן קרואי שושנים, אליכם אקרא נערים עם זקנים,
אספו חיום רעים נאמנים, בשמחת נכדי מגזע שרפי חעליונים, פללי ברכות ישפע ממעונים,
זכות אבות יזכר לבניו, במהרה נשמע קול מבשר ישועת אמנים, ונעלה לציון ברנים

הנני בזה דר"ש המחכה לקראת פניכם ומעתיר בעד שלומכם וטוב הצלחתכם כה"י

המצפה לישועה ולהרמת קרן ישראל במהרה

הק' אהרן טייטלבוים
אבד"ק סאטמאר יע"א